

JA SAM BEZ GRANICA

JA SAM NIKON D4. Imam ugrađen CMOS senzor visoke osetljivosti od 16,2 MPix, brzinu od 11 snimaka u sekundi i mogućnost proširene osetljivosti od ISO 50 do 204.800. Imam i najbolji autofokusni sistem sa 51 mernom tačkom. Snimam D-movie video zapis kvaliteta 1080p sa 30, 25 ili 24 sličice u sekundi uz Ethernet konekciju. Ja sam na sve spreman. www.iamnikon.rs

At the heart of the image

FOTOFINIŠ

KONKURSI: MAKROFOTOGRAFIJA, DIGITALAN NEGATIV, MOJE MESTO – MOJI LJUDI

ReFoto

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE BROJ 89 FEBRUAR 2012 WWW.REFOTO.RS RSD 250, K.M. 8, KUNA 30, DEN 250, EVRA 4

Život je fotografija
JOVAN VAJDL

**SISTEMI
RASVETE I deo**

TALENTI
Katarina Gajić

KOMPAKTNI SISTEMSKI
FOTOAPARATI

NIKON D4

KOLEKCIONARSKI UGAO I FED FOTOAPARATI

DIMENZIJE DIGITALNE SLIKE

TRANSFORMACIJE

HASSELBLAD
Masters Awards 2012

unicef
fotografija godine

rezolucija 16 Mpx
Full HD video zapis

rezolucija 12 Mpx
HD video zapis

Nikon
DSLR fotoapararat
D5100 18-55 VR **68.999**
Rezolucija 16 mpx, rotirajući LCD ekran dijagonale 7,6 cm, ISO 100-6400, integriaran blic, SD, SDHC i SDXC kartice, FULL HD video.

Nikon
DSLR fotoapararat
D90 18-105 VR **84.999**
Rezolucija 12 mpx, LCD ekran dijagonale 7,6 cm, ISO 100-3200, integriaran blic, SD i SDHC kartice, HD video.

rezolucija 18 Mpx
3,7 slike/sek
Full HD video zapis

rezolucija 14 Mpx
5 x optički zum
7,6 cm ekran

Canon
DSLR fotoapararat
EOS600D 18-55 **75.999**
Rezolucija 18 mpx, rotirajući LCD ekran dijagonale 7,6 cm, ISO 100-6400, integriaran blic, SD, SDHC i SDXC kartice, FULL HD video.

OLYMPUS
Digitalni fotoapararat
WG120 Blue **8.299**
Rezolucija 14 mpx, LCD ekran dijagonale 7,6 cm, 5 x optički zum, ISO 100-6400, integriaran blic, SD, SDHC i SDXC kartice, HD video.

rezolucija 16 Mpx
5 x optički zum

CMOS senzor
rezolucija 16 Mpx
Full HD video zapis

SONY
Digitalni fotoapararat
DSC-W570 **14.999**
Rezolucija 16 mpx, LCD ekran dijagonale 6,8 cm, 5 x optički zum, integriaran blic, SD, SDHC i SDXC kartice. HD video.

Nikon
Digitalni fotoapararat
Coolpix S8200 **24.999**
Rezolucija 16 mpx CMOS, LCD ekran dijagonale 7,6 cm, 14 x optički zum, ISO 100-3200, integriaran blic, SD, SDHC i SDXC kartice. FULL HD video.

OSVETLI SVOJU MAŠTU

MANFROTTO LED RASVETA
Poslednja reč tehnologije LED rasvete za fotografisanje i video snimanja jednostavno je najbolje za video DSLR aplikacije. Osvetlite objekat snimanja na lak i efektivan način koji u potpunosti podržava vašu kreativnost.

Savršeni rezultati za vaše fotografije i video snimke.

Dizajniran za V-DSLR aplikacije (foto i video)

Univerzalni sistem montaže

Ekskluzivni uvoznik i distributer: REFOT B, Pčinjska 17, www.refot.com
Prodajna mesta: BM Focus, Jurija Gagarina 149, lok 40, www.bmfoto.rs
OnOff, Vuka Karadžića 7a, www.onoff.rs
ZoomFoto, Krušedolska 3, www.zoomfoto.rs

Manfrotto
Imagine More

Za kompletnu specifikaciju svih Manfrotto proizvoda, posetite www.manfrotto.com

Big Bang d.o.o. Beograd | Shopping center Ušće | Bulevar Mihajla Pupina 4, 11070 Beograd | Tel. 011 260 11 70 | Ponuda traje od 20. 1. 2012 do 10. 2. 2012 ili do isteka zaliha | Sve cene su u dinarima, PDV uključen | Štamparske greške nisu isključene | www.bigbang.rs

© Jovan Vajdl

20

fotografi JOVAN VAJDL
"Grad su, pre svega, ljudi s njihovim osobinama..."

© Katarina Gajić

46

TALENTI

© Nataša Ignjatić

76

MAKROFOTOGRAFIJA

fotografi UNICEF - FOTOGRAFIJA GODINE
Naš osećaj odgovornosti

50

© Sergey Kozmin, Rusija, Agencija Focus

34

Kategorija: "Proizvodi".
© JOE FELZMAN, SAD
HASSELBLAD MASTER 2012

stalne rubrike

U FOKUSU Ledena Kadinjača	06
AKTUELNOSTI Dešavanja, najave, izložbe, knjige	10
MOJE ISKUSTVO Da li je veći format bolji?	16
FOTOGRAFI Jovan Vajdl	20
UNICEF - fotografija godine 2011	50
KONKURSI Hasselblad Masters Awards 2012	34
Fotofiniš	41
TALENTI Katarina Gajić približila nam je život dece Arniša	46
KOLEKCIONARSKI UGAO FED - Ruski fotoaparati izrađeni u više miliona primeraka	72
FOTO-KONKURS Digitalni negativ	74
Odlučan odziv ljubitelja makrofotografija	76
Lep početak novog konkursa	
"Moje mesto, moji ljudi"	80
FOTO-KLINIKA Milan i Ivana i dalje komentarišu vaše fotografije	86
PISMA ČITALACA Čestitke, zahvalnice i pitanja	96

15

72

58

tehnika

SKENERI, ŠTAMPACI

NOVITETI Veliki broj noviteta posle sajma CES	54
NIKON D4 Po meri današnjih foto-reportera	58
CSC SISTEMI Veliki tehnološki napredak i porast prodaje navela nas je da predstavimo najznačajnije kompaktne sistemske fotoaparate	62
LEXMARK GENESIS Nekoliko haj-tek geđžeta u jednoj mašini	70

70

62

NOVITETI
54

42

foto-škola

TEHNIKE FOTOGRAFISANJA,
DIGITALNA OBRADA

DIGITALNA FOTO-ŠKOLA Vreme je da ponovimo priču o dimenzijama digitalne slike	28
PRAKSA NA DELU Priča o studijskoj rasveti	30
FOTO-ŠKOLA Konstrukcija fotografske slike - postupci	38
PROGRAMI Transformacije u Photoshopu	42

28

38

RASVETA
30

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE

OSNIVAČ Slobodan Vukadinović
IZDAVAČ Studio One, Beograd, Pčinska 15a
DIREKTOR Marija Vukadinović
marija.vukadinovic@studioone.rs
GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs
UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs
SARADNICI Ivana Tomanović, Svetislav V. Dragović,
Vladimir Červenka, Miroslav Nikolajčić, Imre Szabó,
Jelena Matić, Marija Milovanović-Maksimović, Zoran Imsiragić,
Ljubomir Zlatanović, Srđan "Abdee" Abdijević,
Darko Stanimirović, Andrijana Pajović, Predrag Vučković,
Dragan D. Gajić (Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska),
Damir Tiljak (Hrvatska), Vojin Mitrović (Pariz)
TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN
Sanja Cvejanović, Emilija Jelić
KOORDINATOR REDAKCIJE
Milena Tomić, milena.tomic@studioone.rs
LEKTOR Biljana Gordić
tel. 011/34-49-641; faks. 011/78-60-234
ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd
PRE-PRESS Studio One - Rukopisi i priloge se ne vraćaju
E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs
CENA pojedinačnog broja 250 dinara
žiro-račun 160-328850-16

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
77

FOTO: časopis za kulturu fotografije /
glavni i odgovorni urednik Milan Živković. -
1996, br. 1 - . - Beograd (Pčinska 15a):
Studio One, 1996- (Beograd : Politika). - 30
cm
Mesečno. - Varijantni naslov od 2001. Refoto
ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
COBISS.SR-ID 117858055

© SVA PRAVA ZADRŽANA
Nijedan deo ove publikacije ne sme biti
reprodukovani ili objavljeni u bilo kojoj formi ili
kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim,
uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo
koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje,
bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.

Kategorija: "Umetnost"
© CHRISTIAN TAGLIAMINI, Švajcarska
HASSELBLAD MASTER 2012

naslovna strana

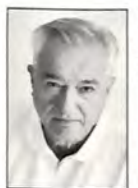
BORIS BJELICA
urednik tehnike

Kako se broj različitih modela CSC povećao, pravo je vreme za uporedni prikaz koji je naš urednik tehnike pripremio za ovaj broj. Dobio je priliku da isproba Nikon D4, zaista "vruću" spravu, nešto o čemu će veliki deo fotografske populacije maštati tokom 2012.

IVANA TOMANOVIĆ
fotograf i docent

Iako sada ima priliku da se posveti izradi portfolija, traganju za kvalitetnim autorima i zanimljivim fotografijama, pomagala je u mnogim oblastima, a nisu izostali ni komentari u rubrici "Foto-klinika".

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ
fotograf

Kako odmeriti količinu piksela, da li na vagi koja definiše kvalitet treba dopisati na strani gde su kvalitetni objektiv ili onaj gde se nalazi senzor – problem je s kojim se susreću mnogi autori, a posebno oni koji tek nabavljaju prvi kompaktan digitalni fotoaparati.

VLADIMIR ČERVENKA
fotograf

Nastavak serijala o konstrukciji fotografske slike donosi nam pitanja i odgovore o tome da li se kao fotografi bavimo osnovnom konzervacijom viđenog ili smo napravili korak dalje ka svesnom, i veoma ličnom, fotografskom radu zasnovanom na baratanju rekvizitima.

MIROSLAV NIKOLJAJIĆ
kolekcionar

Kakva je veza između ozloglašene tajne službi bivšeg SSSR-a i fotografske tehnike, kako je po broju proizvedenih komada kopija jednog fotoaparata višestruko nadmašila original, šta se sve to proizvodilo iz "gvozdenih zavese" i koliko to danas vredi? Sve ovo nalazi se u tekstu o fotoaparatu marke "FED".

ZORAN IMŠIRAGIĆ
Adobe instruktorka

Nakon dužeg vremena, konačno se ponovo vratio svojoj prvoj ljubavi i objasnio zašto su transformacije toliko važne za obradu digitalnih fotografija, kako da ih pravilno koristite i šta sve mogu brojne nove i veoma pametne funkcije.

SRĐAN ABDIJEVIĆ
fotograf

Nakon kratkotrajnog zatišja, na tržištu se pojavilo mnogo novih i zanimljivih sprava, ali i ozbiljnih uređaja, tako da je Srđan imao pune ruke posla.

O RECESIJI i devalvaciji

Naša fotografska Nova godina nije počela ni po julijanskom ni po gregorijanskom kalendaru, već na poseban dan – otvaranjem izložbe "Monohromatski svet". Iako stalno slušamo o recesiji, mi, a pod tim pored

Refoto tima podrazumevam i sve vas koji ste svojim radovima doprineli najvećoj izložbi koju smo ikada organizovali, nismo se predavali apatiji, za koju pored fotografske opsesije jednostavno nema mesta. Za razliku od prave poplave fotografskih konkursa, gde smo postali jedan od najznačajnijih fotografskih regiona na svetu, na koje stižu desetine hiljada radova, naše brojke deluju skromno: tokom cele godine stiglo je "samo" 4.000 fotografija, izložili smo manje od 100 i dodelili "samo" tri nagrade i šest pohvala. Ipak, i pored svega predivan je bio osećaj gledati ozarena lica velikog broja mladih koji su prisustvovali otvaranju, a posebno zadovoljstvo bile su reakcije prisutnih kada je objavljeno da će svi učesnici izložbe dobiti diplome, što predstavlja naš pokušaj da vas tim simboličnim priznanjem podsetimo da se uključujete i u ostale akcije i dešavanja. Od ovoga broja dodeljivaćemo posebnu Refoto diplomu za najbolju fotografiju u rubrici "U fokusu", one koje su dobile pojedine nagrade i, prema vašim glasovima, na "Fejsbuku" odabranu najbolju fotografiju koja je objavljena u okviru postojećeg konkursa, u ovom slučaju "Moje mesto – moji ljudi".

Od dešavanja na fotografskoj sceni meni je svakako najzanimljiviji nastavak devalvacije vrednosti fotografskih nagrada, jer je dosadašnji rekord s brojkom 137 sada skoro dupliran i iznosi 258. Ne znam da li je i ovaj organizator zadržao pravo dodele dodatnih nagrada, ali čini se da je sledeća faza ukidanje žiriranja i nagrađivanje svake fotografije – samo treba osmisliti tolike nagrade. Ja ću dati skromni doprinos i predložiti nagrade za najlepší piksel, najkvalitetniji šum, najfotogeničniju belu ili najveću crnu površinu. Mi ćemo se i dalje držati starog sistema, jer stvarno bih voleo da shvatim bilo koga ko danas može zaista da se pohvali i kaže kako je nagrađen, ali mu fotografija nije izložena, jer dobio je 135. nagradu po redu, a izložba je napravljena od 100 fotografija. Ili će možda novi galerijski format biti 10x15 kako bi u (poveću) galeriju moglo da stane barem hiljadu fotografija.

Što se sadržaja novog broja tiče, izdvojio bih tri konkursa: "Moje mesto – moji ljudi", "Digitalan negativ" i "Makro". Poslednji konkurs u nizu bio je neplaniran i tu ste nas kvalitetom samoinicijativno poslanih fotografija ubedili da ih objavimo. S druge strane, kvalitet radova koji su otvorili novu sezonu konkursa zaista obećava, a mi možemo samo da vas ohrabrimo da se smelo upustite u istraživanje svog kraja i komšiluka, jer to je kod nas još moguće bez posebnih dozvola kakve polako postaju neophodne u svetu.

Pozivamo vas da nam šaljete obaveštenja o dobijenim nagradama, fotografskim dešavanjima ili nam jednostavno pošaljite pismo s kritikama i predlozima tema koje biste voleli da vidite. Kako takva akcija zahteva prelistavanje prošlogodišnjih brojeva časopisa, rešili smo da vas "iskoristimo" i pozovemo da pažljivo pogledate prošlogodišnje brojeve i da pokušamo da izaberemo najbolju fotografiju čiji autor je neko od foto-amatera, a objavljena je u bilo kojoj rubrici u časopisu. Autor fotografije s najviše glasova kao nagradu dobiće foto-monografiju Tomislava Peterneka u izdanju preduzeća "RefotB".

U ovom broju pripremili smo vam mnoštvo aktuelnih dešavanja, zanimljivih prikaza domaćih i svetskih fotografa, testirali smo razne uređaje i fotoaparate, od kojih su neki pre samo nekoliko dana imali svet-sku premijeru. Uostalom, već prepoznajete naš specifičan stil koji podseća na tortu s mnogo različitih kora i filova: red tekstova o novostima, red edukativnih priloga, red portfolija, red tehnike... Uglavnom, kada "zagrizete" Refoto, mnoštvo uvek različitih aroma uvek daje isti ukus: specifičan i prepoznatljiv.

Milan Živković
milan.zivkovic@refoto.co.rs

Milan Živković

reč urednika

Dizajnirana za avanturiste

Photo Sport AW serija
proizvodi se u kombinacijama
crna/siva i narandžasto/siva

"Snimanje avanture od fotografa zahteva da bude učesnik avanture i za njih je torba Photo Sport AW perfektno rešenje koje odlikuje savršeno izbalansirana težina, funkcionalnost i otpornost. Kada sam tamo gde je akcija želim da moj fotoaparati ali i sva ostala važna oprema budu sa mnom. A kako bih držao korak sa sportistima neophodno je da mogu lako i bezbedno da je nosim."

Corey Rich

Corey Rich, coreyrich.com
Fotograf - avanturista, sineasta i vizuelni narator
Suvlasnik Aurora Photos, auraphotos.com

The
Trusted
Original™
Since 1967

lowepro.com/photosport

U fokusu

najbolje fotografije čitalaca ovog meseca

MARKO MILOVANOVIĆ,
UŽICE, "KADINJAČA
CAB COPY"

"Fotografija je nastala u vedroj noći punog meseca. Poznato je da u toj noći energija u prirodi raste, i da sve postaje vitalnije i jače, zato i volim tu noć da provedem napolju, fotografišući."

Marko Milovanović rođen je u Užicu, gde i završava Umetničku školu, odsek Dizajn keramike. Pobjednik je na prošlogodišnjem konkursu fotografija iStyle, "I ja hoću Mac – Lagan kao vazduh". Do sada je imao jednu samostalnu izložbu.

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE
POKLANJA LED SVETLO
NANGUANG CN-1500LUX
ZA VIDEO KAMERE I
FOTOAPARATE

FOTOVIDEOSVET

WWW.FOTOVIDEOSVET.RS

◀ MILAN GUZIJAN, UŽICE
"ZLATIBORSKE DINE"

"Fotografija zlatiborske dine nastala je jednog hladnog zimskog dana u okolini Ribničkog jezera na Zlatiboru. Dine su zlatiborski vrhovi: Jedini bor, Čuker i Konjoder prostiru se jugoistočno od centra Zlatibora, u pravcu naselja Vodice. Zahvaljujući niskoj temperaturi i "mekom" zimskom svetlu, dan je bio idealan za pejzažnu fotografiju i kristalno čiste snimke."

Milan Guzijan rođen je 1972. godine, živi u Užicu i po zanimanju je ekonomista zaposlen u Fondu PIO. Fotografijom se amaterski bavi dve godine i ona mu predstavlja kreativan beg od svakodnevice. U fotografiji uživaju podjednako juniori, supruga i on. Većinu slobodnog vremena provodi u prirodi, u potrazi za što lepšim motivima. Kako preferira pejzažnu fotografiju, najveća inspiracija su mu planinski predeli Zlatibora i Durmitora. Od opreme koristi Canon 40D u kombinaciji s nekoliko objektivna.

▶ DARIO MATIĆ, BEOGRAD
"TTV LIVADA I DRVO"

"Fotografija je nastala prilikom planinarske ture po Bobiji, jednoj od prelepih "Valjevskih planina". Kao nagradu za pešačenje dobio sam priliku da ovekovečim prelep pogled na ceo krajolik i ostale planine Srbije.

Od opreme sam koristio Canon 450D sa standardnim zum-objektivom 18-55 mm. U pitanju je panoramski snimak nastao spajanjem šest uspravnih snimaka, za čije sam spajanje i dobijanje atmosfere kakva je zaista bila koristio popularni Photoshop.

Dario Marić ima 28 godina, a fotografijom se bavi od upisivanja Srednje grafičke škole, smer Fotografija, kod profesora Dragoljuba Tošića, 1998. godine. Učestvovao je na nekoliko grupnih izložbi fotografija.

**IVAN MATIJEVIĆ, NOVI SAD
"LOVRJENAC 2"**

"Za Dubrovnik sam vezan emotivno i poreklom. Zato ga dobro poznajem i znam koji se i kakvi motivi nude na razglednicama. Svojim fotografijama pokušavam fotografisati u drugačijim svetlosnim uslovima i iz drugačijih uglova – da li sam u tome uspeo, procenite čitaoci."

Fotografije su nastale u septembru 2011. godine fotoaparatom Nikon D90 i zum objektivima: 12-24/4, 24-85/3,5-4,5 i 70-300/4,5-5,6 i samo malo su naknadno obrađene u "Nikonovom" programu Capture NX2.

DRAGAN DROBAC, ŠID, "TTV LIVADA I DRVO"

"Fotografije "Livada" i "Drvo" snimljene su u TTV (Through the viewfinder) tehnici, što podrazumeva fotografisanje kroz tražilo drugog fotoaparata. Upravo za potrebe ovakvog snimanja nabavio sam stari dvooki refleksi fotoaparati srednjeg formata (Anso Rediflex). Razni modeli ovih starih fotoaparata mogu se pronaći na vašarima, pijacama polovnih stvari i antikviteta... Takođe, pri snimanju koristim i kutiju od vina koju sam prepravio tako da na jedan kraj posta-

vim objektiv fotoaparata kojim snimam, a na drugi dvooki refleksi (tačnije njegovo tražilo). Ova kutija je korisna kako bi se uklonili refleksi na staklu tražila. TTV tehnika snimanja mi je privukla pažnju i zaokupirala iz više razloga: sâm izgled snimljene fotografije, prljave teksture i čestice prašine i distorzije sa stare dvooke refleksne kamere prenese direktno na digitalnu fotografiju, neobični uglovi za snimanje (zbog konstrukcije dvooke refleksne kamere),

eksperimentisanje, destrukcija, zanimljiv kvadratni format i crni okvir i uglovi...

Ove dve fotografije spojene su od po devet pojedinačnih snimaka. Fotografija "Livada" snimljena je u Moroviću, na obali reke Bosut, gde sam proveo nezaboravne vesele dane detinjstva igrajući se na toj livadi."

Živi u Šidu. Jednoga jutra doživeo je futurističko apokaliptičko proročanstvo, ništa posebno, do tada nastaviće da fotografise.

**ŽELJKO NOVIĆ, BEOGRAD
"STARI MOST"**

"Moje teme za fotografisanje jesu brodovi, dizalice i radni procesi u Luci Beograd, kao i sve ostalo što ima veze s rekama Savom i Dunavom. Na fotografijama ne radim puno. Koristim samo nekoliko funkcija u programu ACDSee 10 Photo Manager."

Željko Nović, nekada direktor lučkih usluga u "Luci Beograd", a sada penzioner i veliki zaljubljenik u fotografiju. Uostalom, pročitajte šta nam je sve napisao u rubrici "Pisma".

U FOKUSU

**MARIJA KEREKEŠ, NOVI SAD
"POISON IVY"**

"Fotografija je nastala fotoaparatom Canon 40D i objektivom Canon 50 mm f 1,8. Sve što mi je bilo potrebno za nastanak ove fotografije jeste dnevna svetlost i model raspoložen za fotografisanje. Izvor inspiracije za ovu seriju fotografija je francuski animirani film "L'illusionniste" i tek nakon sklapanja serije sam to shvatila."

Rođena je u Zrenjaninu, završila Primenjenu fotografiju u Novom Sadu, izlagala na više kolektivnih izložbi. Samostalna izložba fotografija, kao završni rad, portreti devojaka s delovima za motorna i teretna vozila u kosama, i tu i počinje njeno putovanje da spaja primenjenu i umetničku fotografiju, onako kako ona to vidi kroz igru svetla. Ali takođe da ostavi lični pečat. I kada radi koncertnu fotografiju, iako je dokumentarnog karaktera, pokušava da kroz kompoziciju uhvati i osećanja izvođača i dobro svetlo, ritam same muzike, a da fotografija ima dokumentarnu vrednost. Nada se da u tome i uspeva. Marijine radove možete pogledati i na: www.marijakerekes.com.

**MARKO NAD, MONOŠTOR,
"WHEN THE NIGHT FALL"**

"Fotografija je nastala ove jeseni, u predvečerje. Stari fenjer stvorio je mističnu atmosferu, a bela haljina kontrast tamnim delovima fotografije. Tog dana napravio sam celu malu seriju fotografija sa sličnom pričom."

Marko Nad ima tek 14 godina, a fotografijom se bavi pola godine. Korisnicima Interneta poznat je i kao Kid_from_the_Ozz. Živi u Monoštoru, mestu kraj Sombora, gde pohađa osmi razred osnovne škole. Od opreme koristi digitalac Samsung ES75, svi modeli su uglavnom i njegovi prijatelji. Kroz fotografisanje teži stvoriti jedan vlastiti svet.

**LORAN ŽUTIĆ, BEOGRAD
"ANĐELKA"**

"Fotografija je nastala u jednoj ulici u Firenci, Italija, gde sam dugo živio, a i sada odlazim tamo uglavnom preko leta. Ova devojka maskirana, našminkana, obučena u belo (pa je zato Anđelka), preko leta zabavlja turiste i prolaznike. Jako mi se dopao taj njen performans, pa sam je zamolio da mi pozira bar na sekund, što ona nerado čini jer Firencem stotine hiljada ljudi prođe dnevno i mnogi pitaju isto. Da budem iskren, možda nisam baš najbolje uspeo u tom trenutku da podesim fotoaparati, ali eto, mislim da sam joj "uhvatio" solidno izraz lica i pogled."

Objektiv 18-55 mm (55 mm) 1/250; f 7,1; ISO 400, tako bi izgledala formula za ovu fotku. U Photoshopu je doraden kontrast i ta bela senka oko njene marame na glavi..."

Loran Žutić je iz Beograda, rođen 1971. i od kad je bio dečak, šklojca nekim "idiot" fotoaparatom, hvatajući scene iz života. Pre godinu dana kupio je prvi D-SLR Nikon D5000 i nekoliko kit objektivna. Slikarstvo i fotografiju obožava, čita, informiše se o svemu i voleo bi da pohađa školu ili kurs fotografije sa što manje knjiga i pisanja, a što više "terensko-studijskog" rada s učiteljem. Iz radoznalosti je skoro prvi put slao radove na konkurse i rezultate očekuje u narednih mesec dva, a u rubrici "Foto komentari" već 3-4 puta dobijao od gospodina Živkovića i gospođe Tomanović neke mršave trojke i četvorke, tako da se izgleda popravlja

DATABASE DREAMING

NIKOLA GRULOVIĆ, 3 - 15. 2. "BLOK GALLERY", BEOGRAD

Da li postojimo van baze podataka? Svakodnevno se sve što radimo beleži i čuva, a naša glavna individualna osobina postaju brojevi i bar-kodovi, dok su imena samo usputni podatak na kraju informatičkog niza. Naša lica više ne izazivaju emociju posmatrača, već rad softvera za prepoznavanje topografije tačaka. Svedeni i dehumanizovani, očajnički se držimo za ono što nas čini ljudima i samo ponekad se zapitamo:

"Da li u biometrijskom svetu ima mesta za snove, pa makar bili sanjani na aluminijumu?"

ABADŽIĆEV PARIZ U KINESKOM ČASOPISU

Nakon objavljivanja akt-fotografija u časopisu *Photographers Companion*, sada i drugi kineski časopis *Photographic Travel* donosi portfolio s Abadžićevim fotografijama Pariza.

Autor je u dva navrata boravio u Cite International des Art, u Parizu, kako bi portretisao grad, a rezultat tog boravka bila je i izložba sto fotografija Pariza u "Gliptoteci". Abadžić je do sada samostalno izlagao u šesnaest evropskih zemalja: Rusiji, Japanu, Americi, Argentini. Živi i radi u Zagrebu.

PRIČE IZ AUTOMATA

SAŠA MARKOVIĆ, 17. 2 - 16. 3. GALERIJA REMONT, BEOGRAD

Od 17. februara do 16. marta u "Remont" galeriji (na novoj adresi: Maršala Biruzova 7) biće postavljena izložba čiji veći deo čine rani radovi Saše Markovića. U pitanju su crno-bele fotografije koje su nastajale krajem osamdesetih i početkom devedesetih godina u automatima za fotografisanje. Na kajševima "automat" fotografija i njihovoj poledini zabeležene su najrazličitije situacije i likovi, od Borisa Tadića, preko mnogih drugih tada i sada, javnih ličnosti, do slučajnih prolaznika. Kroz spontane situacije i performativno fotografisanje nastao je materijal koji je postao više od dokumenta specifične duhovne klime.

GORAN BERTOK (SI): MRTVA PRIRODA

28. 12. 2011. GALERIJA "MOCHVARA", ZAGREB

Goran Bertok poslednjih se dvadesetak godina bavi ljudskim telom kroz fenomene fragilnosti i prolaznosti. Očaran karnalnim propadanjem i fizičkom smrtnošću čovjeka, autor snažnom ikonografijom smrti pokreće onaj praiskonski, potisnuti ljudski strah od nepoznatog, mračnog i neshvatljivog. Bertokovi su portreti zato beskompromisno direktni i pomalo omamljujući u svom morbidnom hiperrealizmu. Kustos Bertokove ljubljanske izložbe "Crveno i crno", Miha Colner, za fotografije iz 2004. koje prikazuju oku javnosti obično skriven postupak

kremiranja kaže da istražuju ljudsku tjelesnost kroz opsesivnu dokumentaciju prolaznosti ljudskog mesa, i to bez ikakve patetike i moraliziranja. S druge strane, fotografije smrznutih tijela kao kontrapunkt sagorijevanju u krematoriju pokazuju umjetno usporavanje procesa biološkog raspadanja posve izbliza i jednom u čudovišno zaustavljenom trenutku. Fascinacija fiziološkim efektima raspadajućih ostataka nekada živućih ljudskih organizama ono je što stoji u pozadini dugogodišnjeg Bertokovog stvaralaštva – fascinacija koja je eksplicitne fotografije poluraspadnutih dijelova mrtvih tijela dovela sasvim blizu našem cenzurom opterećenom, fino ugodenom oku. Kroz stanje prvotnog soka nakon kojega slijedi znatizelja i propitivanje, "Mrtva priroda" moćvarnu će publiku suočiti s onom svima nama dobro poznatom tamnom stranom ljudske psihe koja je mitologijom smrti i umiranja opsjednuta voajerski i od pamtivijeka.

PET SATI SNA

MILČE MANČEVSKI, 21. 12. 2011 - 10. 1. 2012. MUZEJ SAVREMENE UMETNOSTI VOJVODINE, NOVI SAD

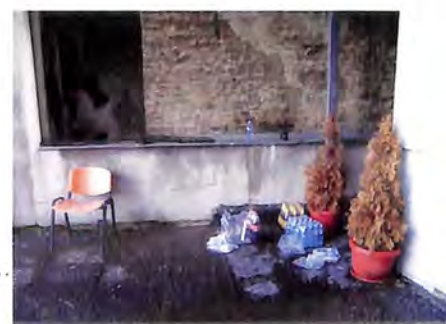
U Muzeju savremene umetnosti Vojvodine (MSUV) postavljena je izložba fotografija, tj. fotografskih kompozicija Milča Mančevskog, svetski priznatog i najpoznatijeg makedonskog režisera. Izložba "Pet kapi sna" sastoji se od 49 fotografskih kompozicija, tj. serija (ili kolaža, ili montaža) od po pet fotografija, i tako su izložene percepciji. To nije neslično filmu, još manje snu, a nije ni daleko od fenomenološke percepcije stvarnosti čiji se detalji ili celine uvek iznova postavljaju na stalnoj postavci, izložbi ličnog (o)sećanja, gde je jedini posetilac sam umetnik. Poziv na izložbu fotografija Milča Mančevskog jeste poziv u njegov unutrašnji svet, u prvi javni izraz tog sveta. Poetsko-vizuelna klica koja ima moć da se u budućnosti pretvori u film. Milčo Mančevski tvrdi da vidi eksploziju vizuelnog u prozaičnom momentu, a da njegove fotografije žive samo zajedno u kompoziciji, kao note u pesmi.

UZORCI MESTA

IRENA KELEČEVIĆ, DO 22. 1. GALERIJA "DOB", BEOGRAD

Rad "Uzorci mesta" bavi se vizuelnim percipiranjem prostora, njegovom transformacijom kroz određenu formu scenografije, apstrahovanjem konkretnog konteksta kroz interakciju režirane prostorne situacije i njegove reprezentacije u seriji digitalnih fotografija. Daljim intervencijama na digitalnim fotografijama koje prikazuju pozicije delova nameštaja u autentičnim prostorima iz kojih su pozajmljeni, menja se naše opažanje na nov način, ne može na stari prelamaajući poredak elemenata i stavljajući u prvi plan uzorke mesta koji nam otvaraju polje u kojem postavljamo svesni drugih perceptivnih tačaka, i time izmešta naše fizičko prisustvo u novu dimenziju. Na taj način uzorci mesta preispituju stabilnost utvrđenih struktura, dinamiku struktuiranja percepcije našeg pogleda i u odnosu na to karakteristike fizičkih parametara definisanog prostora.

IZLOŽBA "MONOHROMATSKI SVET"

12. 1 - 19. 2. GALERIJA KULTURNOG CENTRA BEOGRAD

Najuspešniji konkurs časopisa *Refoto* završen je velikom izložbom u galeriji Kulturnog centra Beograda, popularnom "Artgetu". Sada, kada je izložba postavljena, možemo reći da je bilo mnogo toga što je izgledalo kao nemoguća misija za naš mali tim. Ipak, najveći uspeh svakako predstavlja postavka svih odabranih fotografija, jer je po broju izloženih radova (u odnosu na veličinu) ovo jedan od rekorda u prostoru "Artgeta". I pored toga, izložba izgleda odlično, a drugi, mnogo lepši problem bio je prostor koji nije mogao odjednom da primi sve posetioce.

Još jednom se zahvaljujemo preduzeću "Golum", koje je troje najboljih nagradilo HP štampačima, preduzeću "RefotB", koje je pohvaljene radove nagradilo monografijom Dragoljuba Tošića, i Galeriji "Artget", u čijem prostoru će izložba biti postavljena do 19. februara 2012.

Učesnike izložbe obavestićemo kada mogu da preuzmu svoje fotografije zajedno s diplomama, koje smo rešili da uvedemo na naše konkurse. Oni koji žele da pogledaju katalog izložbe, mogu ga preuzeti na adresi našeg sajta: <http://www.refoto.rs/monohromatski/>.

Autoru najbolje fotografije Goranu Tešanoviću štampač uručuje predstavnik preduzeća "Golum", Petar Kosanović

Tijana Jovanović, dobitnica treće nagrade sa svojom diplomom

Gužva u "Artgetu"

Jedan od najmlađih posetilaca

Deo postavke

Otvaranje izložbe

Fotografije: Senja Vild i Stevica Čanadi

FACE IN SPACE

JOVANA RAKEZIĆ

Još jedan certifikat o tome da je jedno lice (ovoga puta mnogo lepše nego ono našeg urednika) putovalo svemirom "aterirao" je u naše krajeve. Lice i fotografija pripadaju Jovani Rakezić iz Vrnjačke Banje. Iako ima petnaest godina, neumorno fotografiše i red po red dopisuje nove uspehe u svoju biografiju. Uspela je Jovana i da tokom 2011. bude u nekoliko ozbiljnih radio i tv emisija, da učestvuje na kolektivnim izložbama (bila je učesnik i našeg konkursa "Monohromatski svet"), da svoje fotografije pokaže i na sajtu italijanskog magazina *Vogue*, pa čak i da postane zvanični fotograf "Love festa" u Vrnjačkoj Banji.

Za sebe kaže: fotografija me je oduvek privlačila i kao mala fotografsala sam analognim fotoaparatom, a fotografisanju sam se ozbiljnije posvetila protekle godine. Verovatno znate o čemu pričam:

dok držim fotoaparat u rukama, ceo svet je moj. Nema više granica, nema strahova. Samo horizonti, jedino sloboda. Život je lepši kada gledam kroz objektiv. Fotografija mi je pomogla da pronadem sebe, a ja njoj da postane bogatija za još jednog mladog početnika. Sve što mi treba u životu jeste fotoaparat, moj verni drug. Najviše volim da fotografišem decu, prijatelje, slučajne prolaznike, a uglavnom radim autoportrete. Verna sam svom ljubimcu – fotoaparatu Nikon D3000 s objektivom 18–55 mm, a od pre neki dan i 55–200 mm. Smatram da su za dobru fotografiju potrebni oko i talenat i da ne moram posedovati "poslednje čudo tehnike", da uz malo mašte mogu da stvorim čitav jedan nov svet.

Mi Jovani želimo da nastavi da stvara nove svetove, jer ko to bolje ume i može nego mladi i posebno kreativni ljudi.

"Lady in the dark"

99. SOUTHAMPTON INTERNATIONAL EXHIBITION OF PHOTOGRAPHY 4. 2.

Patronat: FIAP, PSA, RPS.

Kategorije i teme: A) crno-beli print; B) kolor – print; C) slobodna digitalna; D) "Prirodna" digitalna; E) "Putovanja" digitalna; F) "Priroda" print.

Formati: print veličine do 40 x 50 cm uključujući podlogu. Digitalna – jpeg ili tiff format u 300 dpi, veličine do 1.400 x 1.050 piksela.

Digitalne fotografije mogu se poslati on-lajn na: www.southamptoninternationalexhibition.co.uk ili na CD-u poštom na adresu: Mrs S Dunham, 81 Salisbury Road, Totton, Southampton, SO40 3HY, United Kingdom. Radove slati zajedno s popunjenom prijavom i kotizacijom.

Participacija: za print – 1 sekcija 12 evra; 2 sekcije 15 evra; 3 sekcije 20 evra; za digitalnu – 1 sekcija 12 evra; 2 sekcije 15 evra; 3 sekcije 20 evra.

FESTICOLOR 2012. BELGIJA 4. 2.

Patronat: FIAP, PSA.

Sekcije: A) kolor – print; B) digitalna – slobodna. Svaki autor može učestvovati sa četiri fotografije po sekciji.

Format: print maksimum veličine 40 x 50 cm, digitalna – maksimum 1.400 x 1.050 piksela, jpeg do 2 MB, na CD-u. Radove slati na adresu: Festicolor 2012, p/a Jan de Guedre, Mstr Rich. Goossensstraat 34, B 2560 Edegem, Belgium.

Kotizacija: 10 evra po autoru.

Info: jandeguedre@telenet.be.

XVII MEĐUNARODNI SALON FOTOGRAFIJE MINIJATURE "4. APRIL" NOVI BEOGRAD 14. 2.

Patronat: FIAP; FSS.

Tema: slobodna.

Print sekcije: a) monohrom print; b) kolor – print;

Format: print veličine maksimum 10 x 10 cm, veličina paspartua: 13 x 18 cm.

Digitalne sekcije: a) slobodna tema; b) "Priroda".

Format: digitalni, jpeg, osmobitni, u 200 dpi rezoluciji, sa dužom stranom do 40 cm.

Kotizacija: za članove FSS-a 1.000 dinara, za ostale učesnike 1.500 dinara.

Radove slati na adresu: Foto-klub "Studentski grad", Tošin bunar 149 (II / F), 11070 Novi Beograd.

RENAISSANCE PHOTOGRAPHY PRIZE 2012. 24. 2.

Novac koji se sakupi od konkursa ide u dobrotvorne svrhe – za lečenje mladih žena obolelih od raka dojke.

Kategorije: a) "Okolina"; b) "Izraz"; c) "Sećanje"; d) "Perspektiva"; e) "Dezorientacija".

Format: digitalni, jpeg s dužom stranom do 1.024 piksela, ne veći od 1 MB.

Fotografije se šalju elektronski nakon registracije na: <http://renaissancephotography.org/launch/register.php>.

Kotizacija: jedna fotografija 15 funti, dve – 25, šest fotografija – 40 funti.

Glavna nagrada iznosi 3.000 funti, dok pobednik svake kategorije dobija nagradu u iznosu od 500 funti.

Odabranih sto fotografija biće izloženo nedelju dana u prestižnoj "Londonskoj galeriji".

BEYONDMEMORY, ITALIJA 29. 2.

"Više od sećanja" poziva umetnike da kroz savremenu fotografiju i video prikažu percepciju istorije i kolektivnog sećanja. Arhivska groznica jedan je od glavnih principa savremene umetnosti. Fotografija omogućava još jedano gledište na istoriju, otkrivajući pogrešno shvaćenu ili moguću "istinu", transformišući tragove informacija i dokumenata u vizuelne spomenike našeg vremena. Radovi predati na konkurs mogu sadržati slike kao tragove za paradigme, tekstualne elemente, fotografske instalacije s arhivskim materijalom, fragmente zvuka. Upotreba fotografije koju je lako napraviti jedna je od formi koje je usvojila savremena umetnost da bi dala slici različite nivoe značaja za istoriju i kolektivno pamćenje. Svi projekti predati na konkurs moraju imati navedenu temu. Svaki projekat može sadržati od jednog do 10 radova – fotografija ili video-materijala (u trajanju do deset minuta), koje je potrebno ispratiti tekstualnom izjavom. Radovi i izjave mogu se predati elektronski i odmah biti objavljeni u odgovarajućem odseku na veb-sajtu: <http://www.celesteprize.com/beyondmemory/>.

Format: digitalni.

Kotizacija: 30 evra.

Za troje prvonađenih slede novčane nagrade: po 500 evra za drugo i treće mesto, 1.000 evra za prvo mesto.

Deset odabranih projekata biće izloženo u FSM galeriji u Firenci, Italija.

BBC WILDLIFE ARTIST OF THE YEAR 2012 29. 2.

Kategorije: "Sisari iz Britanije" (ponašanje i portreti); "Britanske ptice"; "Sva ostala divljač" (ponašanje i portreti); "Svet biljaka"; "Pod vodom" (morska i sveža voda); "Životinje u svom prirodnom okruženju"; "Ptice iz celog sveta"; "Sisari iz celog sveta"; "Crno-bela priroda" (olovka, bakropis, drvo i dr); "Vizije prirode" (inovativne, kreativne impresije divljih životinja); "Smrznuta planeta" (na fotografijama moraju biti i divlje životinje); "Ugrožene vrste" (na fotografijama moraju biti vrste koje su navedene kao ugrožene ili kritično ugrožene na listi IUCN).

Posebna kategorija: Međunarodni umetnici, namenjena učesnicima van Velike Britanije.

Format: digitalni, jpeg u rezoluciji od 300 dpi, do 1 MB veličine.

Autori mogu učestvovati sa po osam fotografija ukupno.

Fotografije se predaju on-lajn nakon registracije na: <http://www.discoverwildlife.com/user>.

Glavna nagrada konkursa: safari u Bocvani u trajanju od deset dana u pratnji Pip MekGarija (Pip McGarry), poznatog britanskog fotografa divljači. Putovanje je planirano za oktobar 2012.

Plan putovanja može se pogledati na adresi: http://www.discoverwildlife.com/art_competition_2012_full_itinerary. Pobednik u svakoj kategoriji imaće izložen rad u okviru izložbe u avgustu 2012. u "Marwell International Wildlife Art Society", kao i na izložbi u "Mall Gallery" u Londonu, na jesen 2012. Učešće je besplatno.

TROPICAL IMAGE 2012, SAD 9. 3.

Patronat: FIAP; PSA.

Teme i sekcije: A) slobodna; B) "Kreativna"; C) "Monohrom".

Dozvoljeno je učestvovati sa po četiri fotografije po sekciji (ukupno 12).

Format: digitalni, jpeg, maksimalne veličine 1.024 x 768 piksela.

Fotografije se šalju on-lajn nakon popunjavanja prijave na: www.bemrit.com/tropical2012.

Kotizacija: jedna sekcija 12 američkih dolara, dve sekcije – 18 dolara, tri sekcije – 20 dolara.

11. SALON INTERNACIONAL PHOTOGRAPHIQUE DE WERVICQ-SUD 2012. 10. 3.

Patronat: FIAP; PSA; UPI.

Teme i sekcije: A) kolor – slobodna; B) crno-bela slobodna; C) "Kreativna".

Format: digitalni, jpeg, maksimalne veličine 1.024 x 768 piksela, do 450 KB u rezoluciji 72 dpi.

Fotografije se šalju on-lajn nakon popunjavanja prijave na: <http://salon.sapws.eu/>.

Kontakt: salon12@orange.fr.

Kotizacija: jedna sekcija 10 evra, dve sekcije – 15 evra, tri sekcije – 18 evra. Plaćanje kotizacije obavlja se preko PayPal na adresu: karlhe@wanadoo.fr.

66. BRISTOL INTERNATIONAL SALON OF PHOTOGRAPHY 2012. 10. 3.

Patronat: FIAP; PSA; RPS.

Sekcije: A) slobodna – uključuju i crno-belo i kreativno; B) "Putovanja"; C) "Priroda".

Format: digitalni, jpeg, maksimum veličine 1.050 x 1.400 piksela, kompresije 9, do 800 KB.

Fotografije se predaju on-lajn na:

www.bristolphoto.org.uk.

Kotizacija: jedna sekcija – 10 evra, dve sekcije – 15, tri sekcije – 20 evra.

Kontakt: salon@bristolphoto.org.uk.

11TH INTERNATIONAL EXHIBITION, FRANCUSKA 10. 3.

Patronat: PSA; FIAP; ISF.

Tema: slobodna.

Sekcije: A) monohrom print; B) kolor – print.

Dozvoljeno je učestvovati sa po četiri fotografije po sekciji.

Format: print veličine do 30 x 40 na čvrstoj podlozi ne debljoj od 2 mm.

Kotizacija: 14 evra po autoru. Za grupna slanja: 11 evra po autoru.

Adresa na koju se šalju radovi s prijavom: Club G.Méliès, B.P.21, 72360 Mayet France.

MARCO FRANCIOLLI, COMIS GUIDO MAN REJ

(Man Ray)
IZDAVAČ: SKIRA, 2011; JEZIK: ENGLESKI; FORMAT: 22 X 28 CM; 328 STRANA; POVEZ: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; CENA: 6.318 DINARA; MESTO PRODAJE: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Za razliku od većine monografija, najnovije izdanje posvećeno avangardnom umetniku i fotografu Manu Reju bavi se analizom, kako njegovih fotografskih radova, tako i slika, objekata, crteža, kolaža i eksperimentalnih filmova. Knjiga je podeljena u tri glavna poglavlja, tri najbitnija perioda u životu i stvaralaštvu Mana Reja: rani period u Njujorku, pariski period i poslednje decenije koje

je proveo na realaciji Los Angeles-Pariz. Pored biografskih podataka u kojima je akcenat stavljen najviše na njegov odnos s drugim poznatim umetnicima ili pak modelima, u knjizi su opisani i analizirani njegovi najpoznatiji radovi – od procesa nastanka, do njihovog značenja i uticaja.

MERI MEKKARTNI ODAKLE STOJIM

(Mary McCartney, From Where I Stand)
IZDAVAČ: THAMES & HUDSON, 2010; JEZIK: ENGLESKI; FORMAT: 22 X 26 CM; 192 STRANE; 167 CRNO-BELIH I KOLOR FOTOGRAFIJA; POVEZ: TVRD; CENA: 2.800 DINARA; MESTO PRODAJE: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Fotografsku karijeru Meri Mekkartni započela je pre skoro dvadeset godina. Uglavnom radi u domenu portretne i modne fotografije i pristalica je spontanog pristupa. Ova knjiga je njena prva monografija i obuhvata fotografije nastale od sredine devedesetih godina dvadesetog veka, do danas. Pored odličnih fotografija legendi muzičke scene kao što su: Elvis Kostelo (Elvis Costello) ili Debi Hari (Debbie Harry), glumca Denisa Hopera (Dennis Hopper), opus Mekkartnije obuhvata zanimljive cikluse iz Kraljevske opere u Londonu (Royal Opera House), gde je snimala pripremu balerina i baletana pred nastup, zatim fotografije s modnih revija, rok koncerata, kao i porodične fotografije.

ANDREAS GEFELER FOTOGRAFIJE

(Andreas Gefeller, Photographs)
IZDAVAČ: HATJE CANTZ, 2009; JEZIK: ENGLESKI I NEMAČKI; FORMAT: 25,5 X 30,6 CM; 130 STRANA; PREKO 50 KOLOR-FOTOGRAFIJA; POVEZ: TVRD; CENA: 5.000 DINARA; MESTO PRODAJE: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Andreas Gefeller jedan je od vodećih pripadnika mlađe generacije nemačkih fotografa i umetnika. Do sada je imao nekoliko samostalnih izložbi i objavljenih monografija. Serija od preko pedeset fotografija stilom i tematikom na pogled podseća na radove predstavnika dizeldorfske Akademije. Predmet njegovog interesovanja jeste poigravanje s percepcijom posmatrača. Radovi gigantskih dimenzija prikazima plafona neke kancelarije, plaže, razrušene prostorije s nameštajem ili trave, a koji uglavnom deluju kao satelitski snimci, rezultat su pažljivog planiranja i komponovanja nekoliko desetina fotografija. Autori tekstova su: Martin Hohljatner (Martin Hochleitner), Roland Nahtgaler (Roland Nachtigäller), Ernest Utiman (Ernest W. Uthemann).

OUR TRUE INTENT IS ALL FOR YOUR DELIGHT

IZDAVAČ: CHRIS BOOT, 2011; JEZIK: ENGLESKI; FORMAT: 24 X 30 CM; 128 STRANA; 56 KOLOR-FOTOGRAFIJA; POVEZ: TVRD; CENA: 2.520 DINARA; MESTO PRODAJE: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Knjiga predstavlja odličnu studiju srednjeg staleža britanskog društva i uloge koju fotografija ima tokom šeste i sedme decenije dvadesetog veka u promociji turizma. Predgovor knjige napisao je čuveni fotograf Martin Parr.

Iako slične tematike, a i pristupa koji forsira Martin Parr, fotografije u knjizi uradilo je nekoliko fotografa i nastale su iz potpuno drugačijih razloga. U vremenu kada su nastale one nisu pretendovale da budu ironične, smešne, naprotiv, veoma zanimljive, narativne i privlačne određenoj grupi ljudi. Reč je o fotografijama poznatih britanskih letovališta i hotela Butlin (Butlin). Njihov vlasnik angažovao je fotografe kako bi uradili fotografije eksterijera i enterijera, ljudi kako se odmaraju i rekreiraju, zatim sala, soba, plaža i prodavnice ih kao razglednice. Čitav projekat doživeo je veliku popularnost, a Studio "Džon Hind" (John Hinde Studio) koji je štampao ove razglednice postao je jedan od najuspešnijih proizvođača razglednica.

EDVARD MAJBRIDŽ LJUDSKA FIGURA U POKRETU

(The Human Figure in Motion, Eadweard Muybridge)
IZDAVAČ: DOVER PUBLICATIONS, 1955; JEZIK: ENGLESKI; FORMAT: 20 X 28 CM; 390 STRANA; 196 PLOČA SA 4.700 FOTOGRAFIJA; POVEZ: TVRD SA ZAŠTITNIM OMOTAČEM; CENA: 4.039 DINARA; MESTO PRODAJE: KNJIŽARA "THE ENGLISH BOOK".

Pre dve godine predstavili smo knjigu Edvarda Majbridža "Životinje u pokretu" (Animals in Motion). Ova knjiga pripada istoj ediciji i prvi put se pojavila 1955. godine. Reč je o jednoj od najstarijih izdanja koje se, osim vizuelnog izgleda korica, po sadržaju i konceptu nije menjalo. Kao i prethodna, namenjena je istoričarima fotografije, fotografima i naučnicima. Obuhvata najobimniju kolekciju Majbridžovih fotografskih studija pokreta (oko 200 radnji) muškaraca i žena različitih starosti, kao i dece.

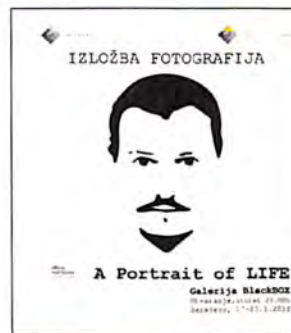
* Cene su okvirne i podložne promenama

AMAZING ZAGREB

MARKO VRDOLJAK, 10. 1. FOTO-KLUB "ZAGREB", ZAGREB

Promocija fotomonografije "Zagreb" i otvorenje izložbe "Amazing Zagreb". Fotomonografija je nastala na temelju suradnje sa Turističkom zajednicom grada Zagreba i predstavlja zbirku od preko 200 ekskluzivnih fotografija kulturnih i sakralnih spomenika, parkova, turističkih atrakcija, ljudi, događanja i povjesnih te arhitektonskih znamenitosti ovog grada. Fotomonografija donosi i niz prvi puta objavljenih i rjetko snimanih fantastičnih interijera, odabranih zbirki, zračnih snimaka i skrivenih kutaka grada Zagreba. Fotografije za ovu fotomonografiju snimane su tijekom cijele godine, a mnoge su i vrlo rijetko snimane tematike poput bogate riznice Zagrebačke katedrale ili

Hrvatskog državnog arhiva. Uz mnoštvo fotografija snimanih iz helikoptera u fotomonografiji se nalaze i kadrovi snimani vrlo snažnim objektivom koji nam približavaju običnim okom nevidljive detalje sa samih vrhova zgrada, tornjeva crkvi ili arhitektonskih bravura starih majstora gradnje. Na promociji fotomonografija se uz potpisivanje autora, prodavala po promotivnoj cijeni, a nakon toga moći će se nabaviti u svim većim knjižarama u Hrvatskoj. Cijeli ovaj event je na neki način i uvod u promociju filma o gradu Zagrebu, autora Marka Vrdoljaka, čija će se promocija održati krajem Travnja 2012. godine u muzeju Mimara.

A PORTRAIT OF LIFE

ALFONS RODRÍQUEZ, 17 - 23. 1. GALERIJA BLACKBOX, SARAJEVO

Izložba je u sklopu programa "Fotografija godine BiH" za 2011. godinu, koji organizuje portal "Fotografija.ba". Predsjednik žirija, Alfons Rodriguez, free lance fotograf sa petnaestogodišnjim iskustvom, koji najviše voli dokumentarnu fotografiju sa akcentom na socijalnu angažiranost i antropologiju, predstaviti će svoje fotografije u galeriji. Više informacija o Alfonsu Rodriguezu možete naći na ovom linku <http://www.armphoto.com/>

HILANDAR

ŽELJKO SAVIĆ, 11 - 21. 1. GALERIJA "PAYA AND HORSE", LONDON, ENGLESKA

Dva člana ARS Akademije, koje je preporučio Umetnički savet Akademije, predstaviti će svoj umetnički rad u Londonu. Ovakva međunarodna saradnja odlična je prilika da se Srbija predstavi u inostranstvu na jedan kvalitetan način, na čemu ARS Akademija radi od 2004. godine u raznim državama. Od 1. do 11. januara – izložba umetničkih uljanih crteža akademskog slikara Jovice Panića. Od 11. do 21. januara – izložba fotografija, s temom "Hilandar", pod istoimenim nazivom, inženjera Željka Savića, multimedijalnog umetnika.

BGD. MY VIEW

IVAN GRLIĆ, 31. 1 - 15. 3. WINE ART GALLERY, BEOGRAD

Izložba fotografija Ivana Grlića "Bgd. my view", sadrži 24 fotografije Beograda nastalih u periodu 2000 - 2012. godine.

"PRET A OPEL" I "FOTOPEL"

22. 12. 2011. MIXER HOUSE, BEOGRAD

Takmičenja "Pret A Opel" i "FotOpel", u organizaciji kompanije "Opel", završena su u subotu, 10. decembra. Ljubitelji ovog proizvođača automobila još jednom su pokazali veliku ljubav prema brendu i iskazali neverovatnu kreativnost i inovativnost. Svi radovi biće prodati naredne godine na specijalnoj aukciji, a sav prilog ići će deci s posebnim potrebama. Za takmičenje "Pret A Opel" pristiglo je preko sto dizajna za majicu koju će nositi svi budući vlasnici "Astre GTC". Osnovni zadatak takmičenja bio je kreiranje zabavne, atraktivne i moderne majice koja će na najbolji način reprezentovati vrhunske performanse "astre GTC". Autor pobjedničkog dizajna majice je Emina Čorić, student modnog dizajna na "Mod'Art University of fashion design" u Beogradu; drugo mesto osvojila je Jelena Cvejić, a treće Vladimir Josipović. Prva nagrada je 600 evra,

KUTAK ZA NAGRAĐENE

Poštovani kolege i kolegice fotografi, već ste mi u broju 12/2011. objavili fotku "Jato", a eto sad se moram pohvaliti da mi je i ove godine objavljena u PHOTO No.486 januar-februar 2012. u sklopu amaterskog konkursa 2011. ova fotka, snimljena kod instalacije ispred Muzeja za suvremenu umjetnost u Zagrebu. Puno pozdrava. Boris Kozjak, Virovitica, Hrvatska

druga 300 evra, a treća 200 evra. Za takmičenje "FotOpel" pristiglo je više od 60 fotografija. Svi učesnici našli su se pred izazovom slanja najbolje fotografije bilo kog modela "Astre" u bilo kojoj prilici, na bilo kom mestu. Profesionalni žiri, za pobjednika takmičenja proglasio je Miloša Miljanića. Autor najbolje fotografije dobio je profesionalni fotoaparatus. Svečano proglašenje pobjednika i dodela nagrada za oba takmičenja održano je 22. decembra 2011. godine, na "Opelovoj" zabavi povodom proslave dvadesetog rođendana "Astre".

IZLOŽBA ODABRANIH FOTOGRAFIJA MAGAZINA NATIONAL GEOGRAPHIC

16. 1 - 16. 2. ZIRA SHOPPING CENTAR, BEOGRAD

"Danas je veoma malo onih koji ne znaju da je National Geographic sinonim za neuporedivu fotografsku izvrsnost. Dokumentarni značaj fotografije u magazinu National Geographic i beleženje prirode, ljudskih dostignuća, istorije... pored relevantnih i detaljno proverenih podataka, ono je što Društvo National Geographic već duže od jednog veka čini najvećom obrazovno-istraživačkom institucijom, a ovog januara Društvo National Geographic navršava 124. godinu postojanja", istakao je, povodom otvaranja izložbe, glavni urednik magazina National Geographic Srbija Igor Rill. ■

Veće je bolje ili možda nije tako?

✪ Svetislav V. Dragović

MALI JE BROJ FOTOGRAFA KOJI KORISTE FOTOAPARATE VELIKOG ILI SREDNJEG FORMATA I ZADIVLJUJU POSMATRAČE NEVEROVATNO VISOKIM KVALITETOM SLIKE. ČINI SE, IPAK, DA SU RETKI ONI KOJI SU SPREMNI DA ŽRTVUJU MALU TEŽINU I LAKOĆU RUKOVANJA ZA RAZLIKU U KVALITETU KOJA JE VIDLJIVA, ALI NE PRESUDNA

Od samih početaka fotografije veći format snimka predstavljao je prednost. Dok povećavajući aparati nisu postojali, snimatelj se morao zadovoljiti fotografijom veličine negativ, ali s njihovom pojavom počinje smanjivanje formata na kome se snima. Kvalitet je bio lošiji od kvaliteta fotografija nastalih kontaktnim postupkom, ali razvoj i poboljšavanje emulzije umanjuje tu razliku. Tridesetih i četrdesetih godina prošlog veka standardni reporterski fotoaparati bio je formata 4x5 (10x13 cm). Polovinom prošlog veka najveći procenat fotografija namenjenih ozbiljnoj štampi snimljen je na formatu 6x6 cm – Rolleiflex je gospodario fotografijom. Iako je do tada Leica već slavila punoletstvo, format 24x36 mm ostavljen je amaterima zbog slabijeg kvaliteta povećane fotografije. Već od polovine prošlog veka sve više se u reportažama koriste fotoaparati koji upotrebljavaju film 135 (24x36 mm). "Leica" filmovi su poboljšani, pojavili su se i kolor-filmovi većeg kvaliteta i osetljivosti, tako da pred kraj vladavine analogne fotografije izrada snimka formata 30x40 s negativima od 35 mm nije predstavljala problem.

Hoćemo li se mi u fotografiji jednom uozbiljiti i koristiti samo ono što predstavlja praktičnu vrednost i potrebu, ili ćemo se prepustiti marketinškim stručnjacima foto-industrije koji nas stalno ubeđuju kako je više piksela bolje za nas? U stvari, bolje je za njih, jer ako se izuzmu brojevi megapiksela koje industrija proizvodi, malo šta novo ima da se ponudi tržištu. Sada svako mora da odluči za sebe hoće li žrtvovanjem svog životnog standarda da podržava takvu marketinšku strategiju ili hoće da bude racionalan i da se opredeli za opremu koja ima smisla za njegove fotografske potrebe. "To be or not to be, that is the question!"

Fotografija snimljena fotoaparatom od 2 Mpx nije namenjena izradi fotografija velikog formata. Kao što možete videti određeni stepen detalja još uvek postoji i on prvenstveno zavisi od kvaliteta objektivna i osnovne obrade u samom fotoaparatu.

Istina o elektronskom šumu

Da bismo objasnili da ne postoji "Deus ex machina", izvadio sam malo teksta iz publikacije Volker Gilberta o razvijanju sirovih fajlova (RAW): "Šum (buka) je stvaranje parazitskih elektrona koji zagađuju elektrone koji stvaraju fotografiju. Pojava je naročito pojačana kada je povećana temperatura senzora, posebno kada je ekspozicija dugačka (veća od 1 sekunde). Neki proizvođači su čak razmišljali o uvođenju ventilacije ili ugradnji dopunskog kontakta (dark frame) koji bi učinio da ovi "vrući pikseli" nestanu."

Šum (buka) nastaje i pojačavanjem signala. Senzor ima nominalnu osetljivost jednaku osnovnoj osetljivosti digitalnog fotoaparata. Povećanjem osetljivosti na fotoaparatu senzor mora da pojača signal, a time se pojačava šum. Ovaj problem je veći što je senzor manji, a kod malih digitalaca ova vrednost često je samo ISO 80.

Iako se proizvođači trude da proizvedu kompaktnu digitalce s mikrosenzorom od 10 ili 12 megapiksela, dobitak na kvalitetu nije vidljiv. Teoretski, trebalo bi dobiti finiju fotografiju s mnogo više detalja – ali ovaj dobitak je sistematski uništen zbog nedovoljne moći

razlaganja objektivna i povećanja šuma. Ovo prinudava proizvođače da primenjuju algoritme "peglanja" koji umanjuju efekat šuma, ali uništavaju i kvalitet slike. Rešenje je u korišćenju najvećeg mogućeg senzora da bi se dobio bolji odnos korekcije šuma i kvaliteta detalja slike.

Ako se na testovima digitalnih fotoaparata posmatra glatka površina kao ilustracija šuma, primenjeno "peglanje" uništava šum, ali istovremeno uništava i detalje na fotografiji. Ako imate mogućnosti, uporedite fotografije snimljene digitalnim fotoaparatom sa senzorima manje pikselaze i modernijim digitalcima – videćete razliku. Fotografija sa šumom može da deluje oštrije i detaljnije u poređenju sa slikom na kojoj je šum ispeglan.

Da je to tako vidimo da pod pritiskom tržišta postoji prava trka na megapiksele. Sada i maleni digitalni fotoaparati s malim senzorom (kao npr. 1/2,3") imaju po 14 megapiksela, dok za APS-C veličinu senzora nije retkost 24 i više megapiksela.

Dozvolite mi samo da citiram još i "Image Engineering" koji radi testove za nemački *Color Foto* i neke druge

Fotografija snimljena fotoaparatom od 3 Mpx ima veličinu od 2.000x1.500 piksela što nakon prebacivanja u rezoluciju od 300 dpi daje fotografiju veličine 17,2x12,7 cm. Ipak uz malo pažnje na kvalitetnim laboratorijskim printerima ili kućnim štampačima moguće je i sa ovako "malim" fotografijama uraditi veoma kvalitetna povećanja.

časopise: "Digitalan fotoaparati sa 12 miliona piksela bolji je od onog sa 6 miliona". Verovatno bi mnogi rekli: "To je tačno", pošto stalno slušate da je bolje imati više piksela. Ipak, kada su kompaktni fotoaparati u pitanju, moramo da kažemo da to nije tačno (!!!). Mi, stručnjaci "Image Engineeringa"... pre dosta vremena utvrdili smo da je kvalitet fotografije postajao sve gori umesto sve bolji. Razlog za to leži u činjenici da su današnji senzori podeljeni na mnogo više, i prema tome mnogo manjih piksela."

Dalje u ovom napisu stoji: "6 megapiksela predstavlja najbolji kompromis između broja piksela i elektronskog šuma na slici". Tu tvrdnju autori teksta ilustrirali su snimkom na kome se na jednoj strani vidi fotografija s malo piksela i malo šuma i na drugom kraju fotografija s puno piksela i puno šuma. Ko ne veruje, neka otvori <http://6mpixel.org/en/> (tekst je na engleskom jeziku). Ovo se, naravno odnosi na male digitalce. Moj prvi digitalac imao je svega dva megapiksela i ja sam njime pravio potpuno zadovoljavajuće fotografije na papiru veličine 20x30 cm (odnosno A4 formata). Autori citiranog teksta nastavljaju: "Tada je težnja za više piksela bila opravdana, jer se od 2 megapiksela nije mogao praviti niti isečak, niti bilo kakva manipulacija koja traži veći format."

Na Fotokini 2004. prikazan je digitalni fotoaparati sa šest megapiksela čiji se kvalitet snimka, po tvrdnji tadašnjih eksperata, mogao porediti sa onim na filmu od 35 mm pod tipičnim uslovima ekspozicije. Nažalost, kvalitet fotografija digitalnih fotoaparata od tada je postajao sve lošiji. Već 2005, uvođenjem osam megapiksela šum, kao i greške u reprodukciji boja u strukturama s visokim kontrastom, postali su veoma vidljivi. Ti problemi postali su još gori u sadašnjim digitalcima sa 10 ili 12 megapiksela. Proizvođači su se trudili da poprave te probleme softverom za poništavanje šuma i obradu fotografija. Uspeh je bio ograničen (što se može videti iz fotografija koje su priložene uz tekst) – pa autori zaključuju: "Više piksela – gora fotografija". Ovaj tekst napisan je 2. jula 2011 – tek da se ne kaže da je iz prošlosti.

Pored ovog citiranog izvora, postoje i drugi. Pre nego što se neki od čitalaca odluči da penzionise svoj ranije nabavljeni digitalni fotoaparati samo zbog malog broja piksela, neka malo razmisli u svetlu tvrdnje iz ova dva izvora dobre reputacije.

Fotoaparati od 6 Mpx ima veličinu senzora od 3.000x2.000 piksela. U rezoluciji od 300 dpi (neophodnoj za kvalitetnu štampu) to daje fotografiju veličine 25x17 cm.

Treba li sada kupovati samo fotoaparate sa šest megapiksela?

Prethodna mišljenja prilično su radikalna, mada istinita. Ipak, istina je da proizvođači digitalnih fotoaparata čine puno da smanje elektronski šum – koji ja pod uticajem strane terminologije volim da zovem "buka" – i da proizvedu fotoaparati s više piksela, ali s prihvatljivim nivoom šuma. U praktičnoj fotografiji šum se predstavlja kao zrno na fotografskom filmu i sama zrnata fotografija nije uvek odbojna i neprihvatljiva. Ima situacija kada bi fotografija sa zrnatom, tj. šumom mogla da bude bolja i informativnija nego fotografija bez šuma.

Moje sadašnje mišljenje jeste da je 24 megapiksela sa senzora APS-C – malo preterano. Moram da napomenem da nisam imao prilike da te prevelike piksele lično iskusim i moguće je da ću promeniti mišljenje. Ostaje, međutim, kao važeća moja tvrdnja da sam imao sasvim prihvatljive fotografije snimljene fotoaparatom sa šest megapiksela.

Sada koristim fotoaparati sa 12 megapiksela i zadovoljan sam. Taj fotoaparati ima APS-C senzor. Ne treba da zaboravimo da, na primer, Nikon D700 s punim formatom senzora ima "samo" 12 megapiksela, isto kao i D3 i da je cilj bio da omogući korišćenje izuzetno visoke osetljivosti, čak preko ISO 100.000. Danas imamo priliku da vidimo brojne modele digitalnih fotoaparata s veoma velikim brojem (mega) piksela, a da li će oni davati bolje fotografije, ostaje da se vidi.

Naravno, taj kvalitet koji je mene zadovoljio, možda neće da zadovolji perfekcionista koji i veliku fotografiju posmatraju pod uveličavajućim staklom i smatraju da je njihovo mišljenje o potrebi mnogo megapiksela opravdano. Njima ne mogu ništa, svako ima pravo na svoje mišljenje. To mišljenje, ako ga neko zastupa, predstavlja takođe veliki atak na budžet, nije primenljivo za čitaoce skromnijih prihoda.

Prof. Dr. D. K. u svome kabinetu snimljen fotoaparatom sa 10 MPix, sa stativa i s nominalnom osetljivošću od ISO 200. Na normalnom povećanju fotografija je korektna bez velikog šuma, naravno pikseli se mogu videti što je normalno.

Kako smanjiti elektronski šum na fotografijama

Treba shvatiti da šum nije isti u svim uslovima. Najmanji je kod najniže postavljene osetljivosti na digitalnom fotoaparatu. To nije "osetljivost senzora" kao što je nekada bila "osetljivost filma", nego je to praktično zahtev kojom ekspozicijom senzor mora da proizvede sliku. Senzor se sastoji od piksela – što je više nominalnih megapiksela, ti pikseli su manji. Ako se od tako malog piksela traži signal od kojeg će nastati fotografija, onda je taj signal utoliko slabiji ukoliko manje svetlosti dolazi do njega. To dovodi do potrebe pojačavanja, pri čemu se stvaraju parazitski signali vidljivi u obliku šuma (zrna). Postoji nekoliko pravila kako taj problem umanjiti.

– Isključiti automatsku regulaciju osetljivosti na digitalnom fotoaparatu i ručno postaviti najnižu vrednost (za koju je šum najniži). Ako je

na vašem fotoaparatu aktivno automatsko podešavanje osetljivosti, dešava se da fotoaparat ponekad bespotrebno koristi veliku osetljivost koja daje veći šum. U suprotnom, fotograf bi mogao da iskoristi niže osetljivosti i odabere drugu kombinaciju blende i brzine zatvarača.

– Koristiti stativ pri snimanju ako je ekspozicija koja se zahteva dugačka. Mnogo volim stativ i ne prihvatam da neko "može" da snima iz ruke i s dugim vremenom ekspozicije.

– U situacijama sa slabijim svetlom koristiti "prajm" objektivne (fiksne žižne daljine) koji imaju veliki relativni otvor. Dok je na skupim zum objektivima najveći otvor 2,8 – na "prajm" objektivima najveći otvor je 1,8 ili više. Snimati treba najvećim otvorom koji odgovara željenoj dubinskoj ošttrini, tj. ne treba zatvarati blendu

Reč-dve o veličini senzora

Ako svi ostali faktori ostaju isti, veći senzor znači bolja fotografija. Kako meni izgleda, danas sve više prevladava APS-C senzor za ozbiljne foto-amatere, jer predstavlja najbolji kompromis između kvaliteta slike i veličine, cene i mase fotoaparata. Veći senzor (puni format) namenjen je profesionalnim fotografima, dok su manji senzori namenjeni onim amaterima fotografima kojima veličina slike nije primarni cilj i koji žele da svoj mali fotoaparat imaju uvek kod sebe. Ako se izgubi kriterijum zdravog razuma, može da se dogodi da se iz senzora APS-C formata počne izvlačiti mnogo megapiksela po cenu uništavanja kvaliteta fotografije. Radovaću se ako se ova tvrdnja pokaže kao pogrešna. Senzor fotoaparata Sony alfa 77 formata APS-C sa 24 megapiksela neki kritičari hvale kao veliko dostignuće.

koja je optimalna s tačke optičkih performansi, jer postoji opasnost da se oština pokvari pomicanjem fotoaparata tokom ekspozicije.

Ekspozicija treba da bude obilna – odrediti ekspoziciju prema tamnijim delovima slike na kojima ne treba da postoji šum. U svakom slučaju treba izbegavati veoma duge ekspozicije (od, npr., 1 sekunde), zato i preporučujem povratak na "prajm" objektivne, kako biste iskoristili što veći relativni otvor blende.

Neki specijalisti preporučuju da se za konverziju RAW fajlova koristi softver koji je isporučio proizvođač fotoaparata ("Silkypix" za Panasonic, "Nikon Capture" etc.), a ne "Photoshop". Razlog koji je naveden jeste da proizvođači najbolje poznaju svoj proizvod tako da je algoritam najbolje prilagođen konverziji njihovih RAW fajlova.

ZAKLJUČAK

Vrlo je atraktivno tražiti prosto rešenje komplikovanog problema. Ne želim da negiram evidentan napredak u konstrukciji digitalnih fotoaparata, ali mi se čini da su i proizvođači došli do saznanja da sasvim mali senzori imaju nepremostiva ograničenja, pa sada imamo neke kompaktne fotoaparate s relativno velikim senzorom, ali po broju megapiksela. Sećam se članka koji sam davno pročitao u jednom časopisu u kome je autor lamentirao da očekuje s nestrpljenjem pojavu kompaktnih fotoaparata sa APS-C senzorom. Mislim da je sada došlo vreme da možemo da pređemo na lamentiranje i želje da se pojave kompaktni fotoaparati s punom veličinom senzora. Samo se bojim da ćemo morati malo duže da pričekamo da to vreme dođe. ■

Ponovo snimak sa fotoaparatom od 10 megapiksela (Nikon D80). Veliko povećanje pokazuje da su još uvek detalji uočljivi. Snimljeno sa ISO 200.

handy

www.handy.rs

Nikon Coolpix L23

- 10.1 mpix • 5x optički zum • Širokougaoni objektiv
- 2.7 inča LCD ekran
- Boje: roze, crvena, braon, srebma, plava
- GARANCIJA 2 GODINE

5.999 din.
2.000 din. Eurobank EFG na 3 meseca

Nikon Coolpix S2500

- 12 mpix • 4x optički zum • Širokougaoni objektiv 27-108mm
- 2.7 inča LCD ekran • Boje: pink, silver, crna, crvena
- GARANCIJA 2 GODINE

7.999 din. **889** din. Eurobank EFG na 9 meseci

Nikon Coolpix S3100

- 14.0 mpix • 5x optički zum • Širokougaoni objektiv 26-130mm
- 2.7 inča LCD ekran • Boje: pink, silver, crna, crvena, ljubičasta, plava, žuta • GARANCIJA 2 GODINE

8.999 din. **1.000** din. Eurobank EFG na 9 meseci

HP Pavilion g6-l290sm

Operativni sistem: Free DOS
Procesor: Intel® Pentium® Processor B950 2.1GHz
2MB L3 Cache (Dual Core)
Chipset: Intel® HM65 Express Chipset
Memorija: 4GB DDR3
HDD: 500GB SATA 5400rpm
Monitor: 15.6" LED HD (1366 x 768)
Grafička karta: Intel Graphics Media Accelerator HD3000
CD/DVD: DVD RW Dual Layer
Zvučnici: Altec Lansing® stereo speakers
Mrežna karta: 10/100 Ethernet
Wireless: 802.11 b/g/n
Baterija: 6 cell Lithium Ion (Li-Ion)
Garancija: 24 meseca

37.999 din. **3.167** din. Eurobank EFG na 12 meseci

HP Mini 210-3010em

Operativni sistem: Windows 7 Starter
Procesor: Intel Atom Dual-Core N570 1.66GHz
Monitor: 10.1" WSVGA LED (1024x600)
Grafička karta: Intel GMA X3150
RAM memorija: 1GB
Kapacitet hard diska: 320 GB
Baterija: Li-Ion 6 cells
Kommunikacija: LAN, WLAN 802.11b
Portovi: D-sub out, RJ-45
USB 2.0 portova: 3 kom.
Unos: Qwerty tastatura, Touchpad
Garancija: 24 meseca

30.999 din. **2.583** din. Eurobank EFG na 12 meseci

Lenovo IdeaPad Tablet K1-16 GB

Monitor: 10.1" (1280 x 800) 10 finger multi-touch support
Procesor: NVIDIA® Tegra™ 2 ARM Cortex A9 1.0GHz
Hard disk: 16GB / 32GB interne memorije
Memorija: DDR2 1GB
Grafička kartica: Tegra 2 T20 GeForce ULP 256kB
Memorjsko proširenje: microSD™ Card
Konekcije: Wi-Fi 802.11b/g/n, Bluetooth, GPS
Konektori i dodaci: Micro HDMI out, mic, headphone
Kamera: 2MP (prednja), 5MP (zadnja)
Operativni sistem: Android 3.1 Honeycomb
Dodaci: Senzor ambijentalnog osvetljenja
Baterija: 7400mAh / autonomija baterije do 10 sati
Garancija: 24 meseca
Boja: crvena i bela

16 GB **42.999** din. **3.583** din. Eurobank EFG na 12 meseci

HP 635

Operativni sistem: Genuine Windows® 7 Home Premium 64
Procesor: AMD Dual-Core E-450 (1.6 GHz, 1 MB L2 cache)
Chipset: AMD RS880M
Memorija: 4 GB 1333 MHz DDR3 SDRAM
HDD: 500 GB 5400 rpm SATA II
Optika: DVD+-RW SuperMulti DL
Display: 39.6 cm (15.6") diagonal LED-backlit HD anti-glare
Grafika: AMD Radeon™ HD 6320 Discrete-Class Graphics
Mrežna: Realtek Ethernet (10/100 NIC)
Wireless: Atheros 802.11b/g/n Bluetooth 3.0 Combo
Baterija: 6-cell (47 Whr) Li-Ion / do 5 h
Garancija: 24 meseca

39.999 din. **3.333** din. Eurobank EFG na 12 meseci

E-SHOP

kupujte udobnije i povoljnije

www.e-handy.rs

JOVAN VAJDL

© JOVAN VAJDL, "Most kod Titela", 1965

Život je fotografija

NEDAVNO PREMINULI FOTO-REPORTER NOVOSADSKOG DNEVNOG LISTA *DNEVNIK* POZNATO JE IME NE SAMO U SVETU NOVINSKE PROFESIJE VEĆ I MEĐU SVIM POŠTOVAOCIMA FOTOGRAFIJE, KAKO ZBOG SVOG DOPRINOSA NOVINSKOJ FOTOGRAFIJI, TAKO I IZLAGAČKOJ SCENI U DRUGOJ POLOVINI PROŠLOG VEKA

✦ Ivana Tomanović

© JOVAN VAJDL, "Na bušotini", 1978

© JOVAN VAJDL, "Njujork", 1987

"GRAD SU PRE SVEGA LJUDI SA NJIHOVIM SUDBINAMA UHVAĆENIM U OBJEKTIVU FOTOAPARATA, ALI I ONO ŠTO SE DEŠAVA VAN TOG VIDOKRUGA U SRCIMA LJUDI..."

Jovan Vajdl

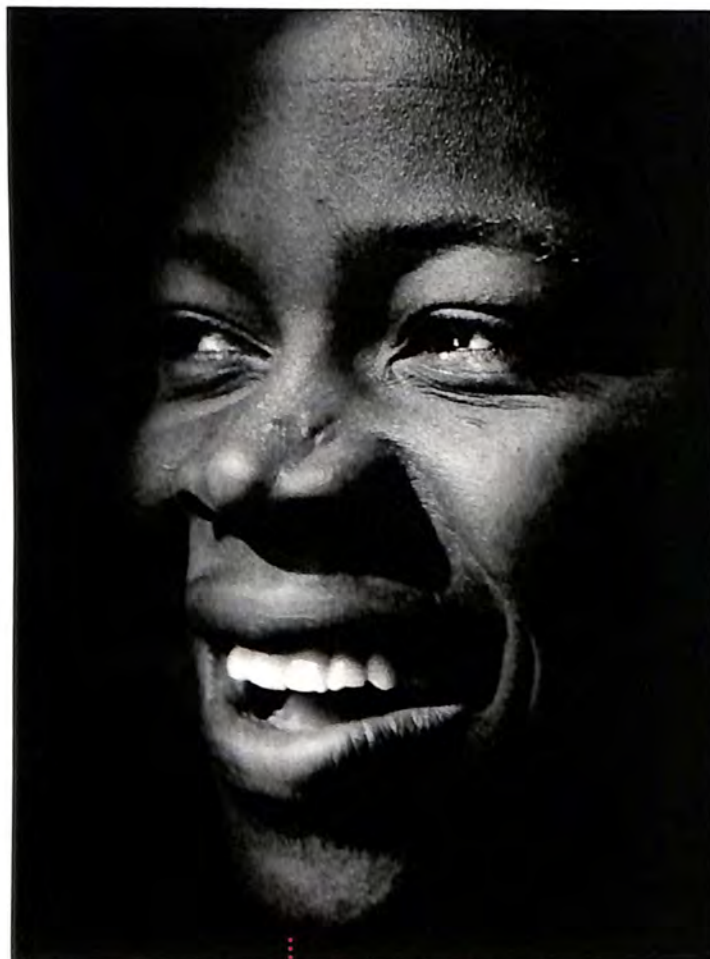
Jovana Vajdla većina zna kao čika Jovu, kako su ga svi zvali. U tome je bilo sadržano i veliko poštovanje prema njemu, ne samo kao fotografu već i čoveku. Uvek raspoložen za priču i druženje, prenosio je dobro raspoloženje i vedar duh koji su ga tokom karijere u dnevnom listu *Dnevnik* odveli u brojne avanture i fotografske zadatke. Većina fotografa opredeli se za jednu ili dve oblasti izražavanja, one koje im najviše "leže". S foto-reporterima stvar je malo drugačija jer su obično "devojka za sve", što u prevodu znači da su na raspolaganju urednicima koji ih šalju na razne zadatke. Tako se foto-reporter može naći u Skupštini, na konferenciji za štampu, ulici, bolnici, učionici, fabrici, aerodromu, sportskom događaju, modnoj reviji i ko zna gde još. Srećom, ne u istom danu, mada je čika Jova, po priči novinara i njegovog nekadašnjeg kolege Vladimira Vujina, u jednom danu bio na četi-

ri utakmice, u četiri grada i na sve četiri snimio gol!

A sport je bio Jovanova strast i upravo u sportskoj fotografiji uspeo je najbolje da primeni Bresonovski "odlučujući trenutak" jer je imao odličan osećaj za scenu, dramu, kadar i napetost koja sport generalno, pa tako i sportsku fotografiju, čini toliko privlačnom.

Pored svega ovoga, Jovan Vajdl dobro je znao da novinska fotografija mora da ispriča priču. Dobru, zanimljivu, ali jednostavnu za razumevanje i "čitavanje", jer ona se gleda i čita pre bilo kakvog teksta, čak i pre naslova. Voleo je da snima ljude, njihova izražajna lica, sasvim krupno, da uhvati svaku mimiku lica, sreću, ushićenje, tugu, odsutnost, senzualnost...

Iako u foto-reporterskoj profesiji možete svašta videti i doživeti, sve, uglavnom, traje vrlo kratko i neophodno je brzo uspostaviti dobru komunikaciju, jer od nje zavisi koliko ćete blizu biti i da li ćete moći izvući maksimum iz događaja. Kada je

© JOVAN VAJDL, "Crnkinja", Univerzijada Split, 1987

© JOVAN VAJDL, "Portret majke", 1996

© JOVAN VAJDL, Iz serijala "Igre", 1970

© JOVAN VAJDL, "Portret devojke", 1974

© JOVAN VAJDL, Iz serijala "Pozorište", 1967

© JOVAN VAJDL, "Sin na sahrani poginulog oca rudara", 1972

FOTOGRAFI

"U POSLEDNJE VREME ME ČESTO PITAJU KOLIKO SAM STEKAO RADNOG STAŽA, A JA IM KAŽEM DA NE ZNAM BAŠ TAČNO, MOŽE BITI DVA ILI DVA I PO SATA. PA KAKO ONDA PUNA PENZIJA?... RAČUNICA JE OVA: KADA FOTOGRAFIŠEŠ PROSEČNA EKSPOZICIJA TI JE 125. DEO SEKUNDE I SAD TI VIDI KOLIKO STODVADESETPETSTOTINKI IMA U MINUTU, PA SATU, I TO JE TAMAN TOLIKO FOTOGRAFIJA KOLIKO SAM SNIMIO. SVE ONO DRUGO VREME, TO JE TRAŽENJE, KRETANJE, PRIPREMA, PUTOVANJA..."

Jovan Vajdl

taj prvi zadatak ispunjen, sledi briga o kadru, kompoziciji, svetlu, odnosu svetlog i tamnog, koloritu... uopšte estetici fotografije koja u velikoj meri pomaže da priča na fotografiji bude jasna i čitljiva. Mada nije uvek moguće postići baš sve na jednom snimku, kod Jovana Vajdla, kao i drugih fotografa njegove generacije, vidljiva je potreba za estetskim izražavanjem, što je najprisutnije u klasičnim "life" fotografijama koje nisu baš uvek nalazile

mesto za objavljivanje u novinama, ali svako ko jesu na izložbama fotografije.

Kao član Foto-kluba "Branko Bajčić" iz Novog Sada slao je fotografije na konkurse širom sveta, upravo iz potrebe da izađe iz okvira dnevnih aktuelnosti i "brzih" slika koje na jeftinom novinskom papiru nisu zadovoljavale njegovu ljubav prema fotografiji. Neke od njih donele su mu i značajne nagrade kao što je "Zlatno oko" – nagrada koju je osvojio dva puta. Foto-klub

bio je uvek i mesto okupljanja ljubitelja fotografije, gde se razmenjuju znanja i iskustva. Čika Jova bio je poznat kao neposredan i predusretljiv fotograf spreman da pomogne svakom, a pre svega mladim ljudima čiju je strast za fotografijom dobro razumeo.

Povodom nagrade za životno delo koju mu je dodelilo Udruženje novinara Srbije 2003. godine, Borivoj Miroslavljević – njegov

Citati Jovana Vajdla preuzeti su iz Foto-monografije "Jovan Vajdl - Fotoreporter" Borivoja Mirosavljevića, dva iz intervjua koji je Jovan Vajdl dao Vladimiru Crnjanskom za Dnevnik 28. 12. 2003. godine.

dugogodišnji kolega iz *Dnevnika* i prijatelj, priredio je foto-monografiju pod jednostavnim nazivom "Jovan Vajdl - Fotoreporter". Ta knjiga ujedno je i dvadeseto izdanje u ediciji foto-monografija "Zlatno oko", koje izdaje FKVS Vojvodine.

Svaki fotograf tokom karijere teži da definiše svoj pristup, kreira stil, postane prepoznatljiv. To uglavnom nastaje kao posledica odnosa prema fotografiji uopšte, o čemu najbolje svedoče Jovanove reči:

"Recimo, idemo da napravimo reportažu i već usput se s novinarom dogovaram šta nam treba i šta ćemo uraditi, već imam scenario i znam kakvu ću sliku davati

novinama. Sve ono što naiđe mimo toga neplanirano, a dobro je, samo je plus. Ponekad, to neplanirano ispadne mnogo bolje, a kad u fotoaparatu imam fotografije za novine, počinjem sve drugačije da gledam i težim da napravim nešto za svoj račun, nešto drugačije. Nekad mi je to uspevalo, nekad ne ali fotografija je za mene bila i ostala profesija i hobi."

Verovatno je to recept za dug i plodan stvaralački život jer, samo dotle dok gori ta strast u vama, možete uvek naći snage i inspiracije za nove i nove fotografije koje će vas podsećati da su sve žrtve koje ste podneli, bile vredne toga.

"ONI KOJI SADA UČE, IPAK, NE TREBA DA RAČUNAJU NA TO DA ĆE FOTOAPARAT SAM SVE ODRADITI... TAJ FOTOAPARAT MOŽE DA URADI MNOGO VIŠE NEGO ŠTO JE PROGRAMIRAN. VAŽNO JE DA TI NJEMU ZAPOVEDAŠ, A NE ON TEBI. TREBA NAUČITI KAKO MU DOSKOČITI!"

Jovan Vajdl

© JOVAN VAJDL, "Friško kupljena", 1989

© JOVAN VAJDL, "Voz", 1961

© JOVAN VAJDL, "Povratak s vašara", 1974

© JOVAN VAJDL, "Finiš", 1959

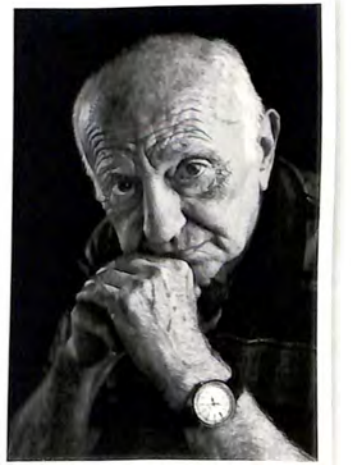
© JOVAN VAJDL, Univerzijada Split, 1987

© JOVAN VAJDL, "Start", Univerzijada Split, 1987

© JOVAN VAJDL, "Osmi po redu", 1963

Jovan Vajdl

Rodio se 1931. godine u Novom Sadu, gde je i preminuo krajem 2011. Radni vek proveo je u novosadskom dnevnom listu *Dnevnik* fotografišući značajne političke, kulturne, sportske i druge događaje. Isto tako, kao foto-reporter saradivao je i s drugim dnevnim novinama, časopisima i izdavačkim kućama u zemlji i inostranstvu. Bio je član Foto-kluba "Branko Bajić", Foto-saveza Jugoslavije, Fotokino i video saveza Vojvodine i Udruženja fotografskih profesionalaca Srbije. Dobitnik je prve nagrade na Saveznoj izložbi Foto-saveza Jugoslavije, dve nagrade "Zlatno oko" i niza drugih nagrada. Učestvovao je na više stotina izložbi širom sveta. Bio je fotografski aktivan do kraja života i nesebično je pomagao mladim ljudima u fotografskoj edukaciji. ■

Tri dimenzije dvodimenzionalne slike

✦ Milan Živković

KADA U NAŠU REDAKCIJU POČNU DA STIŽU PISMA S PITANJIMA KOJA SE ODOSE NA PODEŠAVANJE VELIČINE FOTOGRAFIJA NAMENJENIH SLANJU, VREME JE DA PONOVI MO PRIČU O DIMENZIJAMA DIGITALNE SLIKE. OVOG PUTA POZABAVIĆEMO SE I OSTALIM PROBLEMIMA U VEZI S KVALITETOM DIGITALNOG SNIMKA I GOTOVE FOTOGRAFIJE

Oprilike jednom mesečno dobijam pitanje da li imam ili znam koji je to editor pomoću kog istražitelji s refleksa na nekoj maloj površini, uz to snimljenoj kamerom za nadzor, izvlače lik i uvećavaju ga toliko da mogu da prepoznaju ko je tu bio.

U čuvenom filmu "Blow up" fotograf povećava detalj svog snimka i shvata da je u pitanju ubistvo koje se samo nazire, jer zrnatost filma jednostavno nije dala mogućnost da dobije detalje tamo gde ih nema. Iako danas postoji neverovatna tehnologija zasnovana na digitalnoj obradi snimaka i dalje nije moguće postići uvećanje kakvo želimo bez kompromisa po pitanju kvaliteta, tj. količine detalja.

Onima koji su koristili analognu fotografiju veličina slike predstavlja jednostavan pojam: snimak, tj. negativ ima svoju veličinu, on se postavi u nosač aparata za povećavanje, izaberu se odgovarajuće dimenzije foto-papira i prema njima odredi visina uređaja, tj. udaljenost projekcije. Ukoliko je potreban izrez, aparat za uvećavanje se podigne. Iako izgleda da je povećavanje na ovaj način neograničeno, zrnatost filma i dimenzije snimka postavljali su određene granice. Ipak najveća prepreka bila je većina fotografa i opremljenost njegove foto-laboratorije da eksponira i u hemikalijama obradi velike formate koji su na izložbama privlačili poglede.

Sličan pristup vidimo i danas, pa su veoma retke izložbe fotografija formata 30x40 koji je nekada nosio naziv "izložbeni format". Neću sada pokretati nikakve rasprave o sadržaju fotografija, samo želim da napomenem da pažljivo gledate postavke jer će među njima biti i onih koje veliki format koriste po sledećem receptu: "Ako nemaš šta da pokažeš, napravi to veliko". A izrada velikih, a pod tim podrazumevam stvarno velikih, fotografija nikada nije bila jednostavnija niti jeftinija, prvenstveno zahvaljujući štampačima velikog formata koji su kontinuirano pratili povećavanje kvaliteta digitalne fotografije.

Digitalna slika

Termin "digitalna slika" namerno je upotrebljen jer u svetu računara ne baratamo samo fotografijom. Čak i kada samo koristite računar, vi gledate u digitalnu sliku, tj. GUI (Graphic User Interface), koji predstavlja vaše "radno okruženje". Tokom rada koristite ekran koji ima određenu količinu piksela, a do sada ste već svi naučili da što više piksela ima, to je i kvalitet veći. Da li vam je uvek neophodan, pitanje je na koje odgovor možete potražiti u tekstu Svetislava Dragovića.

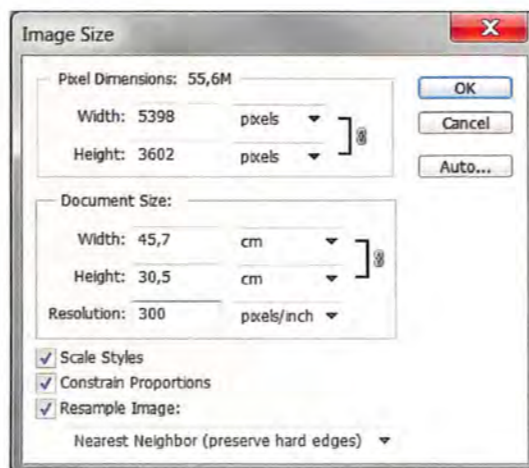
Ali da se vratimo na početak, tj. kada se pojavila digitalna slika, a to je vreme razvoja televizije – pretvaranje slike u električni signal, i obrnuto, postalo je osnova "prozora u svet". Pretvaranje slike u nizove tačkica koje je potom moguće videti na ekranu danas svi koriste kroz

milione aplikacija. S vremenom je za gradivne delove digitalne slike usvojen termin nastao kao akronim reči "picture" i "element" – piksel.

Priče u kojima se pominju pikseli možete čuti svuda: na pijaci, u prevozu, ali veoma mali broj ljudi stvarno zna o čemu priča dok se, na primer, drugima hvali kako je nabavio telefon koji ima ekran SVGA rezolucije, s velikim brojem piksela. Ovi kvadratići mogu imati različite veličine, sama slika može biti sastavljena od malog ili velikog broja kvadrata, što u praksi znači da pikseli mogu biti vidljivi ili toliko mali da ih praktično možemo smatrati nevidljivim. Ako su vidljivi, tada je u upotrebi termin "pikselizovana slika" ili fotografija u maloj rezoluciji, nasuprot one koju sačinjavaju milioni piksela koju zovemo kvalitetnom slikom u velikoj rezoluciji.

Veličina digitalne slike

Kada otvorite kontrolni prozor u kojem je moguće menjati dimenzije digitalne fotografije, vidite da je prvi deo pod nazivom Pixel Dimensions posvećen realnim dimenzijama fotografije, onima koje su izražene u pikselima. Na istom mestu podešavaju se dimenzije fotografije koju negde želite da postavite ili pošaljete, a imate zadate dimenzije, na primer 1.600x1.200 piksela. Odmah treba napomenuti da kada podešavate veličinu slike u pikselima, potpuno je nevažna rezolucija (što može biti zbunjujuće jer se obično traži veličina slike od 1.600x1.200 u rezoluciji 72 dpi), jer je zadat broj piksela uvek isti bez obzira na rezoluciju. Jedino što treba znati da u tom slučaju prvo podesite rezoluciju, pa tek onda mere u pikselima jer ćete, u suprotnom, morati ponovo da ukucate prve brojeve.

Pixel Dimensions:	38,6M
Width:	4500 pixels
Height:	3000 pixels
Document Size:	
Width:	38,1 cm
Height:	25,4 cm
Resolution:	300 pixels/inch

Veličina digitalne fotografije u megapiksela i u santimetrima ako je rezolucija 300 dpi

1 Mpx	1.224 x 816	10,3x6,9
2 Mpx	1.736 x 1.160	14,7x9,8
3 Mpx	2.120 x 1.416	17,9x11,9
4 Mpx	2.448 x 1.632	20,7x13,8
5 Mpx	2.736 x 1.824	23,1x15,4
6 Mpx	3.000 x 2.000	25,4x16,9
8 Mpx	3.464 x 2.312	29,3x19,5
12 Mpx	4.240 x 2.824	35,9x23,9

Škotski pronalazač John Logie Baird prvi put je prikazao prenos pokretne siluete u Londonu (1925), a već sledeće godine to je bila crno-bela slika. Kako bi to uradio iskoristio je sisteme za rasterizaciju odnosno pretvaranje slike u tačke. Samo godinu dana kasnije uspeo je da napravi prvi video-zapis na desetoinčnim diskovima od voska. Zanimljivo je da ih je snimio veliki broj i da su 1990. oni dekodirani i pretvoreni u standardne video-snimke pomoću modernih digitalnih uređaja.

Povećanje broja piksela

Postoje tri osnovna načina resemplovanja – veštačkog povećavanja broja piksela. Ako vam iz bilo kog razloga treba oština na nivou piksela, tada je Nearest Neighbour najbolja, da ne kažem, jedina opcija (ne računajući konvertovanje u indeksne boje pre promene veličine). Drugi metod jeste Bilinear, a najkvalitetnije povećavanje daje opcija Bicubic, koja se najčešće koristi. Ovoj opciji dodate su i dve nove: Bicubic Smoother i Bicubic Sharper – već prema tome da li sliku povećavate ili smanjujete.

Kako od malog broja piksela, tj. digitalne slike u maloj rezoluciji, napraviti povećanje pitanje je koje muči ogroman broj ljudi. Najčešće su u pitanju bezbrojne fotografije snimljene mobilnim telefonima čiji fotoaparati imaju kvalitet slike dovoljan za gledanje na displeju mobilnog telefona, ali ne treba zaboravi-

DIGITALNA FOTO-ŠKOLA

Da bi fotografija koju vidite (snimljena je sa ISO 3.200 po tmurnom danu bez rasvete) bila dovoljno kvalitetna, u štampu se šalje s rezolucijom od 300 dpi. Neophodno je da ne bude manja od veličine koja je na našem primeru 9x6 cm. Ali s toliko "velike" fotografije nije moguće dobiti kvalitetno povećanje. Kako biste videli uticaj pojedinih podešavanja na konačne dimenzije fotografije, podesio sam ih na "okrugle" brojeve koji, uzgred, odgovaraju i pojedinim modelima laboratorijskih printera: 38,1x25,4 cm. Na prvom primeru vidite detalj s fotografije koja ima rezoluciju od 300 dpi i podesite je na 100 dpi, dimenzije u centimetrima ostaju iste, ali realna veličina pada na 1.500x1.000 piksela. Ako istoj fotografiji sada zadate rezoluciju od 300 dpi, ali s isključenim resemplovanjem (bez promene količine piksela), dobijate da je njena veličina 12,7x8,47 cm, što je opet trećina osnovne veličine. Ono što vidite na drugom primeru jeste isti detalj, ali ovoga puta sa smanjene fotografije i uz drastičan gubitak kvaliteta. Moram da napomenem kako je neophodno da sva probna podešavanja uradite na kopiji ili nekoj nebitnoj fotografiji, jer ako slučajno pritisnete Save i zatvorite fotografiju, promene veličine biće bespovratno zapamćene, a gubitak kvaliteta trajan.

Može biti pomalo zbunjujuće to što se sve dimenzije fotografija svede na 300 dpi, tj. tačka po inču. Ova vrednost rezolucije usvojena je kao standard u svetu, pa iako imate mogućnost podešavanja rezolucije u metričkim jedinicama, njih skoro niko i ne koristi. Iako su u upotrebi i druge dimenzije kao što je, na primer, 240 dpi ("default" vrednost u Photoshopy) ili 450 dpi kao standard za pripremu fotografija u stranim štamparijama, pomenutih 300 dpi predstavlja podrazumevanu veličinu namenjenu kvalitetnoj štampi – na isti način kao što je kolorni prostor sRGB postao standard za štampače u boji, Internet...

Pixel Dimensions:	4,29M (was 38,6M)
Width:	1500 pixels
Height:	1000 pixels
Document Size:	
Width:	38,1 cm
Height:	25,4 cm
Resolution:	100 pixels/inch

Pixel Dimensions:	4,29M
Width:	1500 pixels
Height:	1000 pixels
Document Size:	
Width:	12,7 cm
Height:	8,47 cm
Resolution:	300 pixels/inch

ti ni krađe fotografija s Interneta, od kojih bi neko želeo da napravi veću i iskoristi je za svoje potrebe. Za bilo kakav ozbiljniji zahvat morate iskoristiti editore digitalne slike, iako se pored njih pojavio i veliki broj programa koji nude "čuda" po pitanju povećavanja. Kako su prava čuda veoma retka, nakon nekolicina pokušaja takvim programima i brojnim algoritmima gde taj proces traje neverovatno dugo, vratio sam se standardnom načinu. Moram da dodam da glavni razlog nije vreme, već to što nisam uspeo da dobijem dobre rezultate nekim programom, pozivamo ga da nam napiše svoja iskustva, a do tada mi ćemo se vratiti monopolističkom, ali i nezamenljivom Photoshopy i oprobanim metodama koje daju dobre rezultate. ■

Podešavanje dimenzija u pikselima veoma je važno ako, na primer, radite prezentaciju koja će se "vrteti" na ekranu ili biti projektovana. Ako fotografije spremite za projektovanje u rezoluciji projektora, onda će one biti maksimalnog kvaliteta jer, da tako kažemo, "piksel pada na piksel" i nema programske promene veličine slike radi prilagodavanja uređajima. Ovo se prvenstveno odnosi na fotografije kod kojih male promene u veličini mogu izazvati drastične promene u kvalitetu, tj. dovode do neugodnog zamućivanja.

sistemi RASVETE

I deo

✦ Milan Živković

VELIKI BROJ RAZLIČITIH PITANJA U VEZI S RADOM U STUDIJU BIO JE POVOD ZA POČETAK SERIJE TEKSTOVA O STUDIJSKOJ OPREMI, OD KOJE RASVETA ZAUZIMA NAJZNAČAJNIJE MESTO. OVOGA PUTA UPOZNAĆEMO SE S RAZLIČITIM SISTEMIMA RASVETE KOJI SE RAZLIKUJU PO MOGUĆNOSTIMA, PREDNOSTIMA I MANAMA

Kontrola svetlosti

Svi znamo da osnovu fotografskog rada čini svetlost. Kada fotografišete na otvorenom, u potpunosti zavisite od postojećeg svetla koje tokom dana stiže od sunca. Poznato je i da, u zavisnosti od doba dana, svetlo ima različitu temperaturu, što kao konačan rezultat ima vidljiv uticaj na reprodukciju boja. U prvim fotografskim studijama nije bilo rasvete, već su građeni takozvani stakleni ateljei, kod kojih je najvažnija stvar bio krov prekriven staklom i okrenut ka severu, odakle uvek stiže lepo, difuzno svetlo. Regulacija jačine i smera svetlosti postizana je brojnim zavesama, a briga oko balansa belog nije postojala – koristili su se samo crno-beli materijali. Pojava električne energije donosi revoluciju i u oblast studijske fotografije jer, prvi put, snimanje ne zavisi od vremenskih uslova. Jedan za drugim javljaju se sve bolji i jači sistemi rasvete, a pojava kolor-filmova zahteva i određene standarde kada je temperatura svetla u pitanju, kao što je, na primer, 3.200 K. Prema tom standardu počinju da se proizvode i takozvani Tungsten filmovi, koji su fabrički izbalansirani da daju

CREATIVE LIGHT
Lamp Head Set koji omogućava konstantan izvor svetla za foto i video snimanje ili tzv "interview set". Sastoji se od:
• 2 nosača lampe,
• 2 fluo lampe od 65W,
• 2 stativa,
• 2 softbox-a kvadratnog oblika FF 40x40 cm,
• 2 strujna kablja i torbe.

ispravnu reprodukciju boja pod ovakvim svetlom, koje bez korigovanja posebnim plavim filtrima kao rezultat ima narandžasto-crvenu kolornu dominantu ili, fotografskim žargonom rečeno, narandžasti štih. Pojedini proizvođači nudili su nekoliko tipova označenih sa A i B već prema tome da li su balansirani za 3.200 ili 3.400 K.

Razvoj fotografije doveo je do trenutka kada je (skoro) sve moguće srediti, ali poenta rada u studiju nije ispravljanje grešaka, već maksimalna kontrola procesa fotografisanja. Zato ne treba da vas čudi ogromna količina najrazličitijih sistema rasvete, njihovih nosača i najraznovrsnijih pomoćnih sredstava koja olakšavaju rad.

Probleme s grejanjem uspešno rešavaju moderni sistemi kontinualne rasvete koji koriste fluorescentne sijalice. Njih karakteriše nekoliko puta veća jačina generisanog svetla u odnosu na potrošnju, a to dovodi do mnogo manjeg zagrevanja, tako da se može koristiti i standardna studijska oprema. Kao primer, na fotografiji vidite jedan od popularnih kompleta namenjen malim studijima, a koji proizvodi Creative Light koga smo odabrali, da to tako nazovemo, kao predstavnika srednje klase: nije najjeftiniji, niti može konkurisati najskupljim, ali jednostavno pruža čak i više od maksimuma koji definiše cena.

Kontinualna rasveta

Rasveta u studiju može se podeliti na dve osnovne grupe: kontinualna i fleš-rasveta. Kontinualna studijska rasveta (takođe ima i svoje podgrupe, ali o njima kasnije) koristi standardne reflektore i sijalice, posebno dizajnirane za fotografiju, koje imaju određenu i definisanu vrednost temperature (oboje-nosti) svetla. Odmah treba napomenuti da, ako ste nabavili ovakvu vrstu rasvete, obavezno pročitajte uputstvo koje dolazi uz sijalice jer većina ima određeni vek trajanja i u tom vremenu daju definisanu temperaturu

svetla. Nakon toga one nastavljaju da rade, ali se temperatura menja i ide prema crvenom delu spektra, tako da je reprodukcija boja ugrožena. Kontinualna rasveta omiljena je kod početnika jer sve vreme imate priliku da vidite kako izgleda scena i da svetlo pomerate prema potrebi. Ovde je pravi trenutak da vas upozorimo na jednu stvar, a to je da prilikom pomeranja reflektora koji rade, ili su dugo bili uključeni pa su sijalice vrele, to radite maksimalno pažljivo jer su tada veoma osetljive i mogu da pregore, odnosno vlakno

unutar sijalice može se prekinuti. Još jedna važna stvar jeste da, iako je nabavka osnovnih kompleta reflektora veoma povoljna, to ne znači da su jeftini i u eksploataciji. Pored cene sijalice, glavnu stavku predstavlja cena dodatne opreme jer klasični reflektori imaju jednu ozbiljnu manu, a to je isijavanje ogromne količine toplote, tako da ne možete koristiti opremu namenjenu oblikovanju svetla koja nije posebno konstruisana i izrađena od posebnih materijala otpornih na toplotu i koja je, naravno, mnogo skuplja.

Tungsten

Ono što karakteriše ovu vrstu rasvete jeste temperatura svetlosti koja se kreće u području od 3.200 do 3.400 K i koja daje svetlo pomerno ka crvenom delu spektra, što znači da će na fotografijama biti primetan znatan nedostatak plavih tonova. Danas se korekcija balansa boja lako obavlja editorima digitalnih fotografija, ali jedna veoma važna napomena jeste da kada god snimate pod ovakvim uslovima (a to podrazumeva fotografisanje u pozorištu, na primer, gde se uglavnom koriste ovakvi reflektori) obavezno uradite merenje, tj. podešavanje balansa bele boje prema postojećim svetlosnim uslovima. Vrlo retko, i uz ovakvo merenje, možete dobiti idealnu reprodukciju boja, ali je kontrola balansa bele tokom obrade znatno olakšana i daje mnogo bolje rezultate.

Ako upoređujemo standardne reflektore sa drugim sistemima rasvete, postoji dosta mana, tj. razloga protiv nabavke ovakve vrste rasvete. Prva mana veoma je zanimljiva i znaju je svi koji su ikada radili s reflektorima, a odnosi se na prividnu jačinu svetla. Kada uključite rasve-

tu, ona izgleda izuzetno jaka, ali kada izmerite realnu količinu svetla koja se nalazi na objektu snimanja, ona je veoma mala, te se u većini slučajeva mora i dodatno koristiti stativ jer će ekspozicije biti duge. Već smo pomenuli to da se reflektori greju, tako da nije slučajno što se ova vrsta rasvete naziva još i toplom, a toplota je posledica lošeg iskorišćenja energije u sijalicama koje koriste jer proizvode veću količinu toplote od količine svetla.

Posledica ovakvog odnosa jeste ogromna potrošnja električne energije i to u KW. Ovo ograničava upotrebu dodatne opreme, a povećava opasnost od požara jer, ako neka zapaljiva stvar dotakne reflektor nakon nekoliko sati rada, lako može da se zapali. Zbog toga su u upotrebi posebni materijali kakav je, na primer, čuveni španglas, upresovana staklena vlakna otporna na toplotu. Ali, čak i ovaj materijal ne može da izdrži direktan kontakt s metalnim delovima reflektora. Nije moguća nikakva kontrola jačine svetla jer promenom intenziteta dobijaju se drastične promene u

temperaturi svetla, a slična stvar dešava se i prilikom eventualne promene napona mreže.

Ova vrsta rasvete ima, naravno, i svoje prednosti, na primer, laka kontrola svetla koje je stalno i još lakše merenje potrebnih ekspozicija jer, ako koristite studijske fleševе, merenje svetla možete uraditi jedino flešmetrom, a to nije jeftina sprava. Kontinualna rasveta ima još jednu prednost, a to je rad bilo kojom brzinom zatvarača, tj. nema potrebe za bilo kakvim vidom sinhronizacije. Ukoliko imate mogućnosti za takvu postavku, veoma je efektno postaviti reflektore napolju, a svetlo usmeriti kroz prozor. Najveći deo toplote otače van prostora u kojem fotografišete, a svetlo se veoma lepo kontroliše i omeškava običnim paus-papirom. Ako uz to nabavite i takozvanu Daylight foliju, tj. korekcionu plavu filter foliju, namenjenu kontroli boje svetla reflektora koja se obično koristi u kombinaciji s pausom (što dalje od sijalice), unutar prostora dobićete veoma kvalitetno i lepo svetlo.

Fluorescentna rasveta

Ovakva rasveta izbor je modernih profesionalaca i predstavlja standard u studijima koji zahtevaju stalnu rasvetu, tj. kontinualne izvore svetla. Na tržištu danas postoji ogroman broj najraznovrsnijih reflektora s ovakvim sijalicama, ali treba odmah napraviti razliku između prave profesionalne "fluo" rasvete i jeftinijih verzija. Uostalom, u našoj rubrici "Štapom i ka-

napom" pravili smo mini-reflektore sa sijalicama koje imaju nominalnu snagu svetla od 100 W i potrošnju struje od 25 W. I ova vrsta rasvete ima problem s lažnim efektom snage jer deluju mnogo jače no što to zaista jesu, tako da, osim ako ne spadaju u zaista ozbiljnu (čitaj skupu) kategoriju, upotreba stativa postaje nezaobilazan deo fotografskog procesa.

HMI rasveta

Ako niste do sada znali, skraćenica HMI odgovara punom nazivu Hydrargyrum Medium-Arc Iodide, gde prva reč označava živu (Hg), druga znači luk srednje veličine, a treća da su u pitanju halogene sijalice. Ovu vrstu rasvete karakteriše to da imaju temperaturu svetlosti od 5.600 K, da nemaju nikakvih promena u intenzitetu (takozvana "flicker free" rasveta podesna i za fotografisanje skanirajućim digitalnim leđima), odnos snage svetlosti i količine generisane toplote je takav da se veoma malo greju.

Glavni nedostatak nečemu što može biti idealna rasveta jeste izuzetno visoka cena, ali i relativno mala količina svetla koju daju u odnosu na studijske fleševske. Zbog toga ih, pored filmskih snimatelja, najčešće koriste fotografi koji se bave

nepokretnim objektima. Same sijalice imaju dug vek trajanja, ali i pored toga on je ograničen na, otprilike, 500 sati rada, nakon čega počinje promena temperature svetla, koje obično postaje zelenkasto. U poređenju s klasičnim reflektorom od 500 W, HMI reflektor od 70 W daje nešto jače svetlo, ali i dalje je to u praksi suviše malo za fotografisanje fotoaparatom u ruci, osim ako nemate gomilu ovakvih reflektora, što je malo verovatno, prvenstveno zahvaljujući ceni.

Sistem HMI mobilne rasvete sa akumulatorima

Profoto HMI rasveta

Već smo pomenuli probleme u vezi s toplotom i nemogućnošću korišćenja ostale opreme, prvenstveno sistema za oblikovanje svetla. Veliki broj proizvođača studijske opreme te probleme rešio je uvođenjem novih sistema rasvetnih tela koja, po sistemima priključaka, odgovaraju već postojećoj opremi, a bazirani su na HMI izvo-

ru svetla. Za prikaz ovih sistema uzećemo Profoto ProDaylight 800 Air rasvetu koja koristi metal-halid (HMI) sijalice s malim zagrevanjem, tako da je, bez nekih posebnih modifikacija, moguć rad sa skoro svim postojećim modifikatorima svetla. Kao i većina ostalih sistema, i ovaj ima sijalice koje daju temperaturu svetla koja odgovara dnevnom (5.600 K), tako da nije potrebno raditi neke posebne korekcije, što ove uređaje čini idealnim za studijski rad, kako po pitanju fotografije, tako i prilikom snimanja video-materijala.

ProDaylight 800 karakteriše veoma efikasan i bešuman sistem hlađenja, tako da nema problema kada se, istovremeno s video-zapisom, radi i snimanje zvuka. Sijalice imaju UV staklo koje koriguje svetlo i dodatno su prekrivene zaštitnim staklom. Ova vrsta zaštite

veoma je važna jer sprečava slučajno dodirivanje površine sijalice, koje može da dovede do oštećenja. Isti slučaj imamo i s klasičnim, tungsten reflektorima, gde otisak prsta na površini sijalice može izazvati njeno pregrevanje ili deformaciju, jer se na tom mestu pojavi crna mrlja koja mnogo više zagreva staklo. Primetili ste da u imenu ovog uređaja postoji sufix Air, koji ne označava dobro hlađenje, već je to oznaka fenomenalnog sistema daljinske kontrole. Takođe je i težina uređaja optimizovana i iznosi 2.300 g. Snaga uređaja navedena je u imenu i iznosi 800 W, uz mogućnost sukcesivnog smanjenja jačine za 50 procenata. Takođe, poseduje i veoma važno podešavanje rada bez promene jačine, takozvani "flicker free" u frekvencijama od 50, 100 i 300 Hz. Potrošnja je mala i iznosi 7,5 ampera, što omogućava korišćenje malih agregata. Konstrukcija je takva da se savršeno uklapa u modifikatore svetla, tako da nećete primetiti razlike između fleš ili HMI rasvete.

Jedina mana ovog studijskog sistema jeste cena koja je opravdana izuzetnim kvalitetom i dugovečnošću.

LED rasveta

Apsolutni hit na fotografskoj sceni, ali i u rasveti uopšte, predstavljaju sistemi zasnovani na LED (Light emitting diode) jedinicama koje pojedinačno nemaju neku posebnu snagu, ali zato se pakuju u panele, gde ogroman broj malih izvora svetla daje veoma intenzivno, hladno svetlo, tačno definisane boje. Iako o tome ne razmišljamo, LED rasveta u upotrebi je svuda oko nas: pozadinsko svetlo na najboljim monitorima, ogromni reklamni ekrani, stop svetla na kolima, a odskora se koristi i kao ulična

rasveta. Još jedna prednost ove rasvete jeste broj pojedinačnih lampi, tako da prestanak rada jedne ili više ne dovodi do potrebe momentalne zamene ili prestanka rada. Uzgred rečeno, i trajnost ovih uređaja je izuzetna, tako da je prava retkost videti negde diodu koja ne radi.

U fotografiji je ovakav vid rasvete posebno postao popularan uz pojavu i razvoj fotoaparata koji su dobili mogućnost snimanja video-materijala i, uzgred rečeno, napravili ršum na video-sceni, jer su potisnuli mnoge ozbiljne vi-

deo-kamere. Danas je moguće pronaći panele sa LED rasvetom u nebrojeno mnogo oblika i dimenzija jer je, zahvaljujući maloj veličini pojedinačnih LED jedinica, moguće napraviti bilo koji oblik. Trenutno su najpopularniji portabl-sistemi rasvete koji se montiraju u stopicu blica, rade na baterije i lako ih je nositi svuda.

Poslednja reč u razvoju LED rasvete predstavlja pojava takozvanih hibridnih sistema koji imaju mogućnost rada u takozvanom fleš-režimu namenjenom fotografiji objekata koji se kreću.

Manfrotto LED rasveta

Kompanija "Manfrotto" svima je poznata kao jedan od proizvođača vrhunske studijske opreme. Ipak, rešili su da se uključe i u segment rasvete i tržištu ponudili veoma lepo dizajnirana i kvalitetna rešenja LED rasvetnih uređaja i to onih koja su dizajnirana tako da ih možete uvek nositi sa sobom.

Ponuda je podeljena u dva segmenta: sistemi kontinualne rasvete i hibridni sistemi koji su veoma zanimljivi fotografima.

Standardna LED rasveta, da je tako nazovemo, namenjena je onima koji paralelno rade i fotografska i video snimanja. Kompaktnih dimenzija i lako prenosiva, idealna je dopuna digitalnim fotoaparatom koje danas krasi mogućnosti fotografisanja visokim ISO vrednostima, tako da i naizgled mali izvor svetla može biti i te kako značajan. Tri modela LED

rasvetnih uređaja razlikuju se prvenstveno po broju lampica, a shodno tome i po dužini trajanja baterija. Kada već pominjemo baterije, u pitanju su standardni, ponovo punjivi akumulatori, što daje mogućnost jednostavne eksploatacije. ■

Što se tiče hibridne LED rasvete, postoje četiri sistema, a razlikuju se po broju lampica, tj. snazi: Midi Hybrid, Midi Plus i Maxima, sa 36 i 84 diode na panelu. Zanimljivo je da je sinhronizacija ekspozicije s ovom rasvetom moguća do 1/1.000 s, i da, zahvaljujući posebnom "burst" režimu rada, paneli daju čak četiri puta jače svetlo od onoga kada se koriste za video-snimanje. To ih čini idealnim za fotografski rad, jer daju mekše svetlo nego klasičan blic, a istovremeno ih je moguće koristiti i kao video-rasvetu.

Hibridna rasveta

Kategorija: "Divljina"
© LUCAS PUPO, Brazil
HASSELBLAD
MASTER 2012

Hasselblad Masters Awards

Pobednici konkursa za 2012. godinu

U SVETU VRLO POPULARAN KONKURS KOJI TRADICIONALNO POKREĆE FIRMA "HASSELBLAD" POBEDNICIMA DONOSI PRILIKU DA ISPROBAJU NAJSAVREMENIJE SISTEME DIGITALNE OPREME OVE RENOMIRANE FOTOGRAFSKE KUĆE

✦ Ivana Tomanović

Za više informacija o dobitnicima zvanja "Masters 2012" i njihovim pobjedničkim fotografijama pogledajte magazin VICTOR, koji izdaje "Hasselblad", na adresi: www.victorbyhasselblad.com.

"Hasselblad" je objavio imena jedanaest pobjednika u isto toliko kategorija – dobitnika prestižne nagrade "Masters Award". Međunarodni žiri sastavljen od stručnjaka iz različitih oblasti fotografije imao je težak zadatak da od izuzetno velikog broja fotografija visokog kvaliteta, izabere one najbolje.

Konkurs "Hasselblad Masters" specifičan je po tome što promovise vrhunsku profesionalnu fotografiju i,

u svetu, priznate fotografe, ali i daje šansu talentovanim i još neafirmisanim autorima da se probiju na fotografsku scenu.

Već drugu godinu zaredom u proces žiriranja bilo je uključeno javno mnjenje – svaki posetilac konkursa na "Hasselbladovoj" internet-prezentaciji mogao je da glasa. Ovakav način glasanja doprinosi demistifikaciji žiriranja i čini konkurs živim i aktivnim, spremnim da oslušne mišljenje i običnih posmatrača i ljubitelja fotografije. Zanimljivo je, međutim, da je

Kategorija: "Moda"
© WAI KUEN ERIC WONG, Hong Kong
HASSELBLAD MASTER 2012

Kategorija: "Venčanja"
© MIŁOSZ WOZACZYNSKI, Poljska
HASSELBLAD MASTER 2012

Kategorija: "Slobodna tema"
© KEN HERMANN,
Danska
HASSELBLAD
MASTER 2012

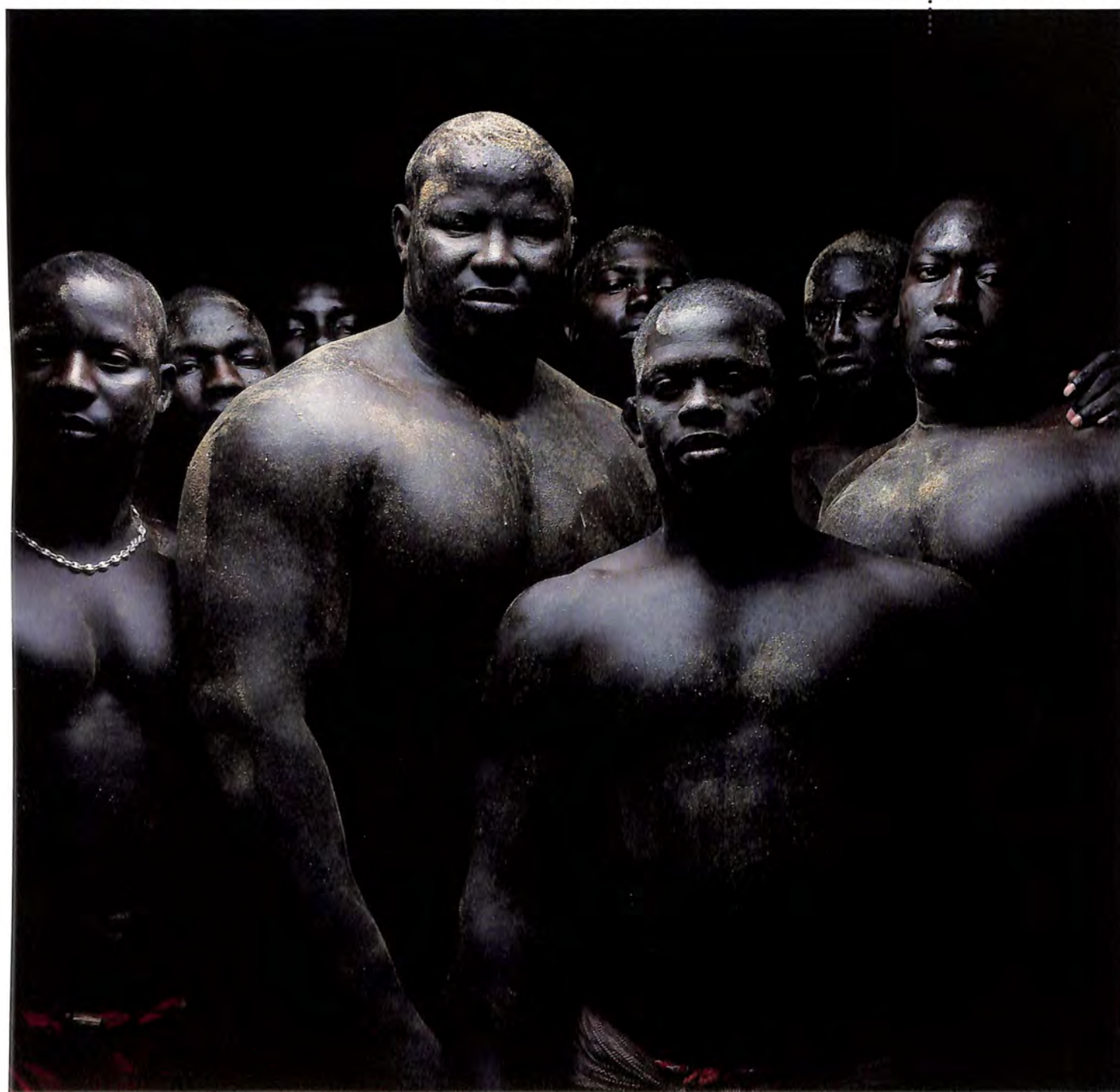
Kategorija: "Pejzaž/Priroda"
© TOM D. JONES, Belgija
HASSELBLAD MASTER 2012

Kategorija: "Editorial"
© JON LOWENSTEIN, SAD
HASSELBLAD MASTER 2012

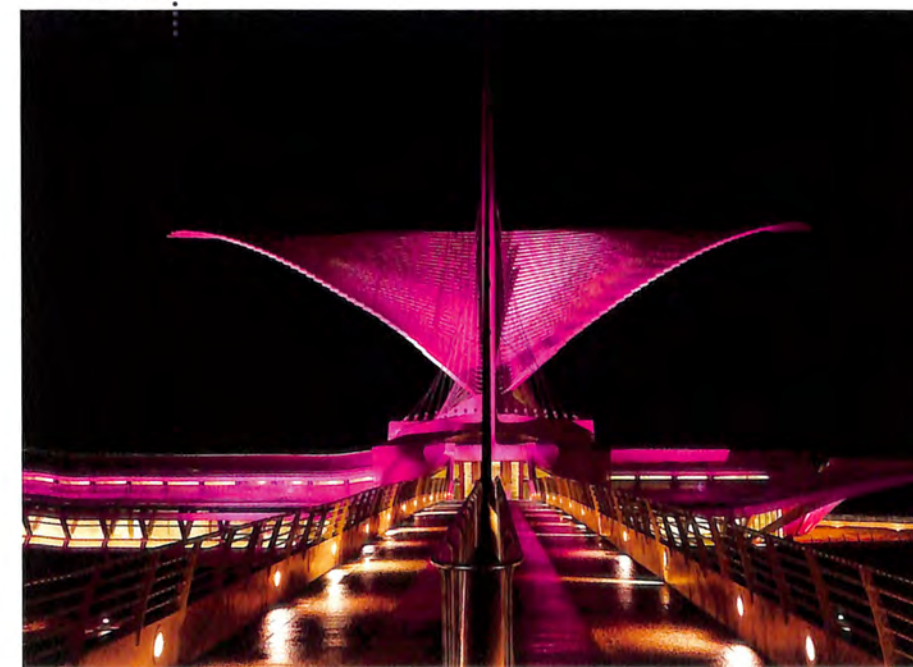
Kategorija: "Portret"
© DENIS ROUVRE, Francuska
HASSELBLAD MASTER 2012

Kategorija: "Talenti"
© VICENTE ANSOLA, Španija
HASSELBLAD MASTER 2012

Kategorija: "Arhitektura"
© FRANK MEYL,
Nemačka
HASSELBLAD
MASTER 2012

KONKURS

"HASSELBLAD MASTERS" PREZENTUJE ONO
NAJBOLJE U FOTOGRAFIJI: INSPIRACIJU,
KREATIVNOST, MOĆ KOMUNIKACIJE, LEPTU.
OKUPLJA MLADE I STARE FOTOGRAFE, S ISTOKA
I ZAPADA, TRADICIONALISTE I MODERNISTE,
EKSPERIMENTATORE I FUTURISTE

"Hasselblad" promenio pravila konkursa, pa se tako primaju i fotografije snimljene drugim fotoaparati-
ma, ne samo Hasselbladom, što je bila praksa. Jedini
uslov jeste da svi poslati radovi zadovoljavaju visoke
standarde, kako u estetskom smislu, tako u idejnom
i zanatskom."

Pobednici konkursa imaju priliku da rade Hasselblad
sistemom H4D (zajedno s Phocus programom). Njihov
zadatak biće da snime seriju fotografija na temu "Evoke"
(buditi, izazivati, doživati). Ovaj termin može da ozna-
čava mnogo toga, tako da dopušta širu interpretaciju
i kreativnost, pa će biti vrlo zanimljivo pogledati ko-
načne radove jedanaest nagrađenih fotografa, od kojih
svako deluje u određenoj oblasti fotografije kao što su:
"Moda", "Portret", "Arhitektura", "Pejzaž", "Editorijal"...

Ti radovi biće izloženi na ovogodišnjoj Fotokini u
Kelnu, u septembru. Pored izložbe, fotografije će se
naći u trećem po redu godišnjaku "Masters Book" pod
nazivom "Evoke", koji će, takođe, biti promovisan na
najvećem sajmu foto-opreme na svetu.

Konkurs sponzorišu i pomažu firme: "Broncolor",
"SanDisk" i "Epson". Izložba finalista konkursa započeće
turneju u drugoj polovini godine i biće prezentovana
široj sveti: od Los Andelesa i Njujorka, do Berlina,
Tokija, Pekinga, Mumbaija, Moskve i Sao Paulo, kao i
u brojnim drugim mestima. ■

Korak ka svesnom

KONSTRUKCIJA FOTOGRAFSKE SLIKE

✦ Vladimir Červenka

SVAKI HOMO FOTOGRAFIKUS, T.J. VLASNIK FOTOAPARATA, POŠTO PROUČI UPUTSTVO ZA RUKOVANJE, PRIMORAN JE DA NJIM POSTUPA NA ODREĐEN NAČIN, TO JEST, DA NJIM "RADI": DA USMERI OBJEKTIV U ODREĐENOM PRAVCU, KADRIRA, PRONAĐE RAVAN OŠTRINE ("IZOŠTRI" SLIKU), PRITISNE OKIDAČ, ODNESE SNIMLJENI MATERIJAL NA OBRADU ILI GA SAM OBRADI

KONSTRUKCIJA FOTOGRAFSKE SLIKE – POSTUPCI

Postupci fotografske konstrukcije mogu se podeliti u tri grupe i to na:

1. PRIMARNU KONSTRUKCIJU, koja se odnosi na sve što se nalazi pred objektivom – u predmetnom prostoru slike, tj. na postupanje i rad rekvizitima;

2. SEKUNDARNU KONSTRUKCIJU, koja se odnosi na nastanak optičke slike u ravni materijala u likovnom prostoru slike, tj. na kadriranje i nastanak latentne slike na senzoru (osetljivom sloju ili senzoru);

3. TERCIJARNU KONSTRUKCIJU, koja se odnosi na završnu foto-hemijsku ili digitalnu obradu slike, tj. postprodukciju.

Primarna konstrukcija - rad rekvizitom:

Najveći broj ljudi koji fotografišu na ovaj način misle da se bave fotografijom, a, u stvari, bave se **konzerviranjem pogleda** i zaposleni su ili volontiraju u **industriji za konzerviranje viđenog**. Između onog što su videli i onog što imaju na svojoj fotografiji ne postoji skoro nikakva razlika, osim što je viđeni prostor trodimenzionalan, a njihova fotografija dvodimenzionalna. Velika većina "fotografa" i ne razmišlja o tome da pomoću tehničkih i likovnih postupaka promeni realnost koja se nalazi ispred njih, da promene raspored predmeta koji se nalaze ispred objektiva i da na taj način postignu sopstveno viđenje stvarnosti. Svaki sledeći turista s fotoaparatom koji dođe na isto mesto, ponaša se

na isti način, i poneće kući identičnu fotografiju.

Fotoaparat nas **primorava da manipuliramo njime**, predmeti koje se nalaze u vidnom polju objektiva nas na to ne primoravaju i zbog toga većina fotografa i ne pokušava da manipulira njima, ne shvatajući da se u vidnom polju objektiva nalaze **rekviziti kojima, u većoj ili manjoj meri, mogu da manipuliraju**, da "rade" s njima. Zbog toga većina fotografa i ne koristi rekvizite.

Ukoliko stvarate i radite u oblasti informativne fotografije, takav pristup realnosti poželjan je i uobičajen, jer u tom slučaju konstruktivne i kompozicijske postupke koristite tako da stvarnost prikazete što vernije, tj. onako kako ona stvarno izgleda. Ako pak želite da radite u domenu informativno-empativne ili empativne, tj. stvaralačke fotografije, tehničke i likovne postupke koristite da biste namerno promenili realnost i na taj način postigli i iskazali sopstvenu autorsku nameru – zamisao, stav, ideje, gledište itd. Svaki fotograf koji pretenduje da postane autor – stvaralac mora da bude svestan toga da **osnovni korak ka svesnom i punovrednom fotografskom stvaralaštvu jeste upravo rad rekvizitima**. (Jan Šmok)

KONSTRUKCIJA FOTOGRAFSKE SLIKE PRIMARNA KONSTRUKCIJA FOTOGRAFIJE

Fotografija za ličnu kartu iz pedesetih godina prošlog veka. Objektivna informativna fotografija čija je osnovna funkcija informacija, tj. dokument o ličnom identitetu.

Primer rada rekvizitom: u nekadašnjim foto-ateljeima koji su pružali usluge građanstvu (a i u savremenim, ali na Divljem zapadu, a kod nas u današnje vreme veoma retko) uvek je postojao prostor ili prostorija koja je bila namenjena pripremi modela za snimanje. Mušterija je mogla da sedne pred ogledalo, dotera frizuru, dame i šminku, garderobu i ostalo, obično pod nadzorom asistenta fotografa ili samog fotografa koji bi posavetovao koji ruž i šminka najbolje odgovaraju za potrebe snimanja. Ozbiljniji ateljeji imali su na raspolaganju i garderobu – nekoliko sakoa, kravate i sl. koje su mušterije mogle da pozajme. Sve je to bilo namenjeno pripremi modela za snimanje i zanatskoj perfekciji po kojoj ste mogli i da prepoznate u kom ateljeju je fotografija snimljena, jer svaki ozbiljni fotograf je imao i svoj stil koji je bio zasnovan na ozbiljnom radu rekvizitom.

Rad rekvizitom odvija se u tri nivoa:

Prvi nivo – date rekvizite: potrebna je fotografija određenog objekta (predmeta) – rekvizit ne morate da tražite – on je neposredno određen. Tipičan primer: dolazi čovek u atelje i kaže "Dobar dan, potrebna mi je fotografija za ličnu kartu" – objekat je zadat, rekvizit (model) je tu – **ne morate da ga tražite** jer je neposredno određen – **dat rekvizit**. Preostaje samo da doterate frizuru, ako treba šminku ili garderobu, i da snimate, prema pravilima za izradu fotografija namenjenih identifikaciji ličnosti, fotografiju koja overena pečatom postaje službeni dokument. Nekada je to bio blagi poluprofil, oči u zlatnom rezu u gornjoj trećini, lice u gornjoj polovini, a ramena i telo u donjoj trećini. Takve fotografije, pored toga što su služile kao dokument za identifikaciju, poklanjale su se i dragim osobama za uspomenu i dugo sećanje. U sadašnje vreme to je strogi anfas, svi modeli su razroki i nije preporučljivo pokazivati sliku nikom, osim službenim licima. Ranije su se tim poslom bavili obučeni zanatski fotografi, a sada su to službena lica opremljena sofisticiranom tehnikom. Upravo tu leži jedan od odgovora na pitanje postavljeno na početku – "Da li svako može da se bavi fotografijom ili samo onaj ko se tome nauči?"

Drugi primer: foto-reporter ima zadatak da snimi fotografiju ekipe fudbalera. Da bi ispunio zadatak, mora da ode na određeno mesto – stadion i da pre početka utakmice snimi postrojenu ekipu – rekvizit je strogo određen, ne može da snimi bilo koju drugu ekipu u drugom ambijentu – tipičan primer datog rekvizita.

S datim rekvizitom najčešće se možete sresti u informativnoj (objektivnoj) fotografiji: novinska reportaža, naučna dokumentacija, kriminalistika, marketing (fotografije za promotivni katalog) i slično, ali ima i slučajeva zalaženja i u oblast informativno-empativne fotografije. Kada, na primer, dobijete zadatak da snimite portret značajne ličnosti XY, model je određen i ne može da ga zameni nijedna druga osoba – rekvizit je dat, ali fotograf ima mogućnost da primeni i sadržajne elemente koji mogu da izazovu empativni učinak.

Drugi nivo – traženi (odabran) rekvizit: potrebna je fotografija "opšteg" predmeta, na primer, "suncokret". Poznato je kako treba da izgleda figura na fotografiji, samo se ne zna ko će biti "glumac" koji će "odglumiti" suncokret. Potrebno je, dakle, **potražiti odgovarajući rekvizit**, ne bilo koji suncokret, već reprezentativnog predstavnika te vrste s odgovarajućim kvalitetima i na odgovarajućem mestu.

Fotograf može da dobije porudžbinu od naručioca ili želi da realizuje svoju autorsku zamisao. I u jednom i u drugom slučaju ima određen zadatak, ali ima i autorsku slobodu da odabere odgovarajući rekvizit i prostor za realizaciju zadatka. Primer: isti foto-reporter dobija zadatak da snimi reportažu s utakmice, isto odlazi na stadion ali, po svom subjektivnom autorskom nahođenju bira rekvizit, u određenom vremenskom razmaku trajanja utakmice prati događaj i bira tipične momente, u datom ambijentu i u odgovarajućem trenutku prema svom autorskom nahođenju realizuje snimak – tipičan primer **traženog rekvizita**.

Ili, treba da snimi reklamne (pab) fotografije za farmerke, gde su zadati rekvizit farmerke, ali autor ima slobodu da bira modele, prostor, scenografiju i da aranžira (režira) raspored rekvizita – **traži pomoćne rekvizite**.

Drugi nivo – traženi rekvizit, specifičan je za informativno-empativni pristup fotografiji: subjektivna reportažna i dokumentarna fotografija, ali ima primenu i u drugim fotografskim žanrovima – reklamna (pab), likovna, dekorativna i "umetnička" fotografija, svuda gde dolazi do izražaja, osim objektivnog, i autorski (subjektivni) pristup.

Navedena dva nivoa tipična su za informativnu i informativno-empativnu fotografiju, dok je u empativnoj fotografiji izbor rekvizita uslovljen na sasvim drugi način. U informativnoj oblasti upoznajte gledaoca s izgledom nekog predmeta, dok u empativnoj izgled nije uvek bitan, već to što je izgledom uzrokovano – **emocionalni učinak**. Ako hoćete da postignete emocionalni učinak, da iskažete određenu misao, stav, gledište itd., za realizaciju fotografske slike morate izabrati rekvizit i fotografski postupak koji su emocionalno aktivni. Dakle, možemo da konstatujemo da, pored nivoa rada **datim rekvizitom** i odabranim – **traženim rekvizitom**, postoji i treća kategorija:

Fotografija iz ciklusa "Servis za pranje i podmazivanje", 1971. godine. Subjektivna dokumentarna fotografija nastala kao ostvarenje određene autorske zamisli, s ciljem izazivanja određenog emocionalnog učinka kod većeg broja posmatrača.

Primer rada rekvizitom: u ovom slučaju rad rekvizitom bio je sveden samo na manipulaciju i režiju ponašanja modela. Model je bio dobar "glumac", tako da je kontakt lako uspostavljen, a dogovor lak pošto su namere autora i želje modela bile identične. Garderoba nije doteravana – sačuvana je njena autentičnost koja govori pre svega o ličnosti i karakteru modela.

Poseban naglasak dat je na vezu modela s potpornim rekvizitom koja govori o tome kojom profesijom se model bavi. Greške, koje su mogle biti uklonjene sekundarnom konstrukcijom (o kojoj ćemo govoriti u sledećim nastavcima) – promenom položaja fotoaparata u prostoru – vidnog ugla, jesu takozvani pilepci: retrovizor koji "raste" na glavi (šeširu) modela i metalno bure koje se pilepilo na njegovo desno rame – dovoljno je bilo da se njegova visost fotograf pomerno malo ulevo i problem bi bio rešen!

DOGADAJ – FUDBALSKA
UTAKMICA. MESTO
DOGADANJA – STADION.
TRI NIVOVA REKVIZITA:

1 – Dat rekvizit, informativna (objektivna) fotografija – novinska sportska reportaža. Informacija o sastavu fudbalske ekipe – o izgledu pojedinih fudbalera, neophodna je i dopunska tekstualna informacija o imenima pojedinaca kako bi informacija bila potpuna.

2 – Traženi rekvizit, informativno-emotivna (subjektivna) fotografija – sportska reportaža. U ovom slučaju autor se malo zaneo, informativna komponenta o tome šta se događa je potisnuta, jači je naglasak na emotivnoj komponenti zasnovanoj na dramskoj napetosti isčekivanja i likovnim komponentama slike. (Kao što se može videti i iz prethodnih ilustracija, autor ovih tekstova preferira centralnu postavku glavnog elementa – figure na fotografiji!)

3 – Traženi rekvizit iz emocionalnih razloga – emotivna, isključivo autorski subjektivna, fotografija sa istog događanja, informativna komponenta potpuno je potisnuta – veoma teško se mogu naslutiti događaj i ambijent, jak naglasak na emotivni učinak pre svega minimalističkim izborom rekvizite i potiskivanjem njenog materijalnog prikaza neoštrinom i tonalnim kontrastom. Potpuno subjektivan stav autora koji time rizkuje da ga širi krug gledalaca neće shvatiti, a uprava i navijači mogli bi da traže zabranu njegovog ulaska na stadion.

Treći nivo – traženi rekvizit iz emocionalnih razloga: na ovom nivou nailazi se na dvostruki emocionalni odnos prema rekvizitu i to na:

– **lični emocionalni odnos**, tj. rekviziti koji deluju na vas sami po sebi emocionalno (dete, majka, baka, devojka i sl.) zbog toga što su vam poznati i zbog toga što ste emotivno povezani. Konačna fotografija je na nivou informacije o objektu prema kome imate lični emocionalni odnos i obično nema nikakve sadržajne elemente koji emotivno utiču na ostale posmatrača;

– **opšti emocionalni odnos**, tj. emocionalni učinak koji je uzrokovan rekvizitom bez obzira na to da li vam je on poznat, a uzrokuje sličan emocionalni učinak i kod drugih posmatrača. Ovaj učinak dovodi se u vezu s vašim emotivnim usmerenjem i specifičnim fotografskim ciljevima, a cilj je – postizanje **emocionalno aktivnog rezultata – učinka** kod što većeg kruga posmatrača.

Razliku između ovih odnosa možemo da uočimo na primeru dva portreta. Opis sadržaja jedne i druge fotografije jeste "čovjek". U oba slučaja to su vama nepoznati ljudi, ali fotografije se međusobno bitno razlikuju po emocionalnom učinku. Fotografija za ličnu kartu deluje samo informativno: vidite nepoznatog čoveka. Iako je izvedena zanatski perfektno, ne sadrži likovne i sadržajne elemente koje bi mogli da deluju emotivno. Jedino ako vam je osoba poznata (recimo da vam je rođak), možete da reagujete emotivno i to zahvaljujući uspostavljenom ličnom emocionalnom odnosu, dok kod drugih posmatrača ova fotografija neće izazvati nikakav emocionalno aktivan učinak, pre svega zbog nedostatka sadržajnih elemenata koji mogu da izazovu takav učinak. Na drugoj fotografiji takođe vidimo nepoznatog čoveka, ali njen sadržaj može da izazove emocionalni učinak kod šireg kruga

Širom otvoren prozor

PRAZNIČNO RASPOLOŽENJE NA SAJTU
UZ AKTUELNO TAKMIČENJE ✦ Ivan Tošić

UMORNI PESNIK, tema: "Poljoprivreda", II mesto

WWW.FOTOFINIS.ORG

LAPCE, tema: "Poljoprivreda", I mesto

DEEP21, "Čudesna šuma"

Praznično raspoloženje na sajtu uz aktuelno takmičenje (novogodišnja atmosfera čije ćemo najbolje fotografije pogledati u narednom broju) i nove rekorde u posećenosti i broju fotografija na takmičenjima.

I na forumu je dosta živo uz teme koju su izazvale puno pažnje: o krađi fotografija, izboru polovne ili nove opreme, pripremi fotografija za štampu, granici dobrog ukusa u fotografiji i, naravno, nezaobilaznom temom o zaštiti autorskih prava.

U ovom broju predstavljamo najbolje fotografije tema "Poljoprivreda" i "Prozori", a od posetilaca očekujemo predloge za teme u ovoj godini. ■

Transformacije

Zoran Imširagić

PHOTOSHOP NUDI OBILJE MOGUĆNOSTI ZA PROMENU OBLIKA I VELIČINE RAZLIČITIH OBJEKATA, ŠTO OTVARA VELIKI KREATIVNI POTENCIJAL. HAJDE DA GA ISTRAŽIMO!

STANDARDNE TRANSFORMACIJE

PRIMENA:

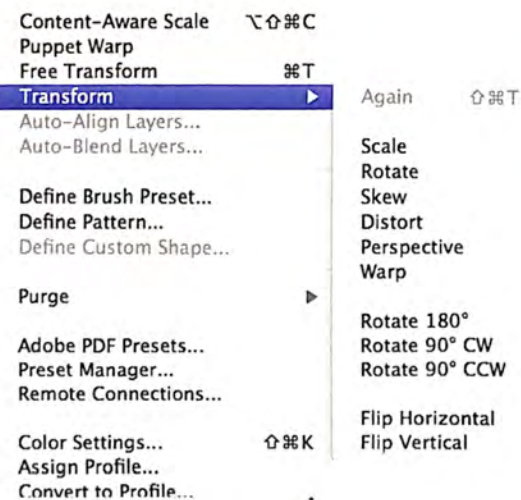
- » Slojevi
- » Obeležena područja (Selekcije)
- » Putanje
- » Vektorski objekti (Shape objects)
- » Obeležene tačke Putanja i Vektorskih objekata (ograničeno)

ALATI I KONTROLNI TASTERI

- » Alatka za pomeranje (Move Tool), osim kod tačaka Putanja i Vektorskih objekata.
- » Klik+Shift – Prinuda. Ograničava transformaciju na specifične vrednosti.
- » Klik+Alt – Simetrija. Transformacija jedne strane simetrično se prenosi na suprotnu.
- » Klik+Shift+Alt – kombinacija Prinude i Simetrije.

Opšti podaci

Transformacijama se mogu smatrati sva fizička menjanja oblika određenih objekata, koja sam podelio u standardne i nestandardne, kao što su Content-Aware Scale i Puppet Warp. Sve one nalaze se u meniju Edit, odakle se mogu izabrati i pozvati. Iako je Free Transform izdvojena u posebnu komandu, i ona se ubraja u standardne transformacije. Različite komande transformacija u kombinaciji s kontrolnim tasterima (Shift, Alt i Ctrl/Cmd) mogu da daju iste rezultate, što je slučaj sa Distort i Perspective, pa je na korisniku da odluči kojom komandom će da oblikuje svoj objekat. Sve transformacije izvode se metodom "klika i vučenja", što će reći da je potrebno pritisnuti taster miša, držati ga pritisnutog i pomerati kursor (vući) u željenom pravcu. U tekstu neću posebno naglašavati ovaj princip jer se kao neophodan podrazumeva.

KONTROLA TRANSFORMACIJA

Bez obzira na to koja se transformacija izvodi, uvek će izabrani objekat (pogledajte na šta se sve mogu odnositi transformacije u okviru "Primena") biti uokviren specifičnim pravougaonikom. Kontrola transformacije obavlja se preko kontrolnih tačaka. Postoje dve vrste kontrolnih tačaka – ugaone i centralne, i u zavisnosti od izabrane transformacije i kombinacije tastera, omogućavajuće različito ponašanje objekta. Kada je izabrana transformacija rotacija, pored okvira za transformaciju u sredini će se pojaviti tačka rotacije, oko koje će se objekat okretati.

PROMENA VELIČINE

Opcija "Scale" služi za promenu veličine izabranog objekta. Postoje tri vrste promene – slobodna, prinudna i simetrična. Slobodna znači da će promena veličine biti direktno u skladu s pomeranjem izabrane kontrolne tačke, što najčešće daje promenu proporcija i izobličenje. Prinudna (pritisnut Shift) će zadržati proporcije, a simetrična (pritisnut Alt) će pomerati izabranu kontrolnu tačku u željenom pravcu, a suprotnu tačku u drugom pravcu. Ako su zajedno pritisnuti tasteri Shift i Alt, promena će biti proporcionalna i simetrična u isto vreme.

Tačka rotacije :

Tačka rotacije :

KOMBINACIJA TRANSFORMACIJA

Iako Photoshop nudi različite načine za promenu veličine i oblika objekta, najčešće korišćena alatka za transformacije jeste "Free Transform". Ona u sebi kombinuje sve mogućnosti komandi "Scale", "Rotate" i "Distort". Tasteri Shift i Alt koriste se isto kao i kod pomenutih transformacija, a da bi se omogućio izbor pojedinačne kontrolne tačke, korisnicima je na raspolaganju i taster Ctrl/Cmd. Kako "Distort" uz pritisnut taster Shift može da radi i smicanje, "Free Transform" je zapravo glavni alat za najveći broj promena. Na potpuno istom principu radi i komanda "Transform Selection" koja se nalazi u meniju Select i služi za promenu oblika obeleženog područja. Iako se na prvi pogled ne vidi razlika između ove komande i "Free Transform", "Transform Selection" menja oblik selekcije, ali ne i sadržaja unutar nje.

Iskrivljenje

Komanda "Distort" menja oblik objekta prilično slobodno. Ako nije pritisnut neki od pomoćnih tastera, svaka ugaona kontrolna tačka može da se pomera u svim pravcima, dok se središnjim kontroliše pomeranje čitave stranice slično smicanju.

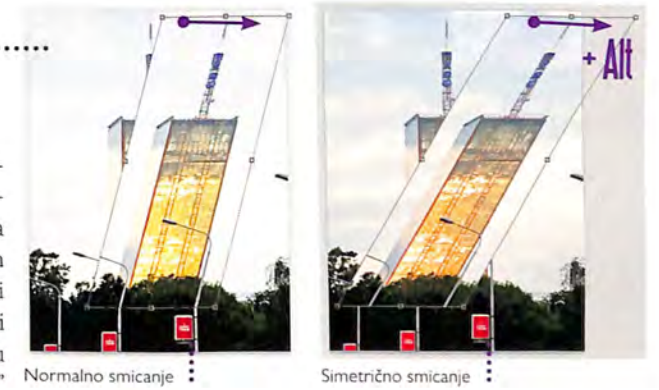

Uz taster Alt iskrivljenje je simetrično prema centru.

Uz Shift i Alt rezultat je sličan Perspektivi.

Okretanje objekta

Transformacija "Rotate" omogućava okretanje objekta oko njegove tačke rotacije. Kad je aktivna ova komanda, kursor menja oblik u zakrivljenu obostranu strelicu, pa čak nije potrebno ni izabrati neku kontrolnu tačku, već samo kliknuti bilo gde na sliku i vući u željenom pravcu. Taster Shift ovde daje prinudu u obliku fiksnog ugla rotacije od 15°. Tačka (osa) rotacije inicijalno se pojavljuje u centru obeleženog objekta, ali se može pomeriti u skladu s potrebnom transformacijom.

Normalno smicanje :

Simetrično smicanje :

Promena perspektive

Bilo da je potrebno da se ukloni iskrivljenje nastalo zbog specifičnog ugla snimanja ili objektu da određena perspektiva, komanda "Perspective" će to vrlo lako rešiti. Potrebno je izabrati kontrolnu tačku koja odgovara strani objekta na kojoj treba promeniti perspektivu. Tačka može da se vuče samo na spolja ili unutra, čime se utiče na promenu oblika. Ovde je mogućnost kretanja toliko ograničena da nema nikakvih dodatnih opcija u kombinaciji s tasterima.

Uz taster Alt iskrivljenje je simetrično prema centru.

Originalni snimak s mrežom Warp kontrole.

Talasasto iskrivljena slika

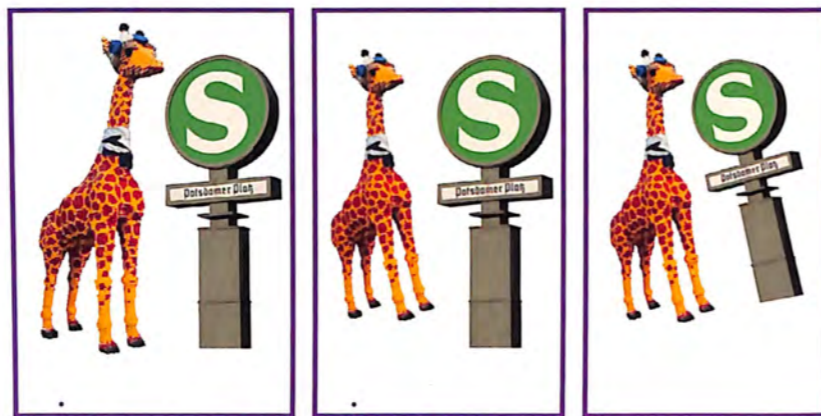
Kompletno "urolana" slika uz pomoć različitih Warp opcija.

Iskrivljenje uvrtačanjem

Kontrola "Warp" u osnovi nudi samo četiri ugaone kontrolne tačke i ne treba joj više jer se promena oblika aktivira klikom na bilo koje mesto na slici. Samim tim omogućen je veliki broj transformacija, premda i mnogo mogućnosti može da done- se neka ne baš uspešna rešenja. Zbog toga je potrebno malo vežbe s ovom kontrolom. Pored ovog načina transformacije, tu su i ručice za kontrolisanje krivljenja, kakve se mogu videti kod alata s Bézirovim krivama. Ukupno ima osam ovakvih ručica koje izviru, i transformacije izvode, iz četiri ugaone kontrolne tačke. "Warp" omogućava lako uklanjanje iskrivljenja koja prave objektivni fotoaparata, preko "talasastog" iskrivljenja (primer 2), pa sve do mnogo drastičnijih "uvrtačanja" objekata (primer 3). Ovde Shift i Alt nemaju nikakvu funkciju.

Ponavljanje promene

Transformacije pružaju ogromno polje mogućnosti za promenu oblika različitih objekata, ali sve to ne bi puno vredelo ako ne bismo mogli da istu transformaciju primenimo na neki drugi objekat. Zato u Photoshopu postoji komanda "Repeat Transformation". Prečica za ovu komandu je Ctrl/Cmd+Shift+T. Ponavljanje transformacije može se obavljati na istom objektu ili nekom drugom u okviru istog dokumenta. Nažalost, nije moguće ponoviti transformaciju na objektu u drugom dokumentu. Transformacija "Warp" je jedina koja se ne može ponoviti, što je baš šteta jer je ona najkompleksnija.

Objekti u prvobitnom obliku

Levi objekat transformisan

Ispravljanje slike

Iako ne spada u kategoriju standardnih transformacija, jer se odnosi na čitavu sliku, smatram da ovu opciju treba pomenuti jer je srodna svim ostalim promenama. Naime, u situaciji kada je potrebno da fotografija bude dovedena u punu vertikalnu, obrtanje slike nije najzgodniji način i često je niz pokušaja i promašaja. Photoshop odavno ima način da pomogne u ovom slučaju. Uz pomoć alatke "Ruler" treba povući liniju po onoj ravni slike za koju želite da bude horizontalna. Potom se iz menija Image\Image Rotation izabere stavka "Arbitray". U panelu koji se pojavi nalaziće se vrednost u uglovnim stepenima za koliko treba rotirati sliku da bi izabrana ravan bila horizontalna. Kada se pojavi pomenuti panel, sve što korisnik treba uradi jeste da klikne na dugme OK i slika će automatski biti rotirana i time ispravljena. Mana tog procesa jeste što Photoshop automatski poveća veličinu platna (Canvas size) kako bi smestio rotiranu sliku, pa je potrebno naknadno isecanje (Crop). To je smetalo velikom broju korisnika, pa je Photoshop CS5 došao s malim unapređenjem. Naime, kada se alatkom "Ruler" povuče linija koja je paralelna željenoj ravni, sve što sada treba uraditi jeste kliknuti na dugme "Straighten" koje se nalazi na kontrolnom panelu programa.

Linija povučena alatkom "Ruler"

Ispravljen horizont

SPECIJALNE TRANSFORMACIJE

Content-Aware Scaling

Ova izuzetna transformacija, koja se pojavila u Photoshopu CS4, radi isto kao i "Scale" komanda, s "malom" razlikom – vodi računa o sadržaju slike. To se ogleda kod neproporcionalnih promena veličine, gde će standardna komanda "Scale" celu sliku neproporcijalno povećati, što često izgleda vrlo ružno (debeli ljudi na primeru 2), a "Content-Aware Scale" će prepoznati ljudske figure i druge tipične oblike i na njih neće primeniti povećanje (primer 3). Algoritam ne samo da prepozna oblike, već ih prilično dobro uklapa u novonastalu sliku. Ova komanda nalazi se u meniju Edit, a može se pozvati i prečicom Ctrl/Cmd-Alt+Shift+C.

Originalna fotografija s prostorom desno na koji treba da bude proširena.

Fotografija proširena standardnom komandom Scale, što prouzrokuje iskrivljenje objekata.

Fotografija proširena komandom Content-Aware Scale gde su ljudske figure i broj ostalih istih proporcija.

U situaciji kada ovaj mehanizam ne uspe da prepozna objekte koje želite da sačuvate nepromenjene, sačuvajte selekciju tih objekata i kada je ova komanda aktivna, pozovite je iz padajućeg menija "Protect", koji se nalazi na kontrolnom panelu Photoshopa. Rezultat se vidi na donjim ilustracijama. Čitaoci će primetiti da je na primeru 3 ivica bazena iskrivljena, što se može rešiti naknadnim retušom.

Original

Promena bez Protect zone

Promena sa Protect zonom

Puppet Warp

Ova specijalna transformacija, koju je doneo Photoshop CS5, potpuno je nov način razmišljanja i menjanja objekata, mnogo prefinjeniji od svih koje postoje u ovom programu. Kako se primenjuje samo na sloju, potrebno je da željeni sloj bude obeležen. Nakon toga treba iz menija Edit izabrati "Puppet Warp" komandu. Na izabranom sloju pojaviće se interesantna mreža kojom ovaj moćni algoritam deli piksele sloja u određena područja. Inicijalno, pojavljuje se mreža "normalne" gustine. Na kontrolnom panelu moguće je promeniti gustinu mreže izborom iz padajućeg menija desno od naziva "Density". Nude se tri gustine, pomenuta "Normal", "Fewer points" (manje tačaka), i "More Points" (više tačaka). Što je mreža gušća, to će konačan rezultat biti bolji, mada to prilično zavisi i od rezolucije slike, kao i od transformacije koja je urađena. Sam proces vrlo je interesantan jer iziskuje dobro pozicioniranje "čioda" (pins), žutih kontrolnih tačaka. Minimalno, slika treba da ima dve takve tačke, ali su dobre šanse da rezultat neće biti odgovarajući. Treba razumeti mrežu koju ova transformacija postavlja kao žičani model koji se pomeri u skladu s pomeranjem nekog njenog dela. "Čiode" koje se postavljaju služe da "zakucaju" delove mreže koje ne želite da se pomeraju pri transformaciji. I pored tog "zakucavanja" mreža će se malo pomerati kako bi pomeranje bilo približno prirodnim. Pored mogućnosti podešavanja gustine mreže, moguće je uključivati i isključivati njen prikaz, jer se ponekad zbog nje ne vide detalji dela sloja koji se transformišu. Pri radu s ovom transformacijom vrlo je moguće da će se preklapati pikseli istog sloja. U tom slučaju važno je odrediti koji deo će biti iznad, koji ispod. Ta kontrola obavlja se podešavanjem međusobnog položaja "čioda" u odeljku "Pin Depth" na kontrolnom panelu. "Čiode" se mogu ukloniti uz pomoć kombinacije Alt+klik. Više njih se može obeležiti uz Shift+klik na željene, što otvara mogućnost za transformisanje većih delova slike u isto vreme.

S pokretanjem Puppet Warpa pojavljuje se i mreža na sloju.

Postavljanje "čioda" na ključna mesta omogućava bolju i prirodniju transformaciju.

Konačan rezultat govori sam za sebe.

Tradicija i jednostavnost u životu Amiša

© KATARINA GAJIĆ

OD JAVNOSTI SKLONJENA I ZA MODERNO DRUŠTVO SKORO NESHVATLJIVA KULTURA I NAČIN ŽIVOTA AMIŠA ODUVEK SU PRIVLAČILI PAŽNJU. STUDENT FOTOGRAFIJE KATARINA GAJIĆ SVOJIM ISKRENIM PRISTUPOM I POŠTOVANJEM PREMA OVOJ ZAJEDNICI ZADOBILA JE NJIHOVO POVERENJE I SNIMILA SERIJU FOTOGRAFIJA O ŽIVOTU DECE U ŠKOLI

✦ Ivana Tomanović

Dvadesetjednogodišnja Katarina Gajić pre šest meseci spakovala je koferu i otišla da studira u gradiću Missoula na severu SAD. Nakon studija novinarstva u Beogradu i konstantnog bavljenja fotografijom, koje joj je donelo nekoliko nagrada (i *Refoto* nagradu na konkursu "Praksa na delu") i izložbi, u Montani je najzad upisala studije fotografije.

Iako je SAD zemlja izgrađena na snovima i težnjama za slavom i uspehom, Katarina je želela da otkrije život sasvim običnih ljudi, pre svega dece koja sanjaju da postanu automehaničari, kasirke u supermarketu, zemljoradnici... ili nešto slično, tako sasvim obično. Otuda i Amiši i želja da im se približi. Iako skromni i suzdržani, prihvatili su je i pokazali joj jedan deo svog života. Upoznala se, pre svega, sa životom dece u školi koja je, pored porodice, jednako važan činilac u vaspitavanju i usađivanju moralnih i društvenih vrednosti specifične kulture Amiša. Katarina Gajić upotpunila je fotografije tekstom u kom je prenela ovo jedinstveno iskustvo.

© KATARINA GAJIĆ

© KATARINA GAJIĆ

"Osam je sati u maloj školi u mestu St. Ignatius u zapadnoj Montani. S obzirom da je tek svanulo, prostorije koje su deo crkvenog kompleksa, osvetljene su petrolejskim lampama. Zagrejane su šporetom na drva. Troje učitelja uveliko sede za katedrom i pripremaju časove. Uskoro će deca početi da pristižu. Neki će u školu doći peške, neki na konjima ili biciklima, a radni dan počće u 8.30 časova slušanjem priče iz Biblije. Sledi pevanje molitvi na engleskom, posle čega se razredi razdvajaju: mladi odlaze u podrum, dok učitelj razdvaja druga dva starija razreda jednostavno povlačeći zavesu.

U zemlji u kojoj se sve menja dramatičnom brzinom, prizori iz života Amiša ostali su gotovo nepromenjeni više od tri veka. Naše oči zapravo vide nešto što su verovatno gledali Abraham Linkoln, Džord Vašington, a još pre Vilijem Pen (1644–1718), čovek po kojem je Pensilvanija dobila ime. Pen je bio kveker, pripadnik manjinske protestantske grupe, koji je od engleskog kralja Čarlsa II 1681. godine dobio povelju na osnovu koje je istočno od Njujorka napravio koloniju nazvanu "svetim eksperimentom", u kojoj će cvetati verske slobode. Otud ne čudi što su se baš u Pensilvaniju, tokom 18. veka, počeli doseljavati Amiši, sledbenici izvesnog Jakoba Amana (1656–1730), anabaptističkog menonitskog propovednika iz Švajcarske, koji se zalagao za strogu disciplinu među svojim bogobojažnim sledbenicima.

© KATARINA GAJIĆ

© KATARINA GAJIĆ

POSLE PEVANJA
MOLITVI, RAZREDI
SE RAZDVAJAJU:
MLAĐI ODLAZE
U PODRUM, DOK
UČITELJ RAZDVAJA
DRUGA DVA
STARIJA RAZREDA
JEDNOSTAVNO
POVLAČEĆI ZAVESU

Tokom vekova Amiši su nastojali da održe isti, disciplinovan način života. Nerado su se mešali s drugim zajednicama sklanjajući se iz javnog i političkog života, pa tako današnja grupa Amiša u SAD-u, koja broji oko 250.000 ljudi, vodi zajedničko poreklo od nekoliko stotina porodica koje su u 18. i 19. veku prešle okean. Govore dijalektom nemačkog – takozvanim "pensilvanijskim nemačkim", dok engleski uče u školi. Njihov ukupan broj je neverovatan ako se ima u vidu da ih je pre sto godina bilo tek oko 5.000. Visok natalitet posledica je odbijanja kontracepcije, abortusa i drugih vidova planiranja porodice. Smatra se da je velika porodica

božji blagoslov, te prosečna žena rodi od 7 do 13 dece! Odbijanje bilo kog vida kontracepcije jedno je od pravila sadržanih u Ordnungu – internom pravilniku ponašanja koji odražava strogost ove struje protestantizma. Po Ordnungu, Amišima je zabranjeno da koriste električnu struju i s njom povezane uređaje, kao i motorna vozila. Ne glasaju, ubeđeni su pacifisti i odbijaju da služe vojsku. Imaju sopstveni školski sistem na osnovnom nivou za koji smatraju da daje dovoljno informacija da bi se moglo živeti ispravnim životom. Porodica je svetinja, a u brak Amiši stupaju nevinu, nekoliko godina nakon krštenja, najčešće između 22. i 25. godine.

© KATARINA GAJIĆ

© KATARINA GAJIĆ

Zajednice Amiša sačinjene su od manjeg ili većeg broja porodica kojima upravlja patrijarh, stariji muškarac koji je istovremeno i verski vođa. Najkonzervativnije su u Pensilvaniji, dok je jedna od najliberalnijih upravo u St. Ignatiusu. Osnovana 1997, istovremeno je i jedna od najmlađih. Broji svega tridesetak porodica, ali čini značajan deo stanovništva tog grada. Članovi se uglavnom bave zemljoradnjom i zanatstvom, te na taj način privređuju. Za razliku od drugih zajednica u kojima nije dozvoljeno korišćenje dugmadi na odeći, jer se smatraju ukrasima, oni ne tumače Ordnung na taj način. Hranu kupuju u prodavnicama, a neki od supermarketa imaju i specijalne parkinge koji su predviđeni za konje i kočije Amiša. S obzirom na to da trguju s ostalim ljudima, neki koriste mobilne telefone, dok je amiška prodavnica snabdevena i električnom energijom.

Formalno obrazovanje prekida se završetkom osnovne škole, nakon čega uče zanate, najčešće od svojih roditelja. Najcenjeniji zanati su pravljenje nameštaja i drvenih kuća, dok devojke uče kako da prave rukotvorine koje kasnije prodaju. Tokom svih ovih vekova unutar različitih zajednica ostale su iste životne vrednosti: skromnost, usmerenost jednih ka drugima, dobrotu. Saosećajni su i spremni da pomognu drugima. Posle uragana Ajk koji je razorio veliki deo SAD-a, grupa Amiša doputovala je iz Indijane u Teksas da bi pomogla u izgradnji domova žrtvama uragana. Ovaj plemeniti čin pokazuje i kakav je odnos Amiša prema drugim entitetima. Otvoreni su za sklapanje prijateljstva pa, iako se na prvi pogled ne čini tako, uvek su ljubazni i raspoloženi za smeh." ■

FORMALNO
OBRAZOVANJE
PREKIDA SE
ZAVRŠETKOM
OSNOVNE
ŠKOLE,
NAKON
ČEGA UČE
ZANATE,
NAJČEŠĆE
OD SVOJIH
RODITELJA

© KATARINA GAJIĆ

© KATARINA GAJIĆ

UNICEF - FOTOGRAFIJA GODINE

Progres i destrukcija idu ruku pod ruku

DVANAESTI PUT ZAREDOM UNICEF NAS KROZ KONKURS ZA FOTOGRAFIJU GODINE PODSEĆA NA PORAŽAVAJUĆE KONTRASTE U NAŠEM DRUŠTVU ČIJI TERET, PREVASHODNO, NOSE DECA

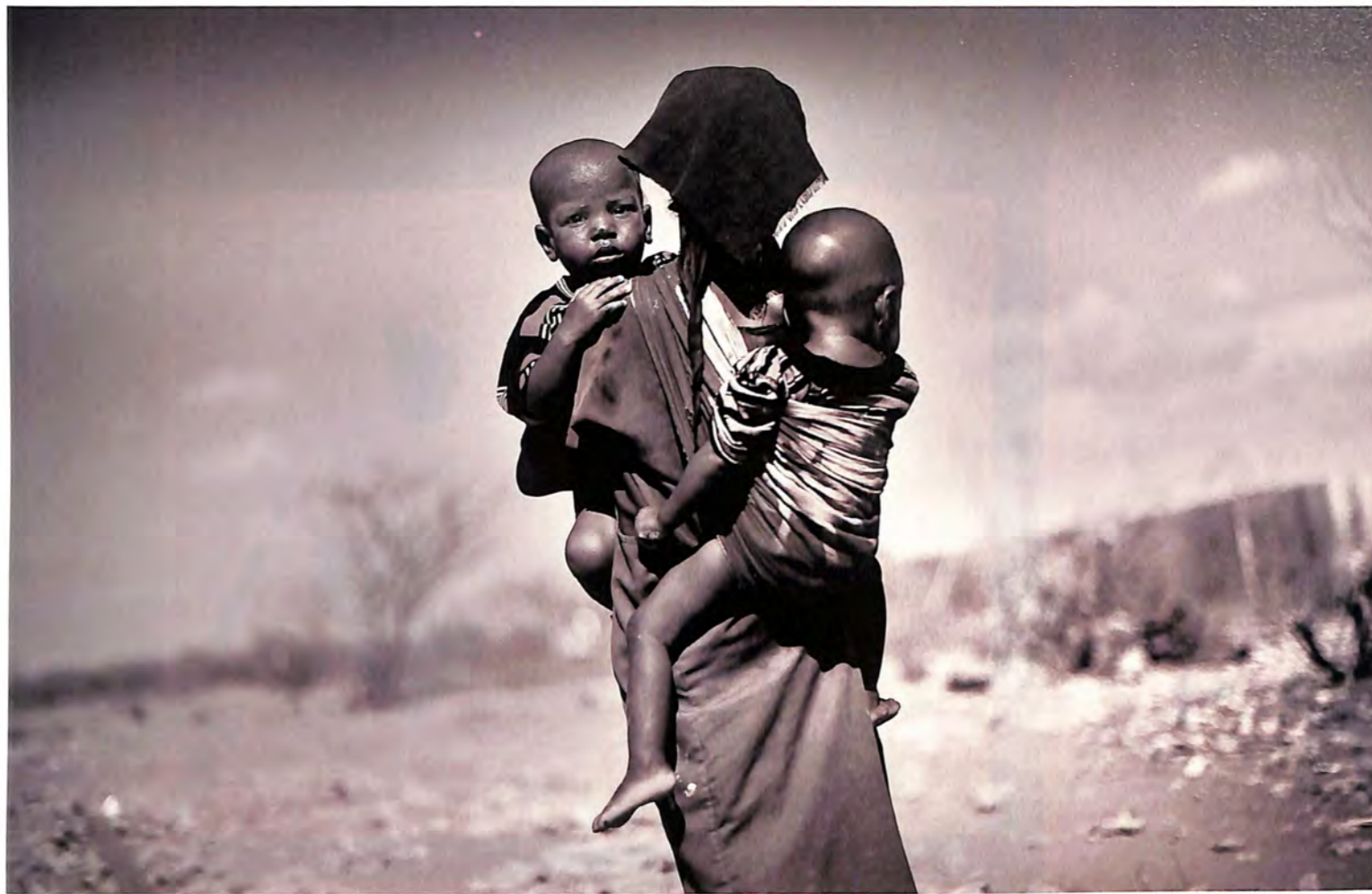
✦ Ivana Tomanović

- (1) **PRVA NAGRADA**
© KAI LOFFELBEIN / Univerzitet primenjenih nauka i umetnosti, Hanover: "Izvoz otpada u Afriku", Gana
- (2) **DRUGA NAGRADA**
© JM LOPEZ / slobodni fotograf: "Obeleženi nehranjenošću", Gvatemala
- (3) **TREĆA NAGRADA**
© MARY F. CALVERT / Zuma Press: "Polio – jedan korak napred, dva koraka nazad", Nigerija

”Unicefov foto-konkurs otvara nam oči i dokazuje koliko deca moraju biti snažna i izdržljiva pod nepodnošljivim i, za nas, nezamislivim uslovima života” – rekla je na dodeli nagrada Betina Vulf (Bettina Wulff) – predstavnik Unicefa. "Konkurs Fotografija godine 2011 usmeren je na naš osećaj odgovornosti. On pokazuje tamnu stranu tehnološkog napretka

i kako otpad elektronskih uređaja ugrožava živote i zdravlje dece na drugim kontinentima.” Sve ovo slikovito prikazuje prvonagrađena fotografija studenta foto-žurnalizma i dokumentarne fotografije iz Nemačke – Kaia Löffelbeina. Snimio ju je u Gani, na otpadu Agbogbloshie blizu glavnog grada Akre. Okružen veoma toksičnim isparenjima i otpadom elektronskih uređaja dovezenih iz zapadnih zemalja, dečak, u skoro trijumfalnoj pozi, podiže iznad glave

ostatke monitora. On ga iznova i iznova podiže i baca na zemlju ne bi li se raspao i iz njega izvukao što više delova za prodaju. Iako ovaj otpad mnogima omogućava život, u isto vreme ga i uništava jer su mnogi delovi otrovni, kako po zdravlje ljudi, tako i po okolinu. Po statistikama Ujedinjenih nacija, samo iz Nemačke godišnje se izveze oko 100.000 tona ovakvog otpada u zemlje afričkog kontinenta. Užasan kontrast ne može biti jasniji: ▶

POHVALA
© JAN GRARUP, Danska/Noor: "Situacija izgleda beznačajno", Somalija

rapidni tehnološki napredak na jednoj strani, destrukcija i uništenje za ljude i okruženje na drugoj strani! Na globalnom nivou ove brojke su još dramatičnije i procenjuje se da ljudska civilizacija godišnje proizvede oko 50 miliona tona otpada.

Drugonagrađena fotografija JM Lopeza iz Španije dokumentuje posledice teške neuhra-

njenosti u Istočnoj Gvatemali, na ove i buduće generacije. Pretpostavlja se da oko jedan milion dece pati od neuhranjenosti i gladi i to skoro polovina dece mlađe od pet godina. To čini Gvatemalu zemljom s najvećim procentom neuhranjenosti dece. Devojčica s fotografije, Marisela, ima šest i po godina i teži jedva devet kilograma. Zbog nedostatka

vitalnih namirnica tokom razvoja, ova deca pate od ozbiljnih fizičkih i mentalnih oštećenja celog života.

Treću nagradu osvojio je američki fotograf Mary F. Calvert za fotografiju snimljenu u Nigeriji, koja prikazuje decu pri vakcinaciji protiv polio virusa koji godišnje odnese mnoge živote. Ovaj virus direktno je odgovoran za

POHVALA
© ANASTASIA TAYLOR-LIND, Velika Britanija/VII: "Mlade lepotice u pripremi za svetske modne piste", Rusija

POHVALA
© LUCA TOMMASINI, Italija/slobodni fotograf: "Nasukan posle poplave", Pakistan

POHVALA
© MUGUR VARZARIU, Rumunija/slobodni fotograf: "Cilj - Rim", Rumunija

nastanak dečje paralize, od koje brojna deca obole ako uopšte prežive virus. Katastrofalne posledice usledile su posle velike kampanje 2002. godine protiv vakcinisanja koje su do tada uspešno sprovodile zapadne organizacije. Čak 3.000 dece bilo je zaraženo ovim virusom. Zajedno s drugim organizacijama, Unicef je uspeo da plasira tačne informacije i sprovede vakcinaciju koja je smanjila bolest za 95%. ■

PORED TRI NAGRADE, ŽIRI JE DODELIO I ŠEST POHVALA. NA KONKURS JE POSLATO UKUPNO 1.228 FOTOGRAFIJA OD 199 AUTORA IZ 32 ZEMLJE. PRAVO NA UČEŠĆE U KONKURSU IMALI SU DOKUMENTARNI FOTOGRAFI S PREPORUKAMA JEDNOG OD PRIZNATIH EKSPERTA ZA FOTOGRAFIJU. PRVONAGRAĐENI AUTOR DOBIĆE FOTOAPARAT LEICA M9 S OBJEKTIVOM 35 MM F/1,4 KAO I PRILIKU DA SNIMI FOTO-REPORTAŽU ZA ČUVENI MAGAZIN GEO

POHVALA
© JUERGEN ESCHER, Nemačka/Laif: "Diktatura oskudice", Severna Koreja

✦ Srđan Abdijević Abdee

2012 INTERNATIONAL CES

Posle suše, evo nama pljuska novotarija u foto-svetu. Sajam potrošačke elektronike, CES, održan je od 10. do 13. januara u Las Vegasu, a većina proizvođača foto-opreme kao da je čekala da baš tamo predstavi nove modele. Ukratko, obistinile su se mnoge glasine i ostvarile neke želje.

Panasonic NOVI MODELI

Iako sam od "Panasonica" mnogo očekivao, izgleda da ćemo se strpeti do novih mikročetvorotračinskih fotoaparata i objektiv. Pored nedavno predstavljenog GX1, ispod stakla su se mogli videti najavljeni svetlosno jaki zumovi (12-35 i 35-100 mm f/2), a prikazani su i širokougaoni, "riblje oko" i makrokonverteri kompatibilni objektivima 14-42 mm i 14 mm f/2,5, kao i telekonverter za nedavno predstavljeni "power zoom" teleobjektiv.

Od kompaktnih modela zanimljivi su "džepni ultrazumovi" SZ7 i SZ1, koji dele isti objektiv raspona 25-250 mm, a SZ7 poseduje MOS senzor od 14 megapiksela, 1080i60 HD video i displej sa 460 hiljada tačaka, dok SZ1 ima CCD sa 16 megapiksela, 720p video i displej sa svega 230 hiljada tačaka.

U srednjoj klasi kompaktnih digitalaca interesantni su FS-45 i FS-40 s objektivom zanimljivog raspona 24-120 mm, a koji se takođe razlikuju po senzoru (16 megapiksela kod FS-45, 14 na FS-40) i veličini displeja (3 inča na FS-45, 2,7 inča na FS-40). Oba fotoaparata mogu da snimaju HD video u rezoluciji 720p.

Lumix DMC-S2, iako jeftin, ima koristan objektiv raspona 28-112 mm, optičku stabilizaciju, senzor rezolucije 14 megapiksela i HD video od 720p. www.panasonic.rs

Sony TRI KOMPAKTA

Svi koji su očekivali nove objektivne za NEX, priče kače još malo jer je "Sony" ovog puta od noviteta predstavio samo tri kompakta. Model DSC-W650 ima CCD senzor od 16 megapiksela, stabilisani objektiv raspona 25-125 mm i displej od tri inča. Modeli W620 i W610 imaju objektiv bez optičke stabilizacije, raspona 28-140, odnosno 26-104 mm, senzor rezolucije 14 megapiksela i displeje dijagonale 2,7 inča. www.sony.rs

Nikon OSAMDESPETICA

Pored profesionalnog D4, iz "Nikona" stiže najava sveže verzije popularnog objektivna 85 mm f/1,8. Nova "osamdespetica" poseduje tihi AF-S motor za fokus, sastoji se od devet elemenata u devet grupa, pripada G-porodici objektivna (bez prstena za kontrolu blende). Najavljena cena ovog modela je oko 500 evra. www.nikon.rs

Olympus ZA SVAKOG PO NEŠTO

Ni "Olympus" nije prikazao ništa novo u svetu mikročetvorotračinskih sistema, ali su zato najavili mnogo novih kompaktnih fotoaparata. Prvi "na tapetu" jeste VR-340, koji za svega 150 evra nudi objektiv raspona 24-240 mm, stabilizaciju slike i 16 megapiksela. Model SZ-12 u telu malih dimenzija donosi objektiv raspona 25-600 mm, senzor rezolucije 14 megapiksela i 720p HD video. Za razliku od drugih sličnih modela, ovaj mališa najbolje makro karakteristike postiže na telefotodelu opsega, a cena će mu biti skromnih 200 evra. Za isti novac moći će da se uzme SP-620UZ, koji u "klasičnom ultrazum pakovanju" donosi

kvalitetan objektiv raspona 25-525 mm, HD video i mogućnost "instant retuša". Model VG-160 je nov, veoma jeftin (90 evra), ali upotrebljiv kompaktni, koji u kućinstima raznih boja ima objektiv raspona 26-130 mm, displej od tri inča, HD video i dosta režima sa scenama i "art" filtre. Avanturisti i nezgodama podložni mogu se radovati modelu TG-320, koji može tri metra pod vodu, a otporan je i na kuhinjske pločice i hladnoću. Objektiv ima raspon 28-102 mm, snima fotografije rezolucije 14 megapiksela i video 720p. www.olympus.rs

Adobe LIGHTROOM 4 BETA

Ljubitelji "Adobeovog" programa za katalogizaciju i obradu fotografija mogu da počnu da se raduju jer će uskoro na tržištu biti dostupna četvrta verzija popularnog programa "Lightroom". Ona donosi dosta toga novog: podršku za prikazivanje i osnovnu obradu video-materijala, kao i modul za izradu "bukova". Beta verziju s ograničenim rokom trajanja možete već sada skinuti s Interneta. www.adobe.com

Samsung VIDEO KAMERE I FOTOAPARATI

Za NX novitete čekaćemo neku drugu priliku, a ovog puta moramo se zadovoljiti nekolicinom kamkordera i kompaktnih fotoaparata. Najavljene su tri video-kamere: Q20 - koja snima u 1.080i i ima objektiv s povećanjem od 20X; F80 sa 52X objektivom koji snima u 720p30 i, najzanimljivija, otporna džepna kamera W300. Novi ultrazum kompaktni stižu s opcijom "pametnog" bežičnog povezivanja, a reč je o modelima: WB850F (16 MP, 23-483 mm, GPS), WB150F (14 MP, 24-432 mm, 1.080p video) i ST200F (16 MP, 27-270 mm). Zanimljivo je to da će ovi modeli moći da se koriste u "sadejstvu" s pametnim telefonima. www.samsung.rs

Canon IXUS I PROZUMER

Iako je bilo glasina o novim objektivima za EF bajonet, "Canon" je na CES-u predstavio samo nekoliko Ixusa i ono što je trebalo da predstavi pre mnogo godina, tj. fotoaparat iz G-porodice s velikim senzorom. Ixus 500HS i Ixus 125HS u tradicionalno malom pakovanju donose objektivne velikog (28-336 mm), tj. korisnog raspona (24-120 mm), DIGIC 5 procesor i optičku stabilizaciju. Kao što rekoh, konačno se u "Canonu" setiše da spoje ono što je odavno trebalo biti spojeno, tj. u telo iz G-serije "prosumer" kompakta

smestili su senzor čije se dimenzije ne izražavaju u razlomcima. Tako nov G1X poseduje CMOS senzor veličine 18,7x14 mm (4:3 odnos) sa 14,3 megapiksela, 28-112 mm f/2,8-5,8 objektiv, pokretni displej i video-zapis u punoj HD rezoluciji. www.canon.rs

ZOOM FOTO

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs; www.zoomfoto.rs

Mi stvarno imamo sve na jednom mestu!

Fujifilm PREGRŠT NOVIH MODELA

Za "Fujifilm" se slobodno može reći da je "zvezda" ovog sajma, jer je broj novih modela koje je predstavila ova kompanija, zaista veliki. U najnižem segmentu predstavljeni su **JX500** i **JX550** s objektivom 26–130 mm bez stabilizacije, videom 720p i sa 14, odnosno, 16 megapiksela. Modeli **JZ100** i **JZ200** u malom pakovanju donose optičku stabilizaciju i veći raspon objektivu (25–200 mm). Sličan im je model **T400**, čiji objektiv ima raspon 28–280 mm i CCD senzor od 16 megapiksela. Modeli **S4500** i **S4200** su klasični ultrazum modeli sa 30X (24–720 mm), tj. 24X

(24–576 mm) objektivima u "SLR" pakovanju i senzorom rezolucije 14 megapiksela. Iznad njih u hijerarhiji su **SL300** i **SL240**, koji, za razliku od prethodno pomenutih rodaka s kojima dele objektiv, imaju displej velike rezolucije sa 460.000 tačaka i papučicu za eksterni blic. Fujifilm **Z110** i **Z1000 EXR** su modeli s "periskopskim" objektivima, gabarita svedenih na minimum, a **XP50**, **XP100** i **XP150** su modeli predviđeni za rad i zabavu u ekstremnim uslovima, a s najjačim modelom opremljenim GPS-om može da se roni do dubine od deset metara.

Fujifilm **F660** i **F770** su modeli opremljeni EXR senzorom rezolucije 16 megapiksela, a razlikuju se po tome što **F770** podržava RAW format upisa, GPS i ima objektiv većeg raspona (25–500 naspram 24–360 mm). Pomenuti EXR CMOS senzor koristi i nov ultrazum **HS30EXR**, koji u odnosu na prethodnika donosi elektronsko tražilo velike rezolucije (920.000 tačaka), litijum-jonsku bateriju i RAW format. Pravo iznenađenje ostavlja se uvek za kraj, a ovog puta reč je o modelu **Fujifilm X-Pro1** koji u "lajkolikom" telu donosi EXR X-Trans CMOS senzor APS-C formata, rezolucije 16 megapiksela, hibridno tražilo viđeno na modelu **X100** i nov, elektronski X-bajonet. Za sada su najavljena tri objektiv: 35 mm f/1,4, 18 mm f/2 i 60 mm f/2,4 makro, a "procureli plan" kompanije kaže da se uskoro mogu očekivati i ultraširoki i zum objektiv za ovaj sistem.

www.fujifilm.eu/rs

HP SKENER ZA 3D OBJEKTE

HP TopShot LaserJet Pro M275 je stoni štampač pristupačne cene koji pravi fotografije 3D objekata i skenira dokumenta. Opremljen je TopShot tehnologijom koja pravi šest zasebnih slika dokumenta ili 3D objekta, a zatim ih spaja u jednu objedinjenu fotografiju, bez vidljivih razmaka ili preklopa. Na taj način dobija se idealna fotografija izuzetnog kvaliteta. Zahvaljujući ovoj tehnologiji možete brzo kreirati fotografije visokog kvaliteta, namenjene štampi ili postavljanju na Internet.

www.hp.rs

Casio LEPO IZNENAĐENJE

Iako je ovaj proizvođač slabo zastupljen na tržištu Srbije, uvek je lepo videti njegove kompakte koji često veoma prijatno iznenađuju. **Exilim ZR-15** može se pohvaliti za kompakt neverovatnom brzinom rada, čija je najbolja ilustracija vreme između snimaka od svega 0,29 sekundi. Za ovakvu brzinu zaslužan je nov EXILIM ENGINE HS. Objektiv je raspona 28–196 mm f/3,0–5,9, poseduje optičku stabilizaciju i CMOS senzor sa 16,1 milionom piksela, a HS tehnologija omogućila je brojne mogućnosti poput HDR snimanja i panoramskih snimaka koji se dobijaju pomeranjem samog fotoaparata. Od ostalih vesti iz ove kompanije valja napomenuti da će model **ZR-200** posle Japana biti dostupan i u drugim delovima sveta, kao i to da će uskoro moći da se kupe "osveženi" jeftini modeli **EX-ZS150**, **EX-ZS20**, **EX-ZS12** i **EX-ZS6**.

www.casio.com

Sony PRVI SA XQD KARTICAMA

"Sony" je prva kompanija koja je u svoj asortiman ubacila nove XQD kartice, namenjene profesionalnim uređajima. Iz kompanije tvrde da je Nikon D4 u stanju da opali rafal od 100 fotografija u RAW formatu kada je u njemu jedna od ovih ultrabrzih kartica. Naravno, da bi ceo proces bio brz, najavljen je i USB 3.0 čitač kartica.

www.sony.rs

Sigma MAKRO I OBJEKTIVI ZA CSC

Uprkos nadanjima da će se "Sigma" konačno smilovati i makar najaviti osvežene verzije odličnih brzih fiksni širokougaonih objektivu ili konačno napraviti smislen fotoaparat, ovog puta pojavila se nova verzija odličnog APO makroobjektiva **180 mm f/2,8**. Pored optičke stabilizacije, ovaj objektiv ima i specijalne FLD elemente u konstrukciji. Cena i datum početka isporuke biće objavljeni naknadno. Za vlasnike "alternativnih sistema", tj. CSC fotoaparata iz mikročetvortrećinske i NEX familije pripremili su objektivu **19 i 30 mm f/2,8**, koji nose ime Neo i više su tehnološki demonstratori nego nešto što će naći svoje mesto u torbama, tj. džepovima.

www.sigma-photo.co.jp/english

Secure Digital BEŽIČNI SD

Uskoro Eye-Fi kartice neće biti jedine koje omogućavaju bežično povezivanje uređaja koji ih koriste. Secure Digital asocijacija je na čelu s kompanijom "Toshiba" definisala nov W+D standard. Pomoću njega korisnici će moći da dele fotografije s okolnim uređajima za prikaz, na primer, pametnim televizorima, kao i uz pomoć servisa na Internetu.

RASVETA
BLICEVI

ZOOM FOTO

Beograd, Krušedolska 3;
Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;
www.zoomfoto.rs

Mi stvarno
**IMAMO
SVE**
na jednom mestu!

Nikon D4

Multimedijalni profesionalac

"NIKON" JE OSLUŠKIVAO POTREBE KORISNIKA DA BI NAPRAVIO FOTOAPARAT PO MERI DANAŠNJIH FOTO-REPORTERA. NOV D4 VEĆ NA PRVI POGLED DELUJE IMPRESIVNO S NEKOLIKO VELIKIH PROMENA I PUNO MALIH POBOLJŠANJA. IMA REZOLUCIJU SENZORA OD 16,2 MILIONA PIKSELA, BRZI EXPEED 3 PROCESOR, OSETLJIVI AUTOFOKUSNI SISTEM, POBOLJŠANU KONTROLU RADA, VIDEO-ZAPIS SNIMA U PROFESIONALOM KVALITETU, A PLASIRANJE SNIMLJENOG SADRŽAJA U JAVNOST NIKADA NIJE BILO LAKŠE I BRŽE

Boris Bjelica

50 mm 1/30s, f/8, ISO 6.400

Pojava novog "Nikonovog" profesionalnog D-SLR fotoaparata s jednocifrenom oznakom uvek privlači puno pažnje. Njegovi prethodnici D3 i D3s postigli su veliki uspeh jer su pružili neverovatne mogućnosti prilikom fotografisanja u lošim svetlosnim uslovima, a foto-reporteri su ih dobro prihvatili. "Nikon" je, sledeći potrebe profesionalnih korisnika, ove godine izbacio na tržište nov D4. Namenjen je širokom krugu korisnika: od novinskih i sportskih fotografa, do fotografa koji slikaju životinje i rade u studiju, a sada se može koristiti i u profesionalnoj video-produkciji. Postao je pravi multimedijalni profesionalac.

A TRAZILO

Optičko tražilo pokriva 100 odsto vidnog polja, a slika koju vidite u njemu neverovatno je čista i svetla, što je odlika pravog profesionalnog fotoaparata. Moguće je podešavanje dioptrije, ima zatvarač za okular, a u displeju tražila moguće je videti dosta informacija o elementima postavljenim za fotografisanje i skalu za virtualni horizont.

MEMORIJSKA KARTICA

Kada se otvori poklopac za memorijsku karticu, vidi se da ima prostora za dve kartice. Jedna je dobro poznata CF memorijska kartica koja podržava UDMA 7, a druga je potpuno nova XQD memorijska kartica, koja ima veliku brzinu od 125MB/s. One mogu da rade paralelno ili serijski (može se koristiti ukupni kapacitet obe memorijske kartice, snimati na obe kartice iste fotografije, snimati na jednoj fotografije, a na drugoj video-zapis, snimati na jednoj fotografije u RAW formatu, a na drugoj u JPEG i kopirati fotografije sa jedne na drugu memorijsku karticu).

BATERIJA

Koristi potpuno novu Li-jon bateriju EN-EL18, koja izgleda skoro isto kao i baterija EN-EL4a koju je koristila D3-serija. Osim što ima drugu sivu boju, ima i malo manji kapacitet (20%), pa će malo biti razočarani korisnici D3 fotoaparata koji su često zaboravljali kada su napunili bateriju. Iako ovo smatram zamerkom, saznao sam da je na ovaj potez "Nikon" bio prisiljen zbog usaglašavanja s novim Zakonom o sigurnosti u Japanu, koji se odnosi na Li-jon baterije.

AUDIO-KONTROLA

Ima ulaz za stereo-mikrofon i audio-izlaz za spoljne slušalice, što omogućava fino podešavanje zvuka u izolaciji, kako pre, tako i tokom snimanja. Postavka linijskog ulaza za PCM linearne rekorderne takođe je obezbeđena.

NOV IZGLED

"Nikon" je napravio nekoliko izmena u izgledu samog D4 fotoaparata i donekle je promenjena i ergonomija u odnosu na D3-seriju. Prva promena jeste ugao okidača koji se nalazi pod većim uglom u odnosu na prethodne modele (35 stepeni u odnosu na 28). To je mnogo ugodnije za prst kada se fotoaparat duže neprekidno koristi. Izbor načina rada autofokusa preuzeo je od fotoaparata D7000, a poluga koja omogućava izbor između autofokusnog ili ručnog izoštravanja ima na sebi dugme kojim se bira način izoštravanja i rada autofokusnih polja. Nema više točkića za izbor načina merenja na prizmi fotoaparata, već se ta funkcija sad nalazi među dugmadima na levoj strani fotoaparata. Dodata su dugmad i na levoj strani displeja. Kao i ostali "Nikonovi" fotoaparati, D4 zumira snimljene fotografije koristeći dva odvojena dugmeta. Najviše promena napravljeno je radi udobnijeg držanja i bolje kontrole fotoaparata u vertikalnom položaju. Na leđima se nalazi dodatno izbočenje koje treba da omogući stabilnije držanje, a uz sam okidač nalazi se jedno malo funkcijsko dugme namenjeno brzom pristupu do više funkcija. Dobija, takođe, i dva mala džojstika za izbor autofokusnih polja, što olakšava rukovanje ovim fotoaparatom. S obzirom na to da će se, kao i njegov prethodnik D3, koristiti i u slabijim svetlosnim uslovima, sva dugmad na zadnjoj strani fotoaparata biće osvetljena, kao i točkić na gornjoj levoj strani. Ovo osvetljenje aktivira se polugom oko okidača, kojom se aktivira i osvetljavanje komandnih displeja.

B POLUGA

Na zadnjoj strani fotoaparata, odmah ispod displeja, nalazi se poluga kojom se bira između snimanja video-zapisa i aktiviranja živog prikaza slike. a unutra je dugme kojim se aktivira živi prikaz slike.

ZAVESICA

Povećanje brzine fotografisanja mora da prati mehanika, pa tako je zavesica napravljena od karbonskih vlakana testirana sada na 400.000 snimaka i ima senzor koji prati njegov rad. Odvojena pogonska jedinica smanjuje potrebu za napajanjem kada zatvarač stoji duže podignut tokom snimanja video-zapisa.

NEKOMPRESOVANI HDMI IZLAZ

Za one koji imaju potrebu za najčistijim video-izlazom i profesionalnim kvalitetom, D4 pruža mogućnost nekompresovanog živog prikaza na spoljnim rekorderima i monitorima. Ova mogućnost prvi put se pojavljuje kod D-SLR fotoaparata. Podaci se prebacuju u 1.080i (Full HD) na predviđenu veličinu slike i brzinu, a u isto vreme može da se prikaže na TFT displeju fotoaparata.

POVEZIVANJE

Današnji foto-reporteri imaju potrebu da svoje snimljene fotografije što pre plasiraju u javnost, pa tako ovaj fotoaparat pruža bržu i lakšu komunikaciju podataka i sistem kontrole uz pomoć žičanog ili bežičnog LAN prenosa podataka. Podrška za bežični LAN dostupna je preko kompaktnog i novodizajniranog WVT-5 bežičnog predajnika, poseduje režime HTTP i FTP povezivanja, a omogućava istovremeno okidanje s nekoliko fotoaparata opremljenih sa WVT-5. Može da koristi i raniji bežični transponder WVT-4.

C DŽOJSTIK ZA IZBOR AUTOFOKUSNIH POLJA

Olakšan je izbor autofokusnih polja, bilo da fotoaparat držite u vertikalnom ili horizontalnom položaju.

TEHNIČKE NOVINE

Kada je potrebno zabeležiti prelomne trenutke, i pored velikog fotografskog znanja, veliku ulogu i prednost imaju pouzdanost i preciznost automatskog određivanja nekih parametara. Jedna od najvećih tehničkih promena jeste RGB senzor za merenje sa 91.000 piksela, koji menja do sada korišćeni senzor od 1.005 piksela. Ovaj senzor ima značajniju ulogu od samog merenja svetla. Igra ključnu ulogu u 3D praćenju objekta i posebno je poboljšano praćenje sitnijih objekata, ljudska lica detektuju se s velikom preciznošću, čak i kada se koristi samo optičko tražilo. Koristi se i za određivanje balansa belog i ima aktivni "D-Lighting". Ovaj nivo detaljne analize scene koristi se za preciznije automatsko fokusiranje i automatsku ekspoziciju, čak i pri najlošijim uslovima osvetljenja.

Kada se uključi, spreman je za oko 0,12 sekundi, a kašnjenje okidača je 0,042 sekunde, što je približno njegovom prethodniku Nikonu D3s. Može da snima u maksimalnoj rezoluciji i FX formatu senzora deset snimaka u sekundi, s merenjem svetla i radom autofokusa, ili jedanaest snimaka u sekundi kada se meri i izostrava samo prvi snimak. Kod živog prikaza slike u "Silent" režimu rada nečujno snima fotografiju, a u Ch postavci može da snimi 24 fotografije u sekundi, ali u rezoluciji od 2,5 miliona piksela (1.920x1.280), jer tada ulogu zavesice preuzima CMOS senzor.

POBOLJŠAN AUTOFOKUS

Ima nov autofokusni senzor koji je zadržao isti broj autofokusnih polja, ali je poboljšana njegova osetljivost u lošijim svetlosim uslovima i mogućnost da se koristi s manjim maksimalnim otvorima blende od f5,6. Kao i pre, s objektivima koji imaju svetlosnu jačinu f5,6 i veću, biće aktivno 51 autofokusno polje, od kojih je njih 15 krstasto orijentisano (osetljiv na vertikalne i horizontalne detalje). Sada s objektivima koji imaju svetlosnu jačinu između f5,6 i f8 biće aktivno 15 AF polja, od kojih će centralnih devet biti krstasto orijentisano. S objektivima koji imaju svetlosnu jačinu f8 biće

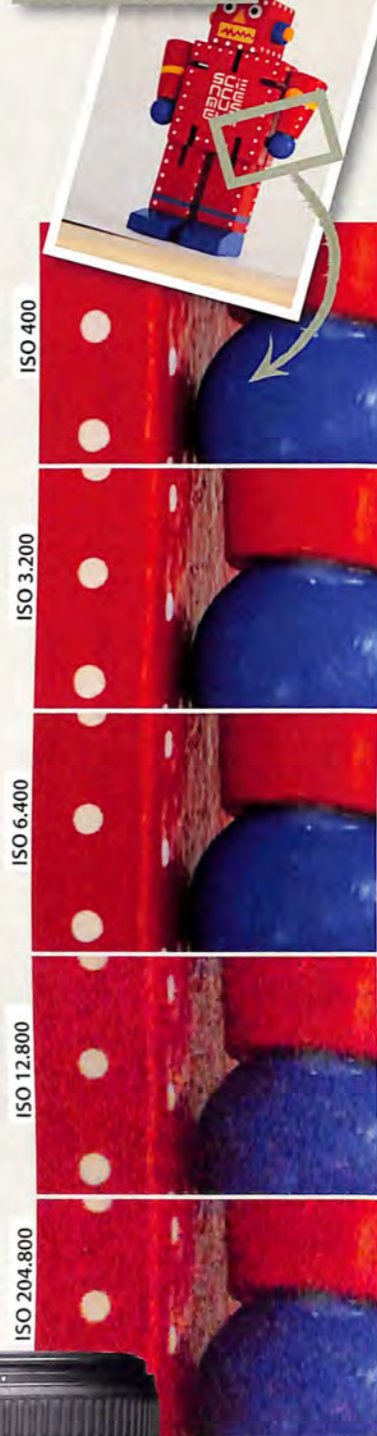
VIRTUELNI HORIZONT

Ima merač nagiba ili virtuelni horizont koji pomaže da fotoaparati postavite u ravan. Ugrađeni senzor sa dve ose otkriva nivo nagiba, a skalu merača nagiba možete videti u tražilu, gde autofokusna polja preuzimaju ulogu pokazivača nagiba. Na displeju je moguće imati grafički prikaz virtuelnog horizonta.

1 TOČIČ ZA IZBOR NAČINA OKIDANJA

Kada je položaj točica postavljen na "Q", usporava se i odlaze vraćanje ogledala dok god je prst na okidaču i na taj način prigušuje se zvuk i omogućava diskretnije fotografisanje.

NA TESTU

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	NIKON D4
Cena (sa PDV)	571.896 din. (5.499 evra)
Priključak za objektiv-bajonet	Nikon F-bajonet
Faktor uvećanja žižne daljine	1x
Tip senzora / veličina	CMOS / 36 x 23,9 mm
Odnos strana senzora	1,5 (3:2)
Maksimalni efektivni broj piksela	16,2 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG, H.264 / MPEG-4 (video-zapis)
Tražilo	pokriva 100% vidnog polja, uvećanje 0,7x, korekcija dioptrije -3 + 1 m ⁻¹
Displej	3,2 inča (8 cm) TFT LCD sa 921.000 piksela
Autofokus / krstastih senzora / osetljivost za ISO 100	sistem sa 51 AF poljem / 15 krstastih / -2 do 19 EV, izostravanje na osnovu kontrasta kod živog prikaza slike na displeju
AF osvetljiivač	ne
Brzina zatvarača	30 s do 1/8.000 s i B
Sinhronizacija blica	1/250 s
Brzina kontinualnog fotografisanja	10 snimaka u sekundi (radi AF i merenje), 11 snimaka u sekundi (AF merenje zaključano na prvom snimku)
Ekspozicijski režimi rada	P, A, S i M
Merni sistem	3D Color Matrix III, centralno i spot (1,5 %)
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ručno (od 100 do 12.800 s korakom 1/3), s proširenjem od 50 do ISO 204.800
Korekcija ekspozicije	+/- 5EV (korak 0,3 EV)
Korekcija snage blica	-3 do +1 EV (korak 0,3EV)
AutoBracketing	od 2 do 9 snimaka s korakom od 1/3 do 1 EV
Balans belog	Auto, 7 definisanih opcija, prethodno izmereni i u kelvinima
Bracketing / fino podešavanje balansa belog	da / da
Ugrađeni blic	ne
Blic TTL sistem	i-TTL
Tip memorijske kartice	XQD / CF tipa I
Daljinski okidač	žičani MC-36/30
Nosač baterija s vertikalnim rukohvatom	da (sastavni deo)
Kontrola dubinske oštine	ne
PictBridge standard	da
Živi prikaz slike na displeju	da
Snimanja video-zapisa	da
Stabilizacija slike	ne (koristi stabilizaciju slike u objektivu)
Priključci	USB 2.0, HDMI, desetopinski priključak za daljinski okidač i GPS, audio i video-izlaz, mrežni priključak i za WT-5
Napajanje	Li-jon baterija EN-EL18 (2.000 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 2.600 snimaka
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	160 x 156,5 x 90,5 mm / 1.180 g
Sadržaj kutije	Li-jon baterija EN-EL18, poklopci, punjač MH-26, kabl, USB kabl, CD s programima
Informacije	www.refot.com, www.nikon.rs

*Cene su okvirne i podložne promenama

aktivno deset AF polja, od kojih će jedno centralno biti krstasto orijentisano. Zašto je sve ovo važno? Kada ste ranije koristili, na primer, objektiv AF-S 600 mm f4 u kombinaciji s telekonverterom 2x, autofokus nije funkcionisao jer je maksimalni otvor blende tada bio f8, a autofokusni senzor je radio samo do otvora f5,6. Sa novim autofokusnim senzorom, Nikon D4 radiće i s ovom kombinacijom, što će obradovati fotografe na velikim sportskim događajima, i sve one koji fotografšu divlje životinje.

desetopinskim daljinskim okidačem. Foto-reporteri imaju još jednu opciju: da tokom snimanja video-zapisa snime i fotografiju u rezoluciji od 2,5 miliona piksela bez prekidanja pravljenja video-zapisa. Filmovi mogu biti snimljeni u tri različita formata senzora koje "Nikon" opisuje kao: Nikon FX (pun format), DX (1,5x isečak) i 2,7x (native 1.920x1.080). Na taj način jednim objektivom možete menjati vidno polje u zavisnosti od izabranog formata aktivnog isečka senzora, a razlika u kvalitetu snimljenog

rasponu ISO osetljivosti izvanrednog su kvaliteta, s niskim šumom i širokim dinamičkim opsegom. Za proširenu osetljivost šum počinje da se vidi, ali snimljene fotografije su upotrebljive, jedino za maksimalnu ISO osetljivost od 204.800 (Hi4) znatnije je izražen šum na snimljenim fotografijama, ali mogu biti upotrebljene jer je mali gubitak detalja i naknadnom doradom mogu se dobiti prihvatljive fotografije. Merenje svetla i automatski balans belog odlično rade, što doprinosi tome da snimljene fotografije izgledaju prirodno.

GLAVNE NOVINE:

- CMOS senzor punog FX formata s efektivnom rezolucijom od 16,2 miliona piksela;
- Može da fotografiše 10 snimaka u sekundi sa AF i AE, a 11 kada su AF i AE blokirani, 24 s rezolucijom od 2,5 miliona piksela;
- HD video-zapis 1.080p 30 brzinom do 24 Mbps i nekompresovanim HDMI izlazom;
- ISO raspon osetljivosti 100-12.800 (proširivo od 50 - 20.4800);
- Nov senzor od 91.000 piksela za merenje, balans bele boje, ekspoziciju blica, prioritet na lice i aktivni D-Lighting;
- Autofokusni MultiCam 3500FX senzor može da radi i u lošijim svetlosnim uslovima i s manjim otvorima blende;
- Dva nova džojstika i novi dugmići za fotografisanje u vertikalnom položaju;
- Dve kartice - jedan Compact Flash i jedan XQD;
- Brži i lakši žičani i bežični LAN prenos podataka;
- Nova EN-EL18 baterija.

VIDEO-ZAPIS

Može da snima video-zapis u punoj HD rezoluciji (1.080p) sa 30, 25 ili 24 sličica u sekundi i 24 Mbps. Video-zapis je kompresovan sa "B-frame" u H.264 standardu, koji optimizuje snimanje pokreta, bez velikog povećanja datoteke. Potpuno je moguće ručno podešavanje parametara koji utiču na kvalitet slike, a moguće je i ručno podesiti kontrolu zvuka. Za one koji imaju potrebu za najčistijim video-izlazom i profesionalnim kvalitetom, D4 pruža mogućnost kreiranja nekompresovanog živog prikaza na spoljnim rekorderima i monitorima. Ovo je po prvi put moguće na D-SLR fotoaparata i pruža široke mogućnosti filmofilima.

"Nikon" je pažljivo slušao sve one koji koriste D-SLR fotoaparate za snimanje video-zapisa i dodao je puno malih detalja. Dugme za snimanje video-zapisa je odvojeno, ali je u meniju fotoaparata moguće izabrati da se početak snimanja aktivira i okidačem, što je bitno ako želite da započnete snimanje videa

materijala je neznatna (najveća razlika je količina šuma s višim osetljivostima). Nikon D4 dobija poboljšanu kontrolu otvora blende prilikom snimanja video-zapisa ("Power aperture"). To jednostavno znači da korisnik može podešavati otvor blende pri snimanju videa u A i M režimima rada, uz pomoć PV i Fn dugmadi na prednjoj strani fotoaparata.

KVALITET SNIMLJENIH FOTOGRAFIJA

D4 ima CMOS senzor od 16,2 miliona piksela i to je četiri miliona piksela više od njegovog prethodnika D3s. U pomoć mu pristiže i nov EXPEED III procesor za obradu slike, koji pomaže da šum na snimljenim fotografijama bude manji sa četrnaestobitnom A/D obradom signala ugrađenom u senzor. Raspon ekvivalentne ISO osetljivosti je od ISO 100 do ISO 12.800, a za ekstremnije uslove osvetljenja, može se proširiti na ekvivalentnu osetljivost od ISO 50 do ISO 204.800. Snimljene fotografije na celom

➕ Kvalitet snimljenih fotografija i s eksternim ISO osetljivostima, kvalitet izrade tela i rukovanje, brzina fotografisanja, osetljiv AF, odlične video-karakteristike, meni za obradu fotografija.

➖ Nova baterija je manjeg kapaciteta, novu XQD memorijsku karticu je teže nabaviti kod nas, cena.

OCENA

UKUPNA OCENA

UTISAK

"Nikon" je napravio moćnu multi-medijalnu mašinu koja će u potpunosti zadovoljiti potrebe i zahteve današnjih foto-reportera. Nerazumno bi bilo očekivati da će D4 biti radikalno drugačiji fotoaparati od prethodnog modela. Najvažnije je da je, i pored malog povećanja rezolucije senzora, kvalitet snimljenih fotografija čak i bolji na višim ISO osetljivostima nego što je to kod njegovog prethodnika D3s. Snimljene fotografije izgledaju prirodno, automatski balans belog je dobar u različitim situacijama. Najveći skok napravljen je u kvalitetu i mogućnostima pri snimanju video-zapisa. Jedino model koji može da mu konkuriše jeste takođe nov Canon EOS 1D X, koji treba da se pojavi u prodaji u martu.

zoomfotofoto

Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs; www.zoomfoto.rs

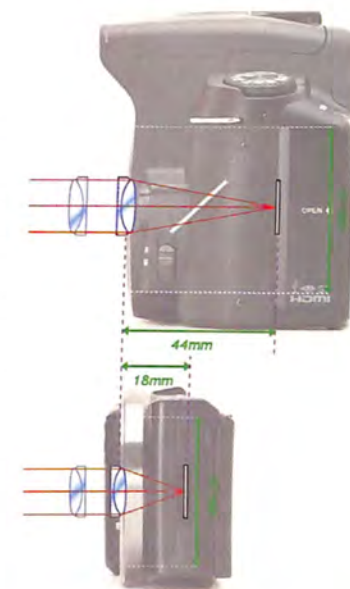
OBJEKTIVI!

Mi stvarno imamo sve na jednom mestu!

PO ČEMU SE RAZLIKUJE OD D-SLR FOTOAPARATA?

Prepoznajući ovaj trend na tržištu, firme "Olympus" i "Panasonic" su u jesen 2008. godine napravile nov kompaktan sistem s izmenljivim objektivima, u koji su prvi uveli mogućnosti kompaktnih digitalnih fotoaparata kao što su živi prikaz slike na displeju (Live View) i autofokusni sistem zasnovan na prepoznavanju kontrasta. Od D-SLR fotoaparata razlikuju se po tome što nemaju optičko tražilo, pa ni refleksno ogledalo i udaljenost između bajoneta objektivna i senzora je kraća za oko 50 odsto. Sve to stvorilo je preduslove da nov sistem ima mnogo kompaktnije i lakše fotoaparate s izmenljivim objektivima. Sličan koncept prihvatili su i svi ostali proizvođači, s manjim ili većim razlikama.

Kompaktni sistemski fotoaparati

Nešto između

✦ Boris Bjelica

KOMPAKTNI SISTEMSKI FOTOAPARATI JOŠ NISU PREUZELI VODEĆU ULOGU, ALI SU U POSLEDNJE VREME DOŽIVELI VELIKI TEHNOLOŠKI NAPREDAK I PORAST PRODAJE. SVE JE VIŠE MODELA NAMENJENIH RAZLIČITIM KATEGORIJAMA KORISNIKA, A KONKURENCIJA JE SADA MNOGO VEĆA NEGO PRE GODINU DANA, PA JE VREME DA SE NAPRAVI PREGLED POSTOJEĆIH SISTEMA. OBJASNIĆEMO KAKO FUNKCIONIŠE NOV KOMPAKTNI DIGITALNI SISTEM I U ČEMU SU SUŠTINSKE RAZLIKE IZMEĐU AKTUELNIH SISTEMA, KOJE SU NJIHOVE PREDNOSTI I MANE, ŠTO VAM SVE MOŽE POMOĆI DA SE OPREDELITE PRI KUPOVINI

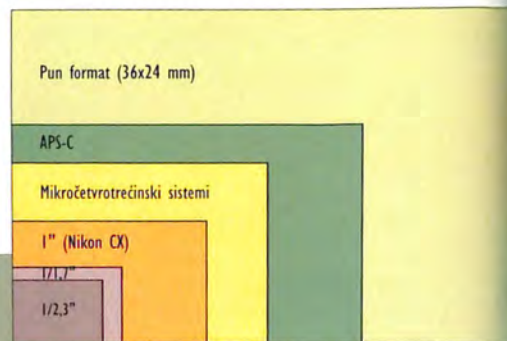

► OSNOVNE RAZLIKE IZMEĐU SISTEMA

MODEL	NIKON	OLYMPUS	PANASONIC	PENTAX	SONY	SAMSUNG
Priključak za objektiv-bajonet	Nikon 1	mikro 4/3	mikro 4/3	Pentax Q	Sony α-E	Samsung NX
Tip senzora / veličina	CMOS / CX (13,2 x 8,8 mm)	Live MOS / četvortrećinski (17,3 x 13 mm)	Live MOS / četvortrećinski (17,3 x 13 mm)	CMOS / 1/2,3" (6,17 x 4,55 mm)	CMOS / APS-C (23,4 x 15,6 mm)	CMOS / APS-C (23,4 x 15,6 mm)
Proporcije strana senzora	1,5 (3:2)	1,33 (4:3)	1,33 (4:3)	1,33 (4:3)	1,5 (3:2)	1,5 (3:2)
Faktor uvećanja žižne daljine	2,7 x	2 x	2 x	5,5 x	1,5 x	1,5 x
Stabilizacija slike u telu fotoaparata	ne (koristi optičku stabilizaciju slike u objektivu)	da	ne (koristi optičku stabilizaciju slike u objektivu)	da	ne (koristi optičku stabilizaciju slike u objektivu)	ne (koristi optičku stabilizaciju slike u objektivu)
Informacije	www.nikon.rs	www.olympus.rs	www.panasonic.rs	www.pentax.eu	www.sony.rs	www.samsung.com/rs

Danas, nešto više od tri godine od pojave prvih fotoaparata u ovoj kategoriji, ponuda je bogatija i svi su svoje sisteme nadogradili novim objektivima i ostalom opremom, pa tako neki uopšte ne zaostaju za D-SLR fotoaparatom. Ova potpuno nova kategorija kompaktnih digitalnih fotoaparata ima senzor iste veličine kao D-SLR fotoaparati ili nešto manji, a objektivni su im izmenljivi. Kompaktni

digitalni fotoaparati i dalje imaju sve više mogućnosti, ali se kvalitet snimljene fotografije još ne može meriti s onim koji daju D-SLR fotoaparati. Tako kompaktni sistemski fotoaparati (CSC) postaju alternativa onima koji su do sada koristili D-SLR fotoaparate i potreban im je nešto kompaktniji fotoaparat, ali da to ne utiče puno na kvalitet snimljenih fotografija. Pozicionirali su se između kompaktnih i D-SLR fotoaparata.

VELIČINA SENZORA
Veličina senzora jeste ono što izdvaja ove fotoaparate od kompaktnih digitalaca, ali i pravi razlike među njima. Tako, na primer, "Sony" i "Samsung" imaju najveći APS-C format senzora koji je jednak onima kod D-SLR fotoaparata, dok, na primer, "Pentax" koristi mali 1/2,3" format senzora koji koriste i neki kompaktni fotoaparati. Veličina senzora direktno utiče i na kvalitet snimljenih fotografija, posebno u lošijim svetlosnim uslovima, ali i na kontrolu dubinske

oštine. Pronalaženje kompromisa između veličine fotoaparata i kvaliteta slika tako predstavlja začarani krug. Da bi se postigao kvalitet fotografije kao na D-SLR fotoaparatu, potreban je najbolji mogući senzor s najvećom mogućom površinom, ali, s druge strane, što je senzor veće površine, to zahteva veće objektivne. Druga bitna stvar kod kompaktnih sistemskih fotoaparata jeste broj raspoloživih objektivna koji nude određeni sistemi. Tu "Panasonic" i

"Olympus" prednjače jer su prvi krenuli u razvoj svojih sistema, a slede ih ostali. To je važno za one korisnike koji žele odmah ili u budućnosti nadogradnju na osnovni objektiv koji su dobili u kompletu s fotoaparatom. Pored toga, važno je da svaki sistem ima u ponudi fotoaparate za različite kategorije korisnika, od početnika bez fotografskog znanja, do iskusnijih korisnika.

Svet KOMPIJUTERA
Najdugovečniji i najtiražniji kompjuterski mesečnik u Srbiji

U februarskom broju predstavljamo:
Asus Transformer Prime
Tablet koji svi žele da imaju

www.sk.rs

NIKON

Firma koja ima dugu tradiciju u foto-industriji i veoma uspešan D-SLR sistem nedavno se pridružila ovoj novoj kategoriji digitalnih fotoaparata. Zasnovala ga je na novom "CX" formatu CMOS senzora dimenzija 13,2 x 8,8 mm, koji je za 2,7 puta manji od formata od 35 mm. "Nikon" je napravio dva različita fotoaparata sličnih mogućnosti za različite kategorije korisnika.

Nikon 1 J1 napravljen je za širi krug korisnika koji žele da zabeleže svoje uspomene i podele ih sa drugima, a da kvalitet snimljenih fotografija bude na višem nivou.

Model V1 i pored toga što daje isti kvalitet snimljenih fotografija, više je naklonjen entuzijastima u fotografiji koji žele lakši i manji fotoaparat sa izmenljivim objektivima. On je napravljen od legure magnezijuma, ima elektronsko tražilo i može prihvatiti više dodatne opreme za fotografisanje i snimanje filmova. Kvalitet snimljenih fotografija

kod oba fotoaparata je isti jer imaju isti senzor i procesiranje slike. Nov "Nikonov" senzor daje odlične rezultate i na nižim ISO osetljivostima. Postiže dobar kontrast, reprodukciju boja i dinamički opseg koji je blizu ili bolji od fotoaparata sa većim senzorom. S druge strane, i pored toga što je kvalitet senzora blizu njegovim konkurentima, na višim ISO osetljivostima i u slabijim svetlosnim situacijama opada kvalitet snimljenih fotografija. Po rezoluciji od 10,1 miliona piksela zaostaje za konkurencijom, ali brzina je njegova vrlina. Ovim fotoaparatima može se fotografisati u maksimalnoj rezoluciji čak i u RAW formatu brzinom od 60 snimaka u sekundi, bez izoštravanja za vreme fotografisanja, ili 30 snimaka u sekundi, gde je izoštravanje moguće za vreme fotografisanja. Reagovanje okidača je odlično, a izoštravanje je izuzetno brzo. Ekspozicija se kod oba fotoaparata kontroliše elektronskim zatvaračem (tj. sam CMOS

senzor) u rasponu od 30 do 1/16.000 s, zbog čega je fotografisanje brzo i tih. Kod V1 ekspoziciju može da kontroliše klasičan mehanički zatvarač s opsegom ekspozicija od 30 do 1/4.000 s. Posедуje i dva neobična režima rada. Jedan je pametan birač fotografija (Smart Photo Selector), koji pomaže da se uvek dobije najbolji snimak. Fotoaparat snima 20 fotografija velike rezolucije pre otpuštanja okidača i nakon toga, a zatim na memorijsku karticu snima pet najboljih na osnovu izraza lica, kompozicije i oštine. Druga je snimak s pokretom (Motion Snapshot) – jednim pritiskom na okidač fotoaparata snima fotografiju i kratak film od 2,5 sekundi s muzičkom podlogom. Video-zapis snimaju u punoj HD rezoluciji (1.080p), a za vreme video-zapisa moguće je i napraviti fotografiju. Moguća su manuelna podešavanja, ali nije moguć samostalan izbor režima rada sa scenama, nema opciju za snimanje panorama ili HDR-a i dobro poznati "Nikonov" retuš meni.

Za početak, "Nikon" nudi četiri nova objektivna specijalno konstruisana da daju najbolji kvalitet snimljenih fotografija i video-zapisa. Tri zum objektivna koja su sada u ponudi skupljaju se kada nisu u upotrebi, što ih čini kompaktnijim, a poseduju efikasnu optičku stabilizaciju slike. Praktična mogućnost koju imaju "Nikonovi" objektivni s dugmetom za otključavanje jeste da u momentu kada se otključa, objektiv fotoaparata automatski se uključuje. Za sve one koji vole kompaktn stil i objektiv s fiksnom žižnom daljinom tu je objektiv napravljen u "palačinka" stilu 10 mm f/2,8, koji pokriva ekvivalentnu žižnu daljinu od 27 mm. Primitičete da je "Nikon" napravio još jedan hrabar i neobičan potez, a to je da je u potpunosti izbacio prsten za ručno izoštravanje. Moguće je i ručno izoštravanje, ali se onda koristi zadnji točkić za izbor komandi na samom fotoaparatu. Drugu specifičnost ima objektiv VR 10–100 mm f/4,5–5,6 PD-ZOOM, kod koga je zumiranje motorizovano, što je posebno praktično kada se snima video-zapis. U budućnosti treba očekivati još novih i različitih objektivna, što je "Nikon" odmah potvrdio pokazujući još sedam prototipova (makro, portretni, širokougaoni zum i nekoliko tankih zum objektivna). Sa FT 1 adapterom može se koristiti bogata serija NIKKOR objektivna s F-bajonetom.

► "NIKON" CSC FOTOAPARATI

MODEL	NIKON 1 V1	NIKON 1 J1
Cena	81.990 din. (788 evra) komplet sa 10–30 mm	55.990 din. (539 evra) komplet sa 10–30 mm
Datum kada se pojavio	21.9.2011.	21.9.2011.
Maks. efektivni broj piksela	10,1 milion piksela	10,1 milion piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG / H.264/MPEG-4	
Video-zapis	da (1.080p) elektronsko tražilo s rezolucijom od 1.440.000 tačaka, pokriva 100% vidnog polja, korekcija dioptrije –3 do +1 m ⁻¹	da (1.080p)
Tražilo	da	ne
Ekvivalentna ISO osetljivost	Auto i ručno (od 100 do 3.200 s korakom 1EV), proširenje od ISO 6.400	
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 921.000 piksela	3 inča (7,5 cm) sa 460.000 piksela
Ugrađeni blic	ne (ima šinu za dodatni eksterni blic)	da
Daljinski okidač		da, ML-L3 (bežični)
Tip memorijske kartice		SD / SDHC / SDXC
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija EN-EL15 (1.900 mAh)	Li-jon baterija EN-EL20 (1.010 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 400 snimaka ili 120 minuta filma	oko 230 snimaka ili 70 minuta filma
Dimenzije / masa	113 x 76 x 43,5 mm / 383 g	106 x 61 x 29,8 mm / 234 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	86	86

► PREGLED AKTUELNIH "NIKON 1" OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
1 NIKKOR 10 mm f/2,8	27 mm	0,2 m	40,5 mm	55,5 x 22 mm / 77 g	23.490 din. (226 evra)
1 NIKKOR VR 10–30 mm f/3,5–5,6	27–81 mm	0,2 m	40,5 mm	57,5 x 42 mm / 115 g	18.490 din. (178 evra)
1 NIKKOR VR 10–100 mm f/4,5–5,6 PD-ZOOM	27–270 mm	0,3 m (10 mm), 1 m (100 mm)	72 mm	77 x 95 mm / 530 g	71.990 din. (693 evra)
1 NIKKOR VR 30–110 mm f/3,8–5,6	81–297 mm	1 m	40,5 mm	60 x 61 mm / 180 g	23.490 din. (225 evra)

* Cene su okvirne i podložne promenama

OLYMPUS

"Olympus" je najduže u ovoj kategoriji digitalnih fotoaparata i njegov koncept sazeo je u ozbiljan kompaktni digitalni sistem. Sada u ponudi ima dosta različitih modela fotoaparata, objektivna i ostale prateće opreme, među kojima je i podvodno kućište. On nije pravio umanje D-SLR, već se držao više kompaktnog stila oslanjajući se na tradiciju analognog Pen fotoaparata. Ono što ga izdvaja od svih ostalih kompaktnih digitalnih sistema jeste ugrađen sistem za stabilizaciju slike zasnovan na pomeranju senzora, koji pomaže da se smanje neoštine na snimljenim fotografijama nastale usled podrhtavanja fotoaparata. Naročito je koristan s dugim ekspozicijama ili velikim žižnim daljinama objektivna. Senzori u fotoaparatu registruju njegovo pomeranje u obe ose, a informaciju o pravcu i uglu pomeranja mikroprocesor prenosi na pokretni deo na kojem se nalazi Live MOS senzor i na taj način kompenzuje pomeranje, a samim tim i neoštrinu. Efekat stabilizacije pre fotografisanja moguće je videti samo u režimu živog prikaza slike, a poseduje više režima rada. Tu je i standardnih deset art filtera kojima se postižu različiti efekti, a rezultate vidimo

pre nego što je fotografija nastala.

U ponudi ima tri modela s istim senzorom efektivne rezolucije od 12,3 miliona piksela i TruePic VI procesorom za obradu snimljenih fotografija, ali su namenjeni različitim kategorijama korisnika. Vodeći model je E-P3 i namenjen je najzahtevnijim korisnicima. Zadržao je retro stil svojih prethodnika i u njega je upakovano mnogo novih tehnologija, uključujući OLED displej osetljiv na dodir, brzi autofokus i mogućnost da snima video u punom HD kvalitetu (1.080p). Poput svog prethodnika E-P3 je zaista lep fotoaparat napravljen u retro stilu, a sada ima blic koji se podiže uz pomoć posebnog mehanizma. Kvalitet izrade je zaista na visokom nivou i ne može se videti kod ostalih fotoaparata u ovoj kategoriji. Ima dosta izdvojenih komandi, što znatno olakšava rukovanje ovim fotoaparatom, pogotovo korisnicima koji žele da imaju apsolutnu kontrolu nad svim parametrima koji utiču na konačan izgled snimljenih fotografija. Većinu komandi u meniju fotoaparata moguće je prilagoditi vlastitim potrebama, a s prednje strane nalazi se rukohvat koji se skida i za sada postoji u ponudi nekoliko

vrsta. Displej osetljiv na dodir može se koristiti za označavanje željene tačke izoštravanja, ali i za direktno fotografisanje pritiskom na displej. Takođe, u iAUTO režimu rada moguće je pristupiti na samom displeju savetniku kako da napravite bolju fotografiju i direktno uticati na konačan izgled snimljenih fotografija.

Jednostavno, možete snimiti i 3D fotografiju kada izaberete ovu mogućnost u režimima rada sa scenama i snimate dve fotografije koje fotoaparat kasnije spaja u jednu.

Od samog početka E-PL serija bila je pojednostavljena i jeftinija alternativa E-P seriji fotoaparata. Novi E-PL3 sad ima sličnu ulogu, s jedinom razlikom da sada "Olympus" u ponudi ima model u nižoj kategoriji E-PM1 (mini Pen). Model E-PL3 je u osnovi zadržao isti raspored komandi kao i njegov prethodnik, manjih je dimenzija, a sada ima pokretni displej u proporcijama 16:9. Nema ugrađeni blic, već se isporučuje s malim odvojenim blicem koji se može montirati u šinu za blic. U osnovi nudi isti nivo mogućnosti kao i E-P3, ali manje izdvojenih komandi i manje robustno kućište.

Treći model u "Olympusovoj" ponudi jeste potpuno nova kategorija koja je pojednostavljena, manja i jeftinija verzija E-PL serije. Namenjen je širokom krugu korisnika koji žele da fotografišu svoju porodicu i putovanja, ali i bolji kvalitet snimljenih fotografija od klasičnog kompaktnog fotoaparata. Ima malo manje izdvojenih komandi, displej proporcija 16:9, a nema ugrađeni blic, već se isporučuje zajedno s malim odvojenim blicem. Proizvodi se u više boja.

Očekivalo se da će nova generacija imati nešto više piksela od prethodnika, ali "Olympus" je zadržao istu rezoluciju. Unapređen je, međutim, kvalitet snimljenih fotografija, pogotovo s višim ISO osetljivostima. Veoma dobri rezultati mogu se dobiti sa osetljivostima do ISO 1.600, međutim i pored postepenog povećanja šuma, snimljene fotografije ostaju upotrebljive čak i za maksimalnu ISO 12.800, bilo da snimate u jpeg ili RAW formatima.

* Cene su okvirne i podložne promenama

► "OLYMPUS" CSC FOTOAPARATI

MODEL	PEN E-P3	PEN E-PL3	PEN E-PM1
Cena	86.000 din. (828 evra)	63.000 din. (606 evra) komplet sa 14–42R	52.000 din. (500 evra) komplet sa 14–42R
Datum kada se pojavio	30.6.2011.	30.6.2011.	30.6.2011.
Maks. efektivni broj piksela	12,3 miliona piksela	12,3 miliona piksela	12,3 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG, MPO (3D) / AVCHD, AVI Motion Jpeg		
Video-zapis	da (1.920 x 1.080) ne (ima dodatno elektronsko tražilo ili optičko za objektiv od 17 mm)	da (1.080p) ne (ima dodatno elektronsko tražilo ili optičko za objektiv od 17 mm)	da (1.080p) ne (ima dodatno elektronsko tražilo ili optičko za objektiv od 17 mm)
Tražilo	Auto i ručno (od 100 do 12.800 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 200 do 12.800 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 200 do 12.800 s korakom 1/3)
Ekvivalentna ISO osetljivost	OLED, 3 inča (7,6 cm) sa 614.000 piksela, osetljiv na dodir	3 inča (7,6 cm) 16:9, sa 460.000 piksela, pokretan	3 inča (7,6 cm) 16:9, sa 460.000 piksela
Displej	da + ima šinu za dodatni eksterni blic	ne (isporučuje se s eksternim blicem FL-LM1) + šina za dodatni eksterni blic	
Ugrađeni blic		žičani RM-UC1	
Daljinski okidač		SD / SDHC / SDXC	
Tip memorijske kartice			
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija BLS-1 ili BLS-5 (1.150 mAh)	Li-jon baterija BLS-1 ili BLS-5 (1.150 mAh)	Li-jon baterija BLS-1 ili BLS-5 (1.150 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 330 snimaka	oko 330 snimaka	oko 330 snimaka
Dimenzije / masa	122 x 69,1 x 34,2 mm / 369 g	109,5 x 63,7 x 37,3 mm / 313 g	109,5 x 63,7 x 34 mm / 265 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	89		

► PREGLED AKTUELNIH "OLYMPUS" M.ZUIKO DIGITAL OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 12 mm f/2,0	24 mm	0,2 m	46 mm	56 x 43 mm / 130 g	75.000 din. (721 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 17 mm f/2,8	34 mm	0,2 m	37 mm	57 x 22 mm / 71 g	32.000 din. (308 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 45 mm f/1,8	90 mm	0,50 m	37 mm	56 x 46 mm / 116 g	33.000 din. (317 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED 9–18 mm 1:4,0–5,6	18–36 mm	0,25 m	52 mm	56,5 x 49,5 mm / 155 g	57.000 din. (548 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED12–50 mm 1:3,5–6,3 EZ	24–100 mm	0,2 m	52 mm	57 x 83 mm / 211 g	39.000 din. (375 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 14–42 mm 1:3,5–5,6 II	28–84 mm	0,25 m	37 mm	56,5 x 50 mm / 112 g	33.000 din. (317 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 14–42 mm f/3,5–5,6 R	28–84 mm	0,25 m	37 mm	56,5 x 50 mm / 113 g	33.000 din. (317 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL 14–42 mm f/3,5–5,6	28–84 mm	0,25 m	40,5 mm	62 x 43,5 mm / 150g	30.000 din. (288 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED 14–150 mm 1:4,0–5,6	28–300 mm	0,5 m	58 mm	63,5 x 83 mm / 280 g	57.000 din. (548 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED 40–150 mm 1:4,0–5,6	80–300 mm	0,9 m	58 mm	63,5 x 83 mm / 190 g	35.000 din. (337 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED 40–150 mm 1:4,0–5,6 R	80–300 mm	0,9 m	58 mm	63,5 x 83 mm / 190 g	35.000 din. (337 evra)
Olympus M.ZUIKO DIGITAL ED 75–300 mm 1:4,8–6,7	150–600 mm	0,9 m	58 mm	70 x 116 mm / 430 g	86.000 din. (827 evra)

PANASONIC

"Panasonic", kao i "Olympus", prihvatio je mikročetvorotračinski sistem i prvi je prepoznao potencijal ovog segmenta tržišta. Tako sada ima najbogatiju ponudu CSC fotoaparata, objektivna i ostale prateće opreme u rangu sa D-SLR sistemima, a sa 3D objektivom moguće je snimati trodimenzionalne fotografije koje možete gledati na 3D televizorima. U ponudi ima dva tipa fotoaparata: prvi su napravljeni u D-SLR stilu i to su Lumix DMC-G3, namenjen manje naprednim korisnicima, i Lumix DMC-GH2, s kvalitetnim elektronskim tražilom i pokretnim displejom, namenjen iskusnijim korisnicima. Drugi imaju kompaktni izgled i tu se ubrajaju: Lumix DMC-GF3, koji nema priključak za eksterni blic i namenjen je manje zahtevnim korisnicima, i Lumix DMC-GX1 – pravljen za iskusnije fotografe. Svi fotoaparati pružaju mogućnost jednostavnog i brzog postavljanja željenih parametara bez obzira na režim u kome se radi, a to je postignuto zahvaljujući veoma dobro grafički osmišljenom displeju ose-

tljivom na dodir. Ima, takođe, jedan parametar koji je moguće direktno izabrati bez ulaska u meni. Prilikom kadriranja pokazala se veoma korisnim mogućnost da jednostavnim dodirom displeja birate tačku za izoštravanje. Ovakvo označavanje autofokusnih polja vrlo je praktično i precizno, a moguće je izbor veličine tačke fokusa. Ima posebno dugme čijim pritiskom možete potražiti pomoć od inteligentne automatike fotoaparata koja će preuzeti punu kontrolu, automatski prepoznati šta vi želite da fotografirate i podesiti parametre na fotoaparatu u zavisnosti od toga. Svi fotoaparati mogu da snimaju odličan video u HD kvalitetu, ali tu je Lumix DMC-GH2 van svake konkurencije po mogućnostima podešavanja parametara. Fotoaparati koji imaju senzor od 16 miliona piksela daju fotografije s puno detalja i na širokom rasponu ISO osetljivosti. Za osetljivosti ispod ISO 800 šum na snimljenim fotografijama prosto ne predstavlja nikakav problem i uporediv je s onim koji daju

D-SLR fotoaparati sa APS-C formatom senzora. Za osetljivosti iznad ISO 1.600, šum je vidljiv i bolje rezultate dobićete ako snimate u RAW formatu, koji kasnije u računaru doterujete. Jedini model GF-3 ima senzor od 12 miliona piksela, ali su rezultati u kvalitetu snimljenih fotografija dosta ujednačeni s ostalim modelima. Za razliku od "Olympusa" koji koristi stabilizaciju slike zasnovanu na pomeranju senzora, "Panasonic" i skoro svi njegovi objektivni imaju optičku stabilizaciju slike. Najbolju ponudu objektivna za kompaktne digitalce ima upravo "Panasonic". "Olympusovi" objektivni takođe se mogu koristiti za ove fotoaparate, ali oni nemaju stabilizaciju slike. Na raspolaganju su i originalni adapteri koji omogućavaju korišćenje i objektivna sa četvorotračinskim sistemom, Leica R i M serija.

"PANASONIC" CSC FOTOAPARATI

MODEL	LUMIX DMC-GH2	LUMIX DMC-G3	LUMIX DMC-GX1	LUMIX DMC-GF3
Cena	93.600 din. (900 evra)	62.999 din. (605 evra) komplet sa 14-42 mm	62.400 din. (600 evra)	57.200 din. (550 evra) komplet sa 14-42 mm
Datum kada se pojavio	21.9.2010.	12.5.2011.	7.11.2011.	13.6.2011.
Maks. efektivni broj piksela	16,05 miliona piksela	16 miliona piksela	16 miliona piksela	12,1 milion piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG MPO+JPEG (sa 3D objektivom) / AVCHD Motion Jpeg	JPEG, RAW, RAW + JPEG MPO+JPEG (sa 3D objektivom) / AVCHD, MPEG4	JPEG, RAW, RAW + JPEG MPO+JPEG (sa 3D objektivom) / AVCHD, Motion Jpeg	JPEG, RAW, RAW + JPEG MPO+JPEG (sa 3D objektivom) / AVCHD, Motion Jpeg
Video-zapis	da (1.920 x 1.080)	da (1.920 x 1.080)	da (1.920 x 1.080)	da (1.920 x 1.080)
Tražilo	elektronsko tražilo s rezolucijom od 1.530.000 tačaka, pokriva 100% vidnog polja, s uvećanjem 1,4x, korekcija dioptrije -4 do +4 m ⁻¹	elektronsko tražilo s rezolucijom od 1.440.000 tačaka, pokriva 100% vidnog polja, s uvećanjem 1,4x, korekcija dioptrije -4 do +4 m ⁻¹	ne, ali postoji mogućnost kupovine eksternog elektronskog tražila	ne
Ekvivalentna ISO osetljivost	Auto i ručno (od 160 do 12.800 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 100 do 6.400 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 160 do 12.800 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 100 do 6.400 s korakom 1/3)
Displej	pokretan i osetljiv na dodir, 3 inča (7,6 cm) TFT LCD sa 460.000 piksela	pokretan i osetljiv na dodir, 3 inča (7,6 cm) TFT LCD sa 460.000 piksela	3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela, osetljiv na dodir	3 inča (7,6 cm) sa 460.000 piksela, osetljiv na dodir
Ugrađeni blic	da+ šina za dodatni eksterni blic	da+ šina za dodatni eksterni blic	da+ šina za dodatni eksterni blic	da
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC	SD / SDHC / SDXC	SD / SDHC / SDXC	SD / SDHC / SDXC
Daljinski okidač	žičani DMW-RSL1	žičani DMW-RSL1	žičani DMW-RSL1	ne
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija DMW-BL12 (1.200 mAh)	Li-jon baterija DMW-BLD10 (1.010 mAh)	Li-jon baterija DMW-BLD10 (1.010 mAh)	Li-jon baterija DMW-BLD9 (940 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 350 snimaka (displej), 380 snimaka (tražilo)	oko 270 snimaka	oko 300 snimaka	oko 320 snimaka
Dimenzije / masa	124 x 90 x 76 mm / 394 g	115 x 84 x 47 mm / 336 g	116 x 86 x 39 mm / 272 g	107,7 x 67,1 x 32,5 mm / 222 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	-	85	-	85

*Cene su okvirne i podložne promenama

PREGLJED AKTUELNIH "PANASONIC" OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
Panasonic LUMIX G 8 mm f/3,5 ASPH	16 mm	0,1 m	-	60,7 x 51,7 mm / 50 g	72.800 din. (700 evra)
Panasonic LUMIX G VARIO 12,5 mm f/12	25 mm	0,6 m	-	57x20,5 mm / 45 g	19.760 din. (190 evra)
Panasonic LUMIX G 3D 14 mm f/2,5 ASPH	28 mm	0,18 m	46 mm	55,5 x 20,5 mm / 50 g	34.320 din. (330 evra)
Panasonic LUMIX G 20 mm f/1,7 ASPH	40 mm	0,2 m	46 mm	63 x 25,5 mm / 100 g	34.990 din. (337 evra)
Panasonic LEICA DG SUMMILUX 25 mm f/2,8 ASPH.	50 mm	0,3 m	46 mm	63 x 54,5 mm / 200 g	62.400 din. (600 evra)
Panasonic LEICA DG MACRO-ELMARIT 45 mm f/2,8 ASPH. MEGA O.I.S	90 mm	0,15 m	46 mm	63 x 62,5 mm / 225 g	72.000 din. (700 evra)
Panasonic LUMIX G VARIO 7-14 mm f/4 ASPH	14-28 mm	0,25 m	-	70 x 83,1 mm / 300 g	104.000 din. (1.000 evra)
Panasonic LUMIX GX VARIO PZ 14-42 mm f/3,5-5,6 ASPH. OIS	28-84 mm	0,2 m	37 mm	26,8 x 61mm / 95 g	44.720 din. (480 evra)
Panasonic LUMIX G 14-42 mm f/3,5-5,6 ASPH. OIS	28-84 mm	0,3 m	52 mm	60,6 x 63,6 mm / 165 g	prodaje se u kompletu
Panasonic LUMIX G 14-45 mm f/3,5-5,6 ASPH. OIS	28-90 mm	0,3 m	52 mm	60 x 60 mm / 195 g	26.999 din. (260 evra)
Panasonic LUMIX G HD 14-140 mm f/4-5,8 OIS	28-280 mm	0,5 m	62 mm	70 x 84 mm / 460 g	72.800 din. (700 evra)
Panasonic LUMIX G 14-150 mm f/3,5-5,6D VARIO-ELMARIT	28-300 mm	0,5 m	72 mm	78 x 90 / 535 g	119.600 din. (1.150 evra)
Panasonic LUMIX GX VARIO PZ 45-175 mm f/4-5,6 ASPH. OIS	90-350 mm	0,9 m	46 mm	61,6 x 90 mm / 210 g	43.680 din. (420 evra)
Panasonic LUMIX G 45-200 mm f/4-5,6 ASPH. MEGA O.I.S.	90-400 mm	1 m	52 mm	70 x 100 mm / 380 g	34.999 din. (337 evra)
Panasonic LUMIX G 100-300 mm f/4-5,6 ASPH. MEGA O.I.S.	200-600 mm	1,5 m	67 mm	73,6 x 126 mm / 520 g	52.000 din. (500 evra)

PENTAX

Pentax Q je najmanji kompaktni sistemski fotoaparat na tržištu, baš kao što smo i navikli od ove firme koja je sedamdesetih godina imala najmanji SLR fotoaparat – Auto 110 SLR. U njega je ugrađen CMOS senzor visoke osetljivosti, s pozadinskim osvetljenjem, rezolucije od 12,1 miliona piksela i formata 1/2,3" (6,17 x 4,55 mm). On je 5,5 puta manji od senzora formata 35 mm i jednak je onima koji imaju kompaktni digitalni fotoaparati. To je sve stvorilo preduslov da su njegove dimenzije zajedno s objektivom znatno manje nego što imaju ostali CSC fotoaparati,

pa će bez problema moći da stane u džep od jakne. Ima ugrađen sistem za stabilizaciju slike zasnovan na pomeranju senzora, koji smanjuje neoštine na snimljenim fotografijama nastale usled podrhtavanja fotoaparata. Ovaj sistem naročito je koristan s dugim ekspozicijama ili velikim žižnim daljinama objektivna.

Fotoaparat je napravljen u retro stilu, od legure magnezijuma, s puno izdvojenih komandi. Ima ugrađen blic i šinu za postavljanje eksternog blica ili optičkog tražila. Fotografije može da snima i u RAW(DNG) formatu,

a video-zapis u punoj HD rezoluciji. U ponudi ima pet objektivna u koje je ugrađena zavesica i mehanizam blende.

Kada je u pitanju kvalitet snimljenih fotografija, tu ovaj fotoaparat zaostaje u odnosu na sve ostale kompaktne sistemske fotoaparate upravo zbog manje površine senzora. Pored toga, šum je dobro kontrolisan za ovu veličinu senzora za osetljivosti do ISO 400, ali su fotografije upotrebljive i na višim ISO osetljivostima, što je slično kao i kod kompaktnih digitalnih fotoaparata. Kod ovog fotoaparata moguće je menjati objektiv.

"PENTAX" CSC FOTOAPARATI

MODEL	PENTAX Q
Cena	67.600 din. (650 evra) u kompletu sa 8,5 mm
Datum kada se pojavio	23.06.2011.
Maks. efektivni broj piksela	12,4 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG / MPEG-4
Video-zapis	da (1.920 x 1.080)
Tražilo	ne (ima dodatno optičko tražilo)
Ekvivalentna ISO osetljivost	Auto i ručno (od 125 do 6.400)
Displej	3 inča (7,5 cm) sa 921.000 piksela
Ugrađeni blic	da (ima šinu za dodatni eksterni blic)
Daljinski okidač	ne
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija D-Li68 (800 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 230 snimaka
Dimenzije / masa	98 x 57 x 31 mm / 200 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	-

PREGLJED AKTUELNIH "PENTAX" Q-OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
Pentax 3,2 mm f/5,6 Fish-eye	17,5 mm	0,09 m	-	40,6 x 30,5 mm / 29 g	13.520 din. (130 evra)
Pentax 6,3 mm f/7,1 Toy-Lens	35 mm	0,07 m	-	40,6 x 25 mm / 41 g	11.440 din. (110 evra)
Pentax 8,5 mm f/1,9 AL IF	47 mm	0,20 m	40,5 mm	48,5 x 48 mm / 96 g	prodaje se u kompletu
Pentax 18 mm f/8 Toy-Lens	100 mm	0,27 m	-	40,6 x 19,5 mm / 18 g	11.440 din. (110 evra)
Pentax 5-15 mm f/2,8-4,5	27,5-83 mm	0,30 m	40,5 mm	48,5 x 48 mm / 96 g	26.000 din. (250 evra)

*Cene su okvirne i podložne promenama

Beograd, Krušedolska 3;
Tel: 011 / 414 6042
E-mail: info@zoomfoto.rs;
www.zoomfoto.rs

TORBE
RANČEVI

Lowepro Acme Made National Geographic

Manfrotto

Mi stvarno
IMAMO
SVE
na jednom mestu!

SONY

Na samom početku "Sony" NEX-fotoaparati stekli su veliku popularnost zbog malih dimenzija i pored toga što koriste veći APS-C format senzora. Zbog toga su davali i odličan kvalitet snimljenih fotografija, koji je potpuno uporediv s onim koje daju i D-SLR fotoaparati. Dizajn im je jednostavan, moderan i s istaknutim rukohvatom u kojem se nalazi baterija. Rukovanje bi bilo jednostavnije kad bi imao veći broj izdvojenih komandi ili dugmadi koji imaju zadatu funkciju. Došlo je vreme da se ponuda proširi i pojača, a i isprave neke greške. Tako sada "Sony" ima tri nova modela NEX fotoaparata za različite kategorije korisnika i nove objektivne s fiksnom žižnom daljinom.

Najzanimljivije mogućnosti kod ovih fotoaparata možete pronaći u novom "Picture Effects" režimu rada, koji je napravljen tako da omogućava izuzetno veliki kreativni opseg za fotografisanje. Među novim opcijama nalaze se i parcijalno izdvajanje boja, pravljenje fotografija u retro stilu i stvaranje izgleda fotografija kao da su snimljene igračkom fotoaparatom. Osim navedenih efekata, imaju čitav niz mogućnosti za fotografisanje kao što je Sweep Panorama, koja je standardna opcija kod "Sony" digitalnih fotoaparata. Ona predstavlja brz i jednostavan način za snimanje panorama jer fotoaparat sam spaja snimke u jednu fotografiju. Posедуje, takođe, i 3D opciju gde sam kreira 3D fotografiju, ali je neophodno da imate kompatibilni 3D televizor da biste videli rezultate. U Photo Creative režimu (koji može da se odabere preko inteligentne automatike) možete da snimate profesionalne fotografije iako ne razumete fotografsku

terminologiju. Ovo uključuje elemente kao što je Background Defocus (moguća je jednostavna kontrola dubinske oštine), boje, tonova i svetlosti. Soft Skin režim može da se koristi da se uklone mrlje, pa čak i bore sa snimaka portreta. Postoje tri nivoa, tako da možete kontrolisati količinu efekta koji ste primenili. Sve ove efekte možete videti kao prikaz na displeju pre nego što ih zaista i primenite na vašim fotografijama.

Sony NEX-7 koji smo testirali u broju 87 je po svim svojim karakteristikama nešto najbolje u ponudi kompaktnih sistemskih fotoaparata. Ima CMOS senzor s efektivnom rezolucijom od čak 24,3 miliona piksela, kvalitetno izrađeno telo, puno izdvojenih komandi koje će obradovati napredne korisnike (nemaju konvencionalni izgled, pa rukovanje zahteva navikavanje). Elektronsko tražilo s odličnim prikazom slike sastavni je deo fotoaparata, a displej mu je pokretan za 45 stepeni nadole kada ga držimo iznad glave ili za 90 stepeni nagore. Ima i ugrađeni blic i šinu za eksterni blic i sve one mogućnosti koje imaju i D-SLR fotoaparati. Sve ovo opravdava cenu fotoaparata.

Direktni naslednik veoma popularnog NEX-5 fotoaparata jeste nov NEX-5N koji pored novog senzora s efektivnom rezolucijom od 16,1 miliona piksela ima i drugih poboljšanja. Može da snima brzinom od deset snimaka u sekundi, u maksimalnoj rezoluciji, a pokretni displej osetljiv je na dodir i podržava korišćenje elektronskog tražila. Proširena je maksimalna ISO osetljivost na 25.600, a u samom fotoaparatu moguće je korigovati hromatsku

abercijaciju, distorziju i vinjetiranje objektiv. Uz pomenuta poboljšanja sigurno će nastaviti uspešnu slavu prethodnika.

Početni i najjeftiniji model za manje iskusne korisnike i one koji žele samo da zabeleže uspomene jeste NEX-C3. Rukovanje je jednostavno, što je najčešće najpoželjnija opcija kada se kupuju novi fotoaparati, i njim je veoma lako raditi zahvaljujući izuzetno velikom displeju s impresivnom grafikom i lako razumljivim meni sistemom. Desno od displeja sa zadnje strane nalazi se točič "pritisni i rotiraj", koji se koristi u kombinaciji s grafikom na displeju za izbor željenih režima za fotografisanje i opštih podešavanja. Neke od navigacija za promenu parametara mogu biti malo frustrirajuće, pogotovu u PASM režimima rada gde je zamorno tražiti svaki parametar koji treba da se promeni. Bilo bi bolje da ima kraći prelaz kroz meni za elemente kao što je promena ISO osetljivosti. Kvalitet snimljenih fotografija je odličan, ali što je čudno za nov model, video ne snima u punom HD kvalitetu, već ima rezoluciju od 720p, ali to, međutim, ne umanjuje kvalitet snimljenog video-zapisa.

► "SONY" CSC FOTOAPARATI

MODEL	NEX-7	NEX-5N	NEX-C3
Cena	123.000 din. (1.183 evra)	74.000 din. (712 evra) u kompletu sa 18-55 mm	74.000 din. (712 evra) u kompletu sa 18-55 mm
Datum kada se pojavio	24.8.2011.	24.8.2011.	8.6.2011.
Maks. efektivni broj piksela	24,3 miliona piksela	16,1 milion piksela	16,2 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG/AVCHD, MPEG-4		
Video-zapis	da (1.920 x 1.080)		da (1.280 x 720)
Tražilo	elektronsko tražilo s rezolucijom od 2.359.296 tačaka, pokriva 100% vidnog polja s uvećanjem 1,09x	nema (raspoloživo eksterno elektronsko tražilo i optičko za objektiv od 16 mm)	nema (eksterno optičko za objektiv od 16 mm)
Ekvivalentna ISO osetljivost	Auto i ručno (od 200 do 16.000 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 100 do 25.600 s korakom 1/3)	Auto i ručno (od 200 do 12.800 s korakom 1/3)
Displej	3 inča (7,6 cm) OLED sa 921.600 piksela, pokretan	3 inča (7,6 cm) sa 921.600 piksela, pokretan i osetljiv na dodir	3 inča (7,6 cm) sa 921.600 piksela, pokretan
Ugrađeni blic	da + šina za dodatni eksterni blic	ne (dolazi kao eksterni dodatak)	ne (dolazi kao eksterni dodatak)
Tip memorijske kartice	SD / SDHC / SDXC / Memory Stick Pro Duo, Pro HG-Duo		
Daljinski okidač	da (bežični RMT-DSLR1)	da (bežični RMT-DSLR1)	ne
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija NP-FW50 (1.650 mAh)	Li-jon baterija NP-FW50 (1.650 mAh)	Li-jon baterija NP-FW50 (1.650 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 400 snimaka	oko 410 snimaka	oko 400 snimaka
Dimenzije / masa	119,9 x 66,9 x 42,6 mm / 353 g	110,8 x 58,8 x 38,2 mm / 210 g	110 x 60 x 33 mm / 225 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	87		85

► PREGLED AKTUELNIH "SONY" NEX OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
Sony E 16mm f/2,8 palačinka	27 mm	0,24 m	49 mm	62 x 22,5 mm / 67 g	22.500 din. (216 evra)
Carl Zeiss Sonnar T* E24 mm f/1,8 ZA	36 mm	0,16 m	49 mm	63 x 65,5 mm / 225 g	84.000 din. (808 evra)
Sony E 35 mm f/3,5 Macro	52,5 mm	0,095 m	49 mm	62 x 55,5 mm / 138 g	21.000 din. (202 evra)
Sony E 50 mm f/1,8 OSS	75 mm	0,39 m	49 mm	62 x 62 mm / 202 g	25.000 din. (240 evra)
Sony E 18-55 mm f/3,5-5,6 OSS	27-83,5 mm	0,25 m	49 mm	77 x 95 mm / 530 g	26.000 din. (250 evra)
Sony E 18-200 mm f/3,5-6,3 OSS	27-300 mm	0,3-0,5 m	67 mm	75,5 x 99 mm / 524 g	72.000 din. (692 evra)
Sony E 55-210 mm f/4,5-6,3 OSS	82,5 x 315 mm	1 m	49 mm	63,8 x 108 mm / 345 g	29.000 din. (279 evra)

* Cene su okvirne i podložne promenama

SAMSUNG

"Samsung" kao jedan od pionira u razvoju nove kategorije kompaktnih digitalnih fotoaparata s izmenljivim objektivima ima sada dva modela fotoaparata u ponudi: Samsung NX11, napravljen u D-SLR stilu s elektronskim tražilom, a drugi je NX-100, izrađen kao kompaktni fotoaparat. Sada ima i bogatiju ponudu objektivna i ostale opreme nego što je to bilo ranije, a naprednije korisnike privući će objektiv s fiksnom žižnom daljinom i velikom svetlosnim jačinom. Uz pomoć adaptera MA9NXK možete da koristite neki od "Samsung" ili "Pentax" SLR objektiv. Kod svih objektivna automatsko izoštravanje je tiho, a koristi "Fokus-by-wire" sistem koji prilikom okretanja prstena za ručno izoštravanje ne pomena mehanički grupu sočiva, već se daje signal motoru za pomeranje. Model NX-11 je samo nadograđena verzija prethodnika NX10, sa APS-C veličinom senzora i efektivnom rezolucijom od 14,6 miliona piksela. Sudeći po tehničkoj specifikaciji, glavne razlike kod ovog Samsunga jesu u načinu upravljanja fotoaparatom i poboljšana ergonomija. Ova kategorija fotoaparata po svom izgledu, mogućnostima i kvalitetu snimljenih fotografija direktna je konkurencija klasičnim D-SLR fotoaparatom namenjenim početnicima i svima kojima je fotografija hobi ili žele samo da zabeleže uspomene bez većih pretenzija.

Kao i klasični D-SLR fotoaparati, ima ugrađeni blic, ali i šinu za eksterni blic koja se može takođe iskoristiti i za postavljanje GPS dodatka. Raspored komandi i njihova uloga su identični, a novina jeste da se s objektivima koji na sebi imaju iFn dugme mogu na potpuno drugačiji način postavljati parametri za podešavanje. Model NX200, koji smo testirali u prošlom broju, sa CMOS senzorom efektivne rezolucije od 20,3 miliona piksela, nudi nešto sasvim novo. Po veličini sličan je Sony NEX fotoaparatom, ali je zadržao prilično konvencionalan izgled i način upravljanja. Ima skoro identičan raspored komandi kao i njegov prethodnik NX200, ali s revidiranim ulogama i u kombinaciji s objektivima koji imaju iFn dugme na potpuno drugačiji način postavljaju se parametri za podešavanje. Ovo je elegantan fotoaparat, lepog izgleda, s kvalitetnim metalnim kućištem. Pored manjih dimenzija, rukovanje ovim fotoaparatom je jednostavno i ugodno. Fotografije snimljene ovim fotoaparatom u odnosu na njihov prethodni model sa senzorom od 14,6 miliona piksela daje znatno bolji kvalitet snimljenih fotografija s manje šuma na višim ISO osetljivostima. Za osetljivosti od ISO 100 do 800 šum je neprimetan, s ISO 1.600 fotografije izgledaju vrlo dobro, ISO 3.200 samo pokazuje

malo šuma. Boje su jarke, ali nisu previše zasićene u zadatak standardnoj postavci, ali promene su moguće prema vlastitim afinitetima. Video snima u punoj HD rezoluciji u H.264-MPEG-4 formatu sa 30 sličica u sekundi, s većom ručnom kontrolom parametara, a maksimalna dužina zapisa može biti 25 minuta. Jedino šta mu se može zameriti jeste brzina izoštravanja, nije znatnije poboljšana i nije na nivou današnje konkurencije. Procesiranje slike, pogotovo kada se fotografije u RAW formatu, moglo bi da bude brže. Uz pomoć adaptera MA9NXK može da koristi neki od "Samsung" ili "Pentax" SLR objektiv.

► "SAMSUNG" NX FOTOAPARATI

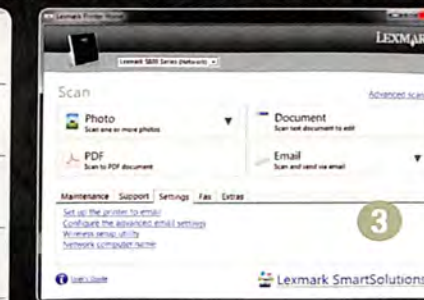
MODEL	NX-11	NX-200
Cena	47.999 din. (462 evra)	72.999 din. (702 evra)
Datum kada se pojavio	28.12.2010.	1.9.2011.
Maks. efektivni broj piksela	14,6 miliona piksela	20,3 miliona piksela
Format u kojem snima	JPEG, RAW, RAW + JPEG / MP4 (H.264)	
Video-zapis	da (1.280 x 720)	da (1.980 x 1.080)
Tražilo	elektronsko tražilo s rezolucijom od 921.000 tačaka, pokriva 100% vidnog polja s uvećanjem 0,86x, korekcija dioptrije -4 do +2 m ⁻¹	nema
Ekvivalentna ISO osetljivost	Auto i ručno (od ISO 100 do 3.200)	Auto i ručno (od ISO 100 do 12.800)
Displej	3 inča (7,6 cm) AMOLED sa 614.000 piksela	3 inča (7,6 cm) Active Matrix OLED sa 614.000 piksela
Ugrađeni blic	da + šina za dodatni eksterni blic	ne (isporučuje se s eksternim blicem SEF 8A) + šina za eksterni blic
Tip memorijske kartice	SD / SDHC	SD / SDHC / SDXC
Daljinski okidač	žičani SR9NX01	ne
Tip baterije koju koristi	Li-jon baterija BP1310 (1.300 mAh)	Li-jon baterija BP1030 (1.030 mAh)
Karakteristike baterije (prema CIPA standardu)	oko 400 snimaka	oko 330 snimaka
Dimenzije / masa	123 x 87 x 39,8 mm / 499 g	117 x 63 x 36 mm / 220 g
Broj časopisa REFOTO u kojem je testiran	81	88

* Cene su okvirne i podložne promenama

► PREGLED AKTUELNIH "SAMSUNG" NX OBJEKTIVA

OBJEKTIV	EKVIVALENTNA ŽIŽNA DALJINA ZA FORMAT OD 35 MM	MINIMALNA DALJINA IZOŠTRAVANJA	PREČNIK FILTRA	DIMENZIJE / MASA	CENA
Samsung 16 mm f/2,4 i	24 mm	0,185 m	43 mm	61,5 x 24 mm / 75 g	35.999 din. (346 evra)
Samsung 20 mm f/2,8 i	30 mm	0,17m	43mm	62,5 x 24,5 mm / 89 g	30.999 din. (298 evra)
Samsung 30 mm f/2	45 mm	0,25 m	43 mm	61,5 x 21,5 mm / 82 g	30.999 din. (298 evra)
Samsung 60 mm f/2,8 Macro ED SSA OIS i	90 mm	0,184 m	52 mm	73 x 84 mm / 450 g	61.990 din. (596 evra)
Samsung 85 mm f/1,4 ED OIS i	127,5 mm	0,81 m	67 mm	73 x 92,2 mm / 450 g	103.999 din. (1.000 evra)
Samsung 16-80 mm f/3,5-4,5 OIS	24-120 mm	u najavi			u najavi
evra Samsung 18-55 mm f/3,5-5,6 OIS i	27-82,5 mm	0,28 m	58 mm	63 x 65,1 mm / 200 g	25.999 din. (250 evra)
Samsung 18-200 mm f/3,5-6,3 ED OIS i	27-300 mm	0,5 m	67 mm	72,5 x 105,5 mm / 578 g	82.999 din. (798 evra)
Samsung 20-50 mm f/3,5-5,6 i	30-75 mm	0,28 m	40,5 mm	64 x 39,8 mm / 119 g	25.999 din. (250 evra)
Samsung 50-200 mm f/4,0-5,6 ED OIS	75-300 mm	0,98 m	52 mm	70 x 105,5 mm / 380 g	30.990 din. (298 evra)

Lexmark S815 GENESIS

1. Izgled osnovnog menija na ekranu
2. Kontrolna slička i opcije
3. Komandni prostor u računaru
4. Kontrole standardnog postupka "skeniranja"

ZA OVAJ UREĐAJ MOŽE SE REĆI DA IZ OSNOVA TRANSFORMIŠE DIZAJN, ALI I POJAM INKĐŽET MULTIFUNKCIONALNIH ŠTAMPAČA. NOV PRAVAC U EVOLUCIJI OBAVEZNO POVLAČI PITANJE DA LI SVE TO ZAISTA VREDI, A ODGOVOR LEŽI U TOME KOLIKO VOLITE NEUOBICAJENE SPRAVE KOJE OBJEDINJUJU MNOGO HAJ-TEK GEDŽETA U JEDNOJ MAŠINI

Milan Živković

Neobično ime za jedan od konstrukcijski najneobičnijih uređaja na tržištu. To je prvi inkđžet AIO (All In One) uređaj koji opravdava titulu, a proizvođač mu je dodelio nov naziv – Now In One. Iako se pojavio pre otprilike godinu dana i mi smo ga najavili u rubrici "Noviteti", do naše redakcije stigao je pre nekoliko dana i privukao pažnju svih. Ovo i nije čudno jer ciljnu grupu predstavljaju ljudi koji traže robusan i visokoproduktivan uređaj, ali pri tome ne žele da na stolu drže moćnu rugobu.

U KUTIJI

Za Genesis možemo reći da iako ima svemirski dizajn i funkcije, ne zahteva znanje sistem administratora kako biste ga pokrenuli. A sve to postaje jasno kada otvorite kutiju. Prvo što sam primetio jeste da Genesis nije mala sprava, iako na fotografijama izgleda tako. Od ostalih multifunkcionalnih uređaja vizuelno se odvaja zahvaljujući jedinstvenom vertikalnom profilu tako da više liči na neki displej nego štampač. Mene je asociirao na dizajn foto-kioska i jednog kvalitetnog skenera, a u jednom "zlobnom" komentaru pisalo je kako liči na peglu, tj. presu za pantalone. Čini mi se da će svako pronaći neku svoju asocijaciju.

Kada ga postavite na sto, sve što je potrebno jeste ukloniti nekoliko transportnih sigurnosnih traka, ubacivanje kasete za papir i priključivanje na struju. Kako uvek imam slobodnih priključnih kablova, hteo sam da ih iskoristim, ali Genesis koristi svoj priključak. I tu počinje priča o tome koliko je ovaj uređaj drugačiji i moram da dodam pravljen s nekom posebnom pažnjom i ljubavlju. Kada otvorite poklopac skenera, vidite karticu sa zahvalnošću tima koji ga je projektovao i uzorak fotografije kako biste mogli odmah da ga isprobate. Navikli smo da uz uređaje dobijemo najlon kesu s pratećim uputstvima i softverom,

ali uz Genesis stiže prelepo dizajnirana kartonska kutija. Konektori su prekriveni posebnim nalepticama kako se ne bi prijalili, a vrhunac je bio kada sam otvorio donji deo prednjeg panela kako bi u glavu za štampanje ubacio kartridže: unutra se nalazi posebna krpica namenjena brisanju visokopoliranih površina pleksiglasa od kojeg je napravljena prednja ploča.

INSTALACIJA

U pakovanju stiže instalacioni disk, ali vam nije potreban jer sva neophodna uputstva i podaci nalaze se u samom uređaju. Konekcija sa računarnom neophodna je samo ako nemate mrežu ili Wireless-N (IEEE 802.11n) konekciju, pa zbog toga na pakovanju USB kablja piše "instalacioni kabl". Iako razumljivo uputstvo koje pratite na ugrađenom ekranu veoma brzo dovodi uređaj u radno stanje.

GENESIS NA DELU

Na poklopcu sistema za skeniranje ističe se displej osetljiv na dodir, koji na veoma lak (i zabavan) način daje pristup svim informacijama koje nam trebaju, ali i korišćenje sve većeg broja pametnih aplikacija kojima možete olakšati i ubrzati razne poslove ili komunikaciju uređaja s Internetom. Displej ima dijagonalu 4,3 inča, tj. nešto više od 10 centimetara. Čini se da bi mogao biti i veći jer tada bi Genesis mogao da radi i kao instant veb-pretraživač, digitalan ram na kome bi se vrtele naše omiljene fotografije ili bi mogao da

postane pravi digitalni kiosk – na šta je mene i podsetio njegov izgled. Lakoća u radu povećana je osetljivošću na dodir, tako da predstavlja put jednostavne kontrole komunikacije uređaja s internetom i "cloud" aplikacijama Stamps.com, Evernote, Box.net i Tripl, a tu je i komunikacija s Twitterom i neizbežnim Facebookom. Iza prelepe "haube" kriju se razne tehničko-tehnološke novotarije i rešenja. Prvo rešenje nama je svakako najzanimljivije: deset megapiksela digitalni fotoaparati koji FlashScan sistemom zamenjuje klasične CIS (Contact Image Sensor) ili CCD (Charged Coupled Device) tehnologije skeniranja. Nasmejao sam se kada sam shvatio da je ovo, u stvari, i prvi uređaj ovakve vrste koji se može nazvati foto-kopirer jer spaja fotoaparati i štampač. Reprodukovanje dokumenata veoma je brzo jer Genesis prepoznaje da je ubačen predložak i prilikom zatvaranja poklopa automatski snima kontrolnu sličicu (Preview). Skoro vertikalno postavljena staklena površina ima poseban klip za pridržavanje malih predložaka sličan onima koji se nalaze na svetlećim kutijama za kontrolu rentgenskih snimaka. Jedina ozbiljna zamerka jeste relativno mala rezolucija reprodukovanja od 300 dpi, tako da Genesis ne možemo koristiti za "ozbiljno" skeniranje u velikim rezolucijama.

EKSPLOATACIJA

Pročitao sam brojne kritike ovog uređaja u kojima se navode razne mane kao što je, na primer, nedostatak automatske zamene papira prilikom

skeniranja ili brzine štampe koja bi trebalo biti veća. Čini mi se da su tu "pobrkani neki lončići" jer ovo nije uređaj namenjen takvoj vrsti posla. Lexmark Genesis sposoban je da u minuti prosečno odštampa 6,4 strane običnog teksta; 1,5 stranu za A4 fotografije ili 3,7 strana ako ga koristimo za crno-belo foto-kopiranje. Brzina rada zavisi i od brzine računara, prenosa podataka... S druge strane, kvalitet odštampanih fotografija više je nego dobar uz, naravno, izbor odgovarajućih papira i neophodnog "perioda prilagodavanja", tj. upoznavanja s mogućnostima. S druge strane, svima koji imaju potrebu za skeniranjem velikog broja fotografija i dokumenata iz porodične arhive ili za pretvaranjem u elektronsku tekstualnu formu brojnih odštampanih stranica ovaj uređaj biće pravo otkrovenje jer je brzina reprodukcije višestruko veća od one koju je moguće postići standardnim uređajima. Pored toga, skenirani materijal može odmah da se štampa, snimi na bilo koji od medija ili priključen USB fleš, pošalje Internetom na bilo koje mesto ili čuva u takozvanim "cloud storage" prostorima. Cena štampe varira od vrste materijala i veličine kartridža i okvirno iznosi od 5 do 10 dinara za crno-bele i 13 do 24 dinara za kolorne otiske.

Pored svega nabrojanog Genesis ima i poseban Eco mode i jedan je od retkih inkđžet štampača koji ima mogućnost obostrane štampe kojom se naravno količina neophodnog papira smanjuje na pola. ■

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	LEXMARK GENESIS S815
Cena (sa PDV)*	35.776 din. (334 evra)
Tip skenera	ravni skener A4/Letter
Efektivna rezolucija	10 megapiksela
Tehnologija	Mono CMOS senzor
Površina skeniranja	216 x 297 mm
Tehnologija štampača	termal inkđžet
Rezolucija štampe	2.400 x 1.200 crno-belo 4.800 x 1.200 kolor
Brzina štampanja	maksimalna brzina, draft 30-33
"Borderless" štampa	A4/Letter
Mesečni obim štampe	3.000 strana
Obostrana štampa	da, integrirani dupleks
Brzina modema za faks	33,6 Kbps
Veličina kasete	100 listova 75 gr papira
Ekran	4,3 inča (10,9 cm) kolor WQVGA osetljiv na dodir
Dimenzije (V-Š-D)	420 x 386 x 321 mm
Težina	8,7 kg
Garancija	3 godine
Informacije	Direct Link, 011/ 32-15-151 www.dl.co.rs, www.lexmark.com

*Cene su okvirne i podložne promenama

UTISAK

"Lexmarkov" Genesis je uređaj koji nikoga ne ostavlja ravnodušnim i ima mnogo osobina zbog kojih biste poželeli da ga imate, ali i onih koje vas teraju na razmišljanje o opravdanosti nabavke. Inovativna rešenja čine ga posebnim u mnogo parametara a istovremeno postoji još prostora za dalja usavršavanja. Što se mene tiče, ja sam se iskreno zaljubio, tako da je primerak s testa pronašao svoje mesto na mom radnom stolu u redakciji. I ostaje tu.

- + Brzina skeniranja i kopiranja, kvalitet štampe.
- Cena, maksimalni kvalitet skenirane slike.

OCENA

Kvalitet izrade:	■■■■■■■■■■
Rukovanje:	■■■■■■■■■■
Mogućnosti:	■■■■■■■■■■
Kvalitet reprodukovanja:	■■■■■■■■■■
Kvalitet štampe:	■■■■■■■■■■
Cena/Kvalitet:	■■■■■■■■■■
UKUPNA OCENA	■■■■■■■■■■

- A POKLOPAC SKENERA**
Iza tanke ploče pleksiglasa u koju je ugrađen displej nalazi se prostor FlashScan sistema.
- B POKLOPAC ŠTAMPAČA**
Donji deo prednje ploče krije štampač i mesto gde se kartridži menjaju mastilom.
- C NOSAČ PAPIRA**
Graničnik se podešava jednostavnim povlačenjem dugmeta klizača gore-dole.
- D PRIKLJUČCI**
Na Genesis se direktno mogu priključiti: SD, XD, MMC i Memory Stick kartice.

FED

FELIKS EDMUNDOVIČ ĐERŽINSKI (1877–1926), RUSKI REVOLUCIONAR, OSNOVAO JE 1917. PRVU TAJNU POLICIJU BOLJŠEVIČKE RUSIJE POD NAZIVOM ČEKU, OD 1926. OGPU, POTOM NKVD, A POSLE 1922. I SSSR-A, I BIO JE PRVI DIREKTOR OVE SLUŽBE. IME JEDNOG TAKO ZASLUŽNOG GRAĐANINA MORALO JE DA BUDE, SEĆANJA RADI, NEGDE UPISANO. "UVALILI" SU GA NAMA – FOTOGRAFIMA. ČINJENICA DA JE Taj ČOVEK SMISLIO TAJNU POLICIJU JEDNE VELIKE ZEMLJE JESTE ISTORIJSKI PODATAK, ALI VIŠE MILIONA FOTOAPARATA S OZNAKOM "FED" UČINILI SU DA SE NJEGOVO IME I DANAS POMINJE

Miroslav Nikoljačić

MAKARENKOVA "PEDAGOŠKA POEMA"

Svaki normalan fotograf odmah će pitati: "Ko je taj Makarenko?", i "Šta će nama fotografima njegova pedagoška poezija?" Pitanje jeste na mestu, ali odgovor će pokazati da je preuranjeno. U Rusiji je posle revolucije vladao kaos. Mnogo mladih ljudi ostalo je bez egzistencije, jer su im porodice bile uništene. Neko od političara zaključio je da bi tu mladost, umesto neizvesne budućnosti i putu ka kriminalu, trebalo usmeriti na stvaralački rad. Zahvaljujući tome, u Harkovu, nekadašnjoj prestonici Ukrajine, formirana je "Trudokomuna" (čitaj, otvoreni radni logor besprizornih mladih lica, osnovne namene da se obuče radu i tako postanu korisni članovi sovjetskog društva). U početku, ovde su pravljene prve ruske električne bušilice. Anton Semjonovič Makarenko, pedagog, pisac i dobar organizator, udahnuo je život ovoj trudokomuni. Prvo razgovorima, ali i organizacijom posla. Radilo se četiri sata dnevno, ali se isto toliko i učilo. Tako su besprizornici, kojih je u početku bilo 150, a kasnije je broj narastao i do 600, našli svoj životni put.

Makarenko je u Harkovu "potrošio" osam godina, a kada su njegovi maniri postali isuviše demokratski, "sklonjen" je na bolji posao, u Moskvu. U međuvremenu su politički faktori poverili prve razvojne korake ruske fotografske industrije upravo ovoj trudokomuni i uspeh je bio neverovatno. On je postao još veći kada je fabriku preuzeo NKVD.

RUSKA LAJKA

Originalna nemačka Leica, delo genijalnog konstruktora Oskara Barnaka, ugledala je svetlo dana 1925. godine na sajmu u Lajpcigu. Rusi takvog genijalca nisu imali, ali su, i u to vreme, kao uostalom i uvek, bili tehnički izvanredno obrazovana nacija. Sasvim zatvorena država, kakva je tada SSSR bio, nije "brenovala" čak ni ozbiljne međunarodne ugovore, a o patentnim pravima da i ne govorimo. I tako, 1933. godine pojavila se ruska kopija Leice 1 i to samo tridesetak primeraka. U međuvremenu, pojavila se u Nemačkoj savršenija Leica II, s daljinarom, i gotovo u istom trenutku napravljena je i ruska Fedka (FED 1), različitim varijacijama (11 modela), u preko 750.000 primeraka. To je ujedno i prva kopija Leice u svetu, sada ih ima nekoliko stotina. Zanimljivo je da je ovih kopija napravljeno više nego originalnih Leica. S vremenom FED je usavršavan sve više i više. Pored daljinara, na modelima koji su se kasnije pojavili dobila je i svetlomer. U odnosu na pravu Leicu, FED deluje dosta grubo, premotavanje filma i okidanje daleko je tvrđe, ali FED ima i jednu neverovatnu prednost. Primetio sam, naime, da je gumirano platno zavesnog zatvarača kod svih starijih modela Leice oštećeno nekom vrstom kristalizacije materijala, a na FED-u se to ređe dešava.

IZMENLJIVI OBJEKTIVI ZA FED

Svi ruski, a i nemački objektiv s navojem 39 mm "pasuju" i na ovaj fotoapar. Ovdje ću posebno pomenuti samo originalne objektivne fabrike FED: Industar 10 3,5/50 mm, nekoliko verzija; FED 2/50 mm; FED 4,5/28 mm; FED 3,5/50 mm Macro, dve verzije; FED 6,3 i 5,9/100 mm; Industar 26 m 2,8/50 mm; Industar 61 2,8/52 mm; Industar 61L/D 2,8/53 mm s lantanom u njegovoj optici; Stereo FED m 3,8/38 mm, napravljeno samo pedesetak komada, kao i pomenuti objektiv na fotoaparatu iz moje kolekcije.

FED 5

FED 5
Pozamašan komad, i težak (720 grama). Deluje vrlo ozbiljno, naročito kada treba premotati film, promeniti brzinu ekspozicije, pritisnuti okidač ali i držati ga u ruci. Sem ako vas neko napadne. Tada je FED 5 vrhunsko sredstvo za odbranu. A ne ubraja se ni u hladno, niti u vatreno oružje. No, šalu na stranu, ovo je zaista izvanredan fotoapar. s odličnim karakteristikama i završnom obradom istog nivoa.

Predviđen je za snimanje 36 snimaka formata 24 x 36 mm na filmu tipa 135. Izmenljivi objektiv (navoj 39 mm), zavesni zatvarač od gumiranog platna, s oznakama ekspozicija 1–500 +8, integrisani daljinar i tražilo, selenski svetlomer sa EV oznakama, autoknips, dva sinhro kontakta, sklopljivo dugme za vraćanje filma u kasetu, leđa koja se skidaju, i automatski brojač snimaka, svrstavali su FED 5 u sam vrh klase fotoaparata kojoj je pripadao.

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE

Na gornjoj levoj strani nalazi se sklopljivo dugme za vraćanje filma u kasetu, a koncentrično oko njega smešten je kalkulator svetlomera (podešava se na osetljivost filma 16–250 GOSTA). Odmah tu je trapezoidni prozor svetlomera, regulator ekspozicija, koji se može podesiti tek kada je film premotan, zatim nalazimo šine za pribor s direktnim sinhro kontaktom, okidač, polugu za premotavanje filma u jednom potezu, i automatski brojač snimaka s

podsetnikom za vrstu filma u njemu. Na prednjem delu fotoaparata su, idući od leve strane: foto-čelija selenskog svetlomera, prozori daljinara i tražila, poluga autoknipsa s okidačem iznad nje, kao i izmenljivi objektiv fotoaparata. Na zadnjoj strani je okular tražila s mogućnošću korekcije greške vida, kao i PC sinhro kontakt za blic. Donji deo leđa fotoaparata se skida, a tu su navoj za stativ, kao i dve sklopljive polukrugle poluge/bravice pomoću kojih se sama leđa fiksiraju na fotoapar. Originalni objektiv na FEDU 5 je Industar 61 LD 2,8/55 mm, s najmanjom udaljenošću snimanja od 1m, klik graničnicima, pokazateljima dubinske oštine i navojem za filter, 40,5 mm. Šteta što ovom fotoaparatu nisu poklonili ušice za kaiš, bez njih mora uvek da se nosi u tašni, to mu povećava njene, i onako velike gabarite. Završna obrada FEDa 5 je zaista izvanredno urađena. I vulkanit, i polumat hrom i crna boja, kako na fotoaparatu, tako i na objektivu, vrhunski deluju.

miniko@sezampro.rs

► PREGLED FOTOAPARATA S OZNAKOM FED

MODEL	GODINA	OBJEKTIV	KARAKTERISTIKE	KONTIGENT	KOLEKC. VR	MODEL	GODINA	OBJEKTIV	KARAKTERISTIKE	KONTIGENT	KOLEKC. VR
FED original	1933		Kopija leice I	30	?	FED 3 50 god	1967	2,8/52	natpis 50 godina revolucije	?	80
FED 1 Fedka	1934	3,5/50	Kopija Leice II	700.000	40	FED 4a	1964	Industar 61	selenski svetlomer	230.000	40
FED 1a	1934	3,5/50	hrom, bez šina	6.000	400	FED 4b	1969	Industar 61	nekoliko verzija	269.000	40
FED 1b	1935	2,0/50	crni	50.000	100	FED 4b red	1969	Industar 61	presvučen crveno	?	120
FED V	1938	2,0/50	1-1/1.000 s	40	500	FED 4 50 god	1967	2,8/53	natpis 50 god. revoluc.	?	80
FED 1c	1938	3,5/50	1/500 s	70.000	70	FED 5	1977	Industar 61	novi sveti, vrući kont.	650.000	40
FED 5	1838	2,0/50	1/1.000 s	?	250	FED 5 Kr.L	1977	2,8/53	krokolidska koža	?	75
FED 1d	1939	2,0/50	1/1.000 s	55.000	200	FED 5 crni	2000	2,8/55	crna zav. obrada	?	60
FED 1e	1946	3,5/50	1/1.000 s	?	200	FED 5 braon	2000	2,8/55	presv. braon kožom	?	60
FED 1e cr. zas	1946	2,0/50	NKAP prigodni mod.	?	300	FED 5A	1977	Industar 61	poboljšani FED 5	?	50
FED 1f	1947	3,5/50	1/500 s	198.000	60	FED 5 B	1975	kao prethodni, bez svetlomera	?	?	50
FED 1g	1939	3,5/50		400.000	80	FED 5C, više verzija				225.000	60-90
FED Sibir	1940	3,5/50	velike komande za rad sa rukavicama	?	?	FED 6	1978	3,5/50	2-500	?	70
FED Paulus	1988	3,5/50	kao prethodno	?	?	FED 10	1964	Industar 61	centr. zatv, daljin. sveti	24.000	50
FED TSVVS	1949	1,5/50	Contax baj. vazduhopl	800	750	FED Atlas	1967	Industar 61	izmenlj. objektivu	22.000	50
FED 2	1955	3,5/50	1/25-1/500 s	200.000	50	FED 35	1979	2,8/38	daljinar. ČDS, 4-300	7.000	130
FED 2b	1957	2,8/52	sinhronizovan	?	50	FED 35 A	1987	2,8/38	daljinar. ČDS, 4-300	24.000	50
FED 2c	1958	2,8/52	autoknips	?	50	FED 50	1986	2,8/38	progr. zatv, simboli u tr	86.000	50
FED 2d	1970	2,8/50	1/30-1/500 s	?	50	FED Micron	1968	1,9/30	progr. zatv, simbl. 18x24	120.000	60
FED 2e	1969	Industar 61	bez ušica za kaiš	?	50	FED Micr. 2	1978	2,8/38	progr. zatv. daljinar	35.000	80
FED 3a	1961	2,8/52	1-1/500 s	?	50	FED Boy	1988	2,8/38	24x30, 3D, progr. zatv.	?	140
FED 3b	1961	2,8/52	poluga za premotavanje	?	50	FED Stereo, Perestroika	1988	2,8/38	24x30, 3D	?	140
FED 3L	1963	Industar 61		?	50	Zarja	1959	2,8/50	kao FED 2, ali bez daljinara	141.000	70
FED 3Llymp	1975	2,8/52	amblem Ol	?	70	Zarja III	1960	2,8/50	kao preth. ali sa opt. sveti	100	?

digitalan NEGATIV

NAGRADA GYULA BEZZEG, Srbobran, "Akt"

Lepo je videti ne samo da još ima zaljubljenika u klasične fotografske postupke već da oni ozbiljno rade. Neću reći da mini-konkurs može da konkuriše sada već čuvenom "Monohromatskom svetu", ali fotografije koje ste poslali podjednako su zanimljive, a biće još zanimljivije kada ih budete realizovali kao gotova dela, nekim od pomenutih postupaka. Priličan broj dodatnih pitanja o tome šta se i kako radi, na koji se način prave kontaktne kopije i kako pripremiti materijale potvrdio je ono što smo i pretpostavljali, a to je da ima onih koji bi pokušali da klasičan print zamene kreativnim radom u kome na izgled gotovog dela u velikoj meri utiče slučaj i nemogućnost da se naprave dve apsolutno identične kopije.

Kao što smo i obećali, svi koji su poslali svoje fotografije, dobiće urađene digitalne negative i pozitive, i zbog toga moram još jednom da se zahvalim onima koji su pomogli da se ova akcija realizuje: firmi "Ewe computers", zastupniku kompanije "Epson" u Srbiji, na čijem su Epson Stylus 3800 Pro štampaču otprintani digitalni negativi namenjeni izradi crno-belih fotografija na baritnom papiru ili papirima koji će biti oslojani foto-osetljivom emulzijom (uključujući tu i lumen print). Za izradu negativa i pozitivna namenjenih izradi antotipija, lumen printova ili fotografija na listovima, koristili smo jedan od novih laserskih štampača korporacije "Lexmark". Iako sam nameravao da posao završim na mojim "starim" štampačima, na test je stigao nov, kvalitetniji i, kada je cena u pitanju, veoma prihvatljiv uređaj o kojem će biti reči u sledećem broju. I na kraju, dvoje autora koji su dobili priliku da isprobaju kako sve to izgleda u mraku laboratorije, mogu da se zahvale preduzeću "Hamer", koje je poklonilo dva pakovanja "Fotokemika" fotografske emulzije. Zahvaljujemo se svima, a istovremeno vas pozivamo da nam pošaljete utiske i da svoja nova iskustva sa starim tehnologijama podelite s ostalim čitaocima. ■

ewe **EPSON** **LEXMARK** **HAMMER**

ROBERT SEMNIC, Novi Sad

SANJA VIRIJEVIĆ, Bavanište, "Šetači"

VLADIMIR ČURČIN, Beograd, "Ruke"

ŽELJKO NOVIĆ, Beograd, "Dizalice"

NAGRADA ANA POZDERAC, Beograd, "Vrtlog"

JOVANA RAKEZIĆ, Vrnjačka Banja, "Every dream begins with a dreamer"

NADA PLESKONIĆ, Beograd, "Deja vu" (fotografija realizovana pomoću fotoemulzije)

STEFAN STOJANOVIĆ, Beograd, "Lica"

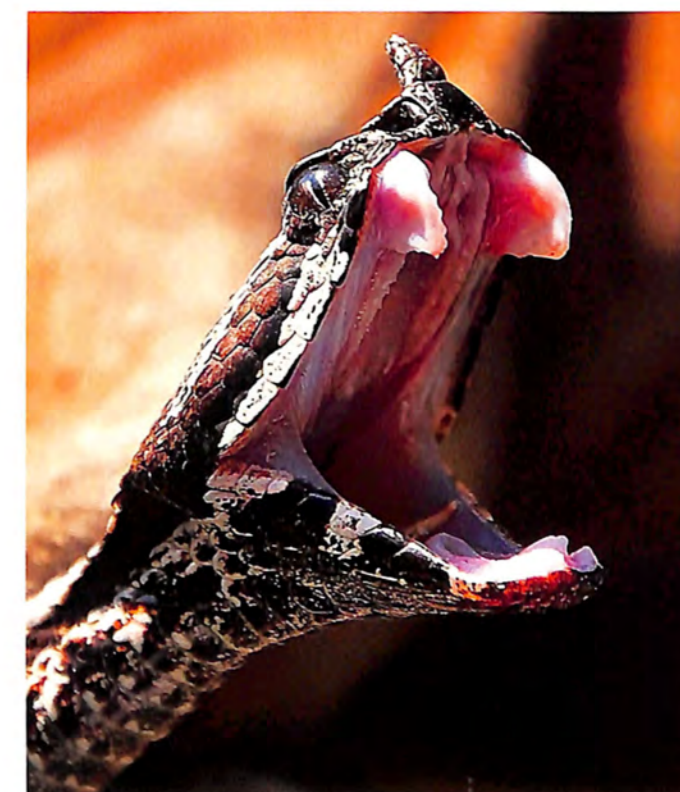

⋮ DIPLOMA REFOTO ĐORĐE GRUBIĆ, Beograd, "Zlatooka"

⋮ GEZA FARKAŠ, Novi Sad, "Surla"

⋮ VESNA MIJAILOVIĆ, Požega, "U cvetu"

⋮ STEVAN ŽUGIĆ, "Poskok"

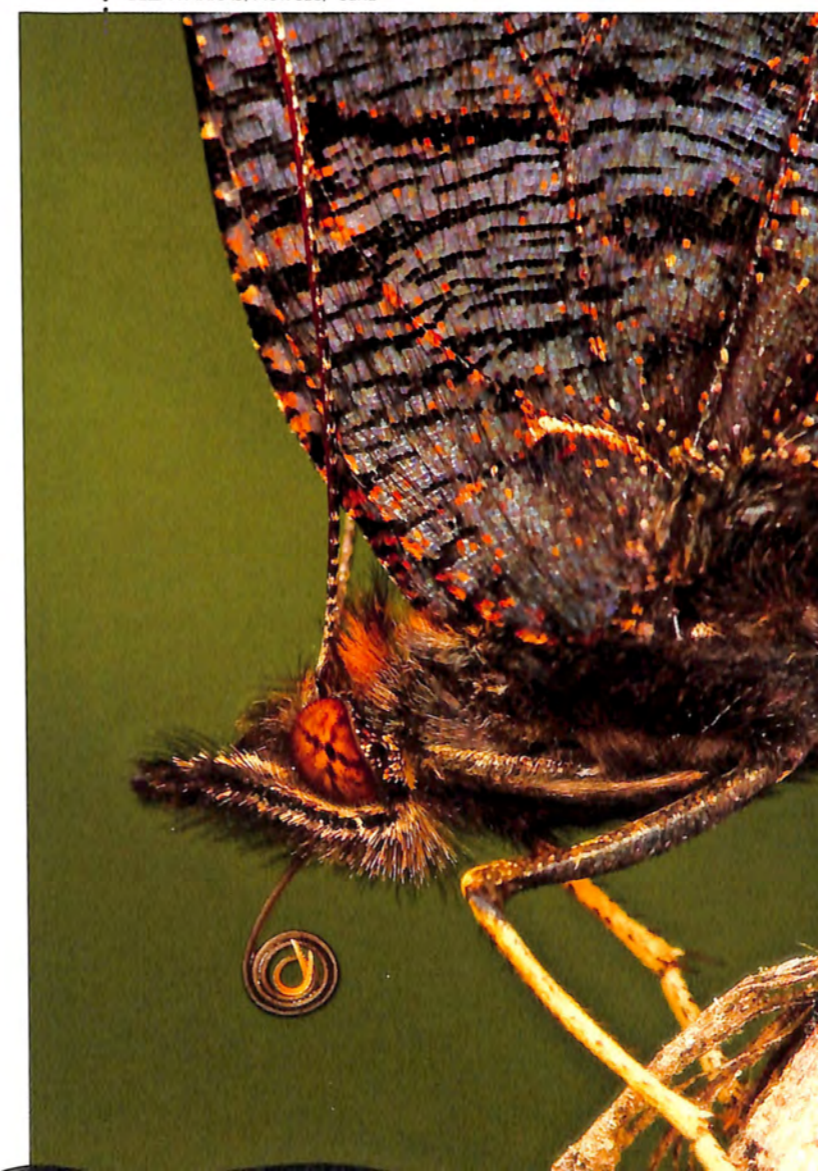
Makro fotograf-i-ja

Zaljubljenici u makrofotografiju, nakon reagovanja na tekst o safariju u bašti redakcije usred Beograda, nenadano su dobili priliku da pokažu svoja dostignuća u ovoj specifičnoj oblasti. To je pored dobrih fotografija rezultiralo i otkrićem nama novih imena, prvenstveno mladih autora. Veliki broj fotografa, zaljubljenika u prirodu, poslao je popriličan broj fotografija, nekada i preko naše uobičajene "kvote" od deset. Kao što je to postao običaj, imali smo problema da odaberemo najbolje, tako da je sa prvobitno planiranih dve, prikaz "porastao" na četiri strane.

Ako se malo zamislimo, shvatimo da, na kraju, svaki konkurs predstavlja svojevrstan presek trenutnog stanja određene scene. Taj presek ne mora uvek biti realan niti idealan jer sasvim sigurno ima još mnogo onih koji se bave ovom zanimljivom vrstom fotografije. Činjenica je da su često neshvaćeni od onih koje zanimaju druge oblasti (što je dovelo do toga da se fotografi prirode druže i razmenjuju iskustva samo s istomišljenicima), ali mislimo da će ovaj prikaz promeniti takve stavove.

⋮ ADMIR IDRIZI ALJABAK, Prizren, "Muva lebdilica"

⋮ PREDRAG PETKOVIĆ, Smederevo, "Anthophora plumipes"

GORAN POPOVIĆ, Lazarevac, "Gužva"

SRĐAN VASILJEVIĆ, Ostružnica, "Pauk"

NEMANJA TACIĆ, "Pčela"

DRAGAN GUCUNSKI, Beograd, "Caterpillar"

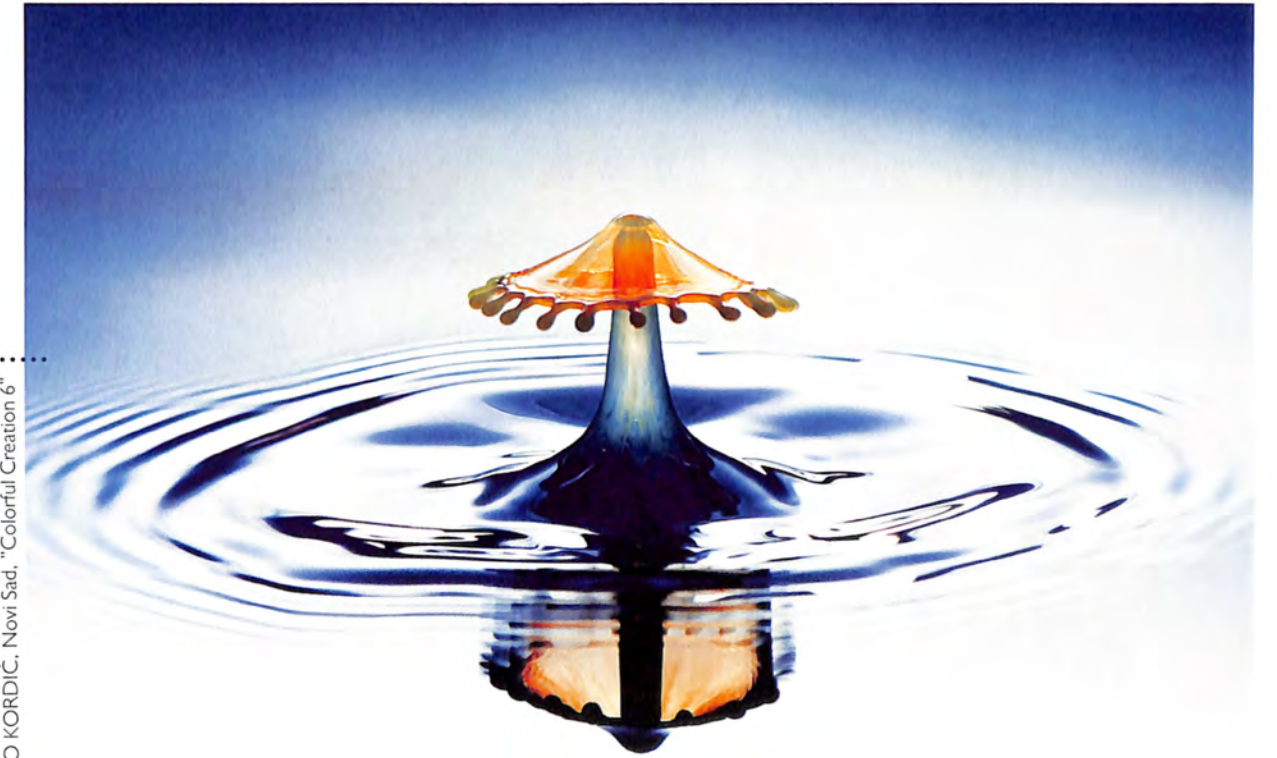
DUŠAN KOJIĆ, "Vilin konjic"

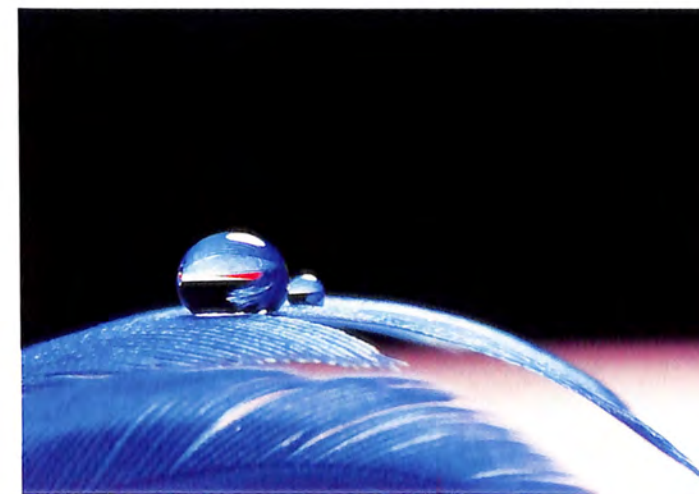
DUNJA VUČEMILOVIĆ, Virovitica, Hrvatska, "Žuti 1"

NEVENA UZUROV, Sremska Mitrovica, "Glitter"

MIŠKO KORDIĆ, Novi Sad, "Colorful Creation 6"

VOJKAN DIMITRIJEVIĆ, Beograd, "Blue ball"

KARLO GAVRIĆ, "Bee"

IAKO JE OVAJ NEPLANIRAN FOTO-KONKURS BIO PUN "POGODAK", MORAMO DA VAS ZAMOLIMO DA NAM FOTOGRAFIJE ŠALJETE PREMA POSTOJEĆIM RUBRIKAMA ILI DA U NAPOMENI NAPIŠETE DA IH MOŽEMO ISKORISTITI I ZA NEKU DRUGU RUBRIKU, OSIM ONE ZA KOJU STE IH PRVENSTVENO NAMENILI

GORAN BORIČIĆ, Podgorica, "Dječje igranje" ::

VESNA LAVRNJA, Beograd, "Music Lover" ::

Moje mesto moji ljudi

VUK ADŽIĆ, Temerin, "S druge strane grada" ::

IVAN ALEKSIĆ, Niš, "Obiljež venac - Niš" ::

MARIO RADAKOVIĆ, Sisak, Hrvatska, "Guraj, guraj" ::

GORAN STAMENKOVIĆ, Bašaid, "Slavko veterinar" ::

DARKO RIČKO, Sisak, Hrvatska, "Stari most" ::

DRAGAN LAPČEVIĆ, Beograd, "Duet" ::

BOJAN GAJIĆ, Beograd, "Trči, trči, trči" ::

KONKURS

ANSMANN®

NOVO! Hibridna baterija sada od 2500mAh

Zahvaljujući svom niskom stepenu samopražnjenja, MaxE serija baterija zadržava 75% svog kapaciteta i do 3 godine skladištenja!

Za razliku od standardne Max E serije, Ansmann sada nudi unapređeni tip "maxE Plus" sa 20% većim kapacitetom: Mignon AA sa 2500mAh, 9V E-blok sa 2500mAh, Baby C sa 4500mAh dok su Mono D sa 8500mAh. Rezultat ove tehnologije je utrostručeni broj snimaka na zahtevnim fotoaparatom sa jakim blicevima, kao i sigurna energetska rezerva u dugom intervalu.

max e⁺

AEP

Alt Energetika Plus

Distribucija mobilne energije
Alt Energetika Plus d.o.o., Pazinska 17
11000 Beograd, Tel: 011/ 2492 537
office@altenergetika.com
www.altenergetika.com

FILIP KOS, Petrijevci, Hrvatska, "Sam na mostu"

KONKURS

GORAN SAVIĆ, Smederevo, "Cirilaw"

BORIS PEJIĆ, Tuzla, BiH, "Portal na likovnoj akademiji"

SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Nada"

BORIS BAJČEVIĆ, Beograd, "Sama u Beogradu"

NATAŠA IGNIJATIĆ, Doboj, BiH, "Four different expressions"

FOTO servis

Deli Radivoja 1, 11000 Beograd,
011 / 78 - 23 - 017; 011 / 78 - 23 - 037

Pribor vrhunskog kvaliteta za vašu rasvetu po odličnim cenama.
Creative Light – napravljen od fotografa za fotografe.
www.creativelight.com

LampHeads

Lamp Head Set omogućava konstantan izvor svetla za foto i video snimanje ili tzv "intervju set". Idealan je za rad na terenu, zbog male težine i jednostavne i brze montaže. Set se sastoji od: torbe, 2 nosača lampe, 2 fluo lampe od 65W, 2 stativa, 2 softbox-a kvadratnog oblika FF 40x40 cm i 2 strujna kabela. Svaki set je upakovan u torbu, dizajniranu za lakši transport.

- CL lamphead Set 230v **86.990din**
- Takođe se zasebno mogu kupiti:
- CL nosač lampe (bez lampe) **25.990din**
- FLUO lampe:**
- 65W 230V/50Hz 5500K **5.890din**
- 105W 230V/50Hz 5500K **8.790din**
- Halogene lampe:**
- 250W 230V 3200K (tungsten) **1.790din**

Zilberice

Proizvode se u nekoliko dimenzija kružnog i četvrtastog (DeLuxe sa rukohvatom) oblika od različitih materijala. Zilberice su postale sastavni i neophodni deo opreme svakog fotografa za rad na terenu i u studiju. Zapakovane zauzimaju svega 1/4 svoje površine. Dostupna je i verzija 5u1 za postizanje boljih efekata.

Srebrno/beli 50cm	3.190din	5 u 1 50 cm	6.790din
Srebrno/beli 95cm	4.990din	5 u 1 95 cm	11.490din
Srebrno/beli 120cm	8.990din	5 u 1 120 cm	14.990din
Transparentni 50cm	2.590din		
Transparentni 95cm	4.990din		
Transparentni 120cm	8.990din		
Zlatno/beli 50cm	3.990din		
Zlatno/beli 95cm	6.490din		
Zlatno/beli 120cm	8.990din		
Sunlight/beli 50cm	3.190din		
Sunlight/beli 95cm	4.990din		
Sunlight/beli 120cm	8.990din		

Deluxe		
Transparentni 60cm	5.990din	
Srebrno/beli 60cm	7.690din	
Sunsilver/beli 60cm	7.690din	
Zlatno/beli 60cm	7.690din	
Transparentni 80cm	6.990din	
Srebrno/beli 80cm	8.490din	
Sunsilver/beli 80cm	8.490din	
Zlatno/beli 80cm	8.490din	
Transparentni 120cm	9.490din	
Srebrno/beli 120cm	10.990din	
Sunsilver/beli 120cm	10.990din	
Zlatno/beli 120cm	10.990din	

Kišobrani

Različitih dimenzija i površina: beli za mirno mekano svetlo, srebrni za visoki kontrast, transparentni za direktno difuzno svetlo, softbox kišobran za mekano svetlo.

Transparentni 65cm	2.590din
Transparentni 85cm	3.190din
Transparentni 105cm	3.990din
Beli 65cm	3.990din
Beli 85cm	4.590din
Beli 105cm	4.990din
Srebrni 65cm	3.190din
Srebrni 85cm	4.590din
Srebrni 105cm	4.990din

Kišobran Softbox beli 105 cm **7.690din**

Profoto

Profoto je priznati svetski lider u proizvodnji elektronske fleš rasvete. Profesionalnim fotografima danas je potrebna, izdržljiva, brza i pouzdana studijska oprema specijalno dizajnirana za digitalnu fotografiju i zahtevne poslove.

SUPER PONUDA!

ComPact KIT 300/300:
2x Compact 300, torba, 2 stativa, 2 kišobrana, 2 zum reflektora, Sinhro kabl 5m **94.900din**

D1 Studio KIT 500/500 Air:
2x D1 500 Air, torba, 2 stativa, 2 kišobrana, Profoto Air Remote (potpuna kontrola blic glave daljinskim upravljačem) **249.900din**

D1 Studio KIT 500/500:
2x D1 500, torba, 2 stativa, 2 kišobrana **199.900din**

Bat Pack 230V:
siguran, pouzdan, prilagodljiv **104.900din**

SpeedRing

Adapteri za montiranje SoftBox-ova na bilo koju fleš glavu ili foto blic.

- adapter Nikon/Canon **14.490din**
- adapter Profoto **14.990din**
- adapter Bowens Calumet **7.990din**
- adapteri za ostale brendove **7.990din**

Light Box

Lako rasklopivi foto studio perfektno dizajniran za fotografisanje malih predmeta. Proizvodi se u 2 dimenzije sa 4 različite pozadine.

- 50x50x50 cm **7.990din**
- 80x80x80 cm **10.990din**

SoftBox

Različite dimenzije oktagonanog, kvadratnog, pravougaonog i "stripe" oblika. U sebi sadrže izmenjive unutrašnje i spoljne difuzore kao i fleksibilne čelične šipke koje su uz tkaninu otpornu na toplotu idealne za fleš rasvetu bilo koje snage ili kontinuirano osvetljenje do 650W.

SoftBox RF SoftBox FF

RF 30x90 cm	17.990din	FF 40x40 cm	10.990din
RF 30x120 cm	19.490din	FF 40x60 cm	11.990din
RF 40x60 cm	13.490din	FF 30x90 cm	14.490din
RF 60x90 cm	21.990din	FF 60x90 cm	15.990din
RF 90x120 cm	27.990din	FF 90x120 cm	20.990din
RF 90 cm	16.690din	FF 20x30 cm	9.690din
RF 60x60 cm	19.490din		
RF 150 cm	27.390din		
RF 120x180 cm	43.490din		

SoftGrid

Omogućava smanjenje ugla svetla na 50 stepeni i daje dodatnu kontrolu kada je potrebno usmereno svetlo. U svim oblicima kao i RF SoftBoxovi, vrlo lako se postavljaju i skidaju.

30x90 cm	8.990din	90 cm	19.990din
30x120 cm	11.990din	90x120 cm	15.490din
40x60 cm	8.390din	150 cm	31.990din
60x60 cm	9.690din	120x180 cm	28.990din
60x90 cm	10.990din		

MILOŠ MILADINOVIĆ, Bor, "Iza zavese"

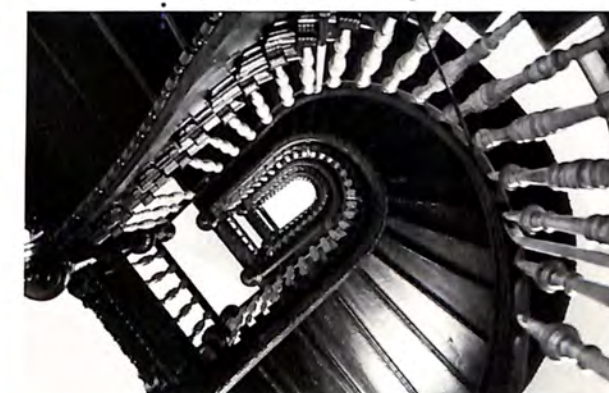
LORAN ZUTIĆ, Beograd, "Inspektor"

IGOR SIVJAKOV, Sarajevo, BiH, "Mostarske vizure"

DEJAN ILIJIĆ, Knjaževac, "Sanjarenje"

EMANUEL BLENISTA, Herceg Novi, Crna Gora, "Skaline"

SENKA PAUNOVIĆ, Sarajevo, BiH, "Igra"

JOVANA RAKEZIĆ, Vrnjačka Banja, "Sound of the resistance"

MINA DELIĆ, Senta, "Broj"

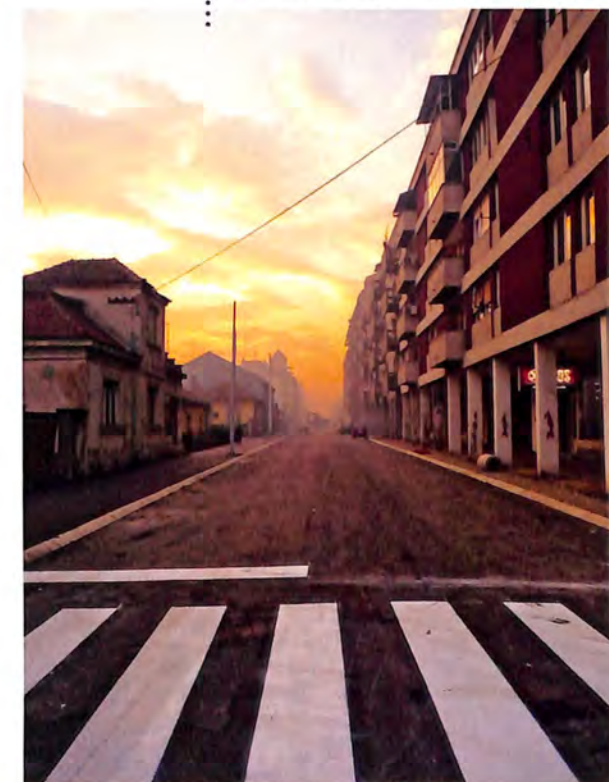
SANDA VITOROVIĆ, Beograd, "Odmor na vrhu"

MOJE MESTO, MOJI LJUDI

- Tema:** "Moje mesto, moji ljudi" – crno-bele i kolor fotografije. Kao što vidite, tema je istovremeno veoma široka i vrlo specifična jer od vas očekujemo fotografije "koje pričaju" o mestu gde živite, radite, družite se i susrećete brojne ljude. Istovremeno to mogu biti i fotografije dešavanja, pejzaža, arhitekture i svih ostalih, zanimljivih i neobičnih stvari koje se nalaze oko vas, a možete i želite da ih pokažete drugima.
- Broj radova:** za svaki broj časopisa prima se do deset fotografija po autoru. Uz fotografije je obavezno poslati i izjavu o autorstvu, tj. rečenicu u kojoj garantujete da je to što šaljete vaše delo.

PROPOZICIJE

- Trajanje:** tokom 2012. godine.
- Veličina fotografija:** minimum 13 x 18 cm u 300 dpi, rgb, jpg.
- Rok za slanje fotografija:** do 15. u mesecu.
- Slanje fotografija:** poštom na adresu Refoto, Pčinjska 15a, 11000 Beograd ili putem Interneta <http://www.refoto.rs/prijava.html>
- Sponzor konkursa:** "Ewe computers", Beograd.
- Nagrade:**
 - I nagrada – Epson foto-multifunkcijski uređaj;
 - II nagrada – Epson foto-skener;
 - III nagrada – Epson foto inkdžet štampač.

UROŠ KRUNIĆ, Valjevo, "Postapokalipsa u Valjevu"

fotoklinika

NOVITETI U RUBRICI

Od sledećeg broja omiljenu rubriku neće komentarisati samo ustaljeni "dvojac" već će ekipa biti proširena, a kada budemo u mogućnosti, s vremena na vreme, dovedemo i gosta-komentatora. Sve ovo činimo sa željom da, nakon vaših veoma pozitivnih reakcija na pojedine komentare, vidite šta drugi kompetentni fotografi imaju da kažu o vašem radu.

kreativnost realizacija ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆

SAVET

Autor uvek treba da se trudi da njegova namera bude jasna, bilo da je reč o klasičnom prikazu i kadru, ili neobičnom sečenju. U protivnom, gledalac troši vreme na razumevanje osnovne postavke kadra, što svakako nije cilj nijednom autoru.

Pogled

Stefan STOJANOVIĆ, Beograd

Evo još jedne fotografije u duhu našeg upravo završenog konkursa "Monohromatski svet". I mogu reći da je poslata za konkurs – prošla bi! Počecu od onog što mi se dopada, a to je svetlo, nežno difuzno, a njegovu mekoću naglašava mala dubinska oštrina koja je od pozadine napravila lepu igru svetlih i tamnih tačaka i linija.

Pažljivo napravljena frizura, koja ovoj devojci zaista odlično pristaje, istaknuta je oštrinom prednjeg plana gde skoro svaka dlaka dolazi do izražaja. Lice, to jest izraz, takođe su dobri. Sada dolazimo do dela koji nije najsretnije rešen, a to je kadar i to njegov donji deo. Naime, noga je tako odsečena da deluje kao da je deo tela, tj. stopila se s telom. Da devojka nema tamne čarape s uzorkom, stvar bi bila još gora. Ova mala nedoumica lako je mogla biti rešena malo širim kadrom koji bi pokazao više od noge, suštinski objasnio šta je napred a šta nazad i ne bi se spojili delovi tela. Šteta za ovaj mali propust, jer je portret zaista dobar.

Kalemegdan noću

Dorđe VOZAREVIĆ, Sremska Mitrovica

Noćni snimci imaju posebnu čar jer prenose mistiku tame kroz oblike koje samo naziremo i čiju formu najčešće tumačimo asocijacijama. Ali, i dalje je veoma važna stvar pronaći kadar koji će na pravi način preneti vašu fotografsku viziju. Snimanje

Kalemegdana, nažalost, postaje problem, ali o tome nećemo sada raspravljati jer glavni nedostatak ove fotografije jeste postavka, da ne kažem nepostojanje glavnog motiva. Kada je gledamo, pitamo se da li je to staza u mraku ili osvetljeno drvo. Istovremeno, pojavljuje se mnoštvo detalja u vidu udaljenih lampi, opalog

kreativnost realizacija ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆

Nebrojeno puta ponavljamo princip da "manje često znači više". Kada imate pred sobom zanimljivu scenu, pokušajte da je posmatrate kroz tražilo i da opravdate naziv tog dela fotoaparata, to jest tragajte za kadrom i pokušajte da kroz više snimaka napravite priču. Možda ste primetili režisere koji oko vrata nose spravu kojom posmatraju scene i pripremaju kadrove i njihov redosled – čemu svakako treba posvetiti najviše pažnje.

SAVET

lišća, a mesto gde nam pada pogled nestaje u mraku, tj. crnoj – skoro bez vidljivih detalja. Ako napravimo nov izrez, akcenat postavljamo na drvo i svetlo, a istovremeno nas opalo lišće i krug svetla koje na njih pada uvode u fotografiju, na kojoj se sada ističu teksture u magli koja veoma lepo odvaja planove.

Sa moje terase

Petar STOŠIĆ, Niš

Magija zimske noći kroz koju provodimo vreme na ovoj fotografiji preneti je veoma lepo i verno. Autor je iskoristio ugrađeni blic kako bi njime osvetlio samo pahulje u prednjem planu. Ovaj mali trik možete iskoristiti i kada pada kiša, ali važno je da pripazite da blic ne osvetli neki objekat u prednjem planu. Jedina

zamerka koja se može uputiti jeste izbor motiva koji verovatno predstavlja pogled sa terase na grad u kojem je noć nudila obilje motiva i koje je trebalo, i treba, koristiti kada god je to moguće. Ovo napominjem stoga što neobični vremenski uslovi, magla, kiša ili sneg, nude i neobične svetlosne uslove. Kako fotografija nastaje pomoću svetla, rezultati su uvek veoma zanimljivi.

kreativnost realizacija ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆

IVANA & MILAN

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Fotoklinika. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Refoto, za "Foto-kliniku", Pčinjska 15a, 11000 Beograd; citaoci@refoto.co.rs za foto-kliniku

SAVET

Ugrađeni blic možemo iskoristiti na mnogo načina, od kojih je ovaj svakako veoma zanimljiv. Problem osvetljavanja prednjeg plana može se lako rešiti postavljanjem šake leve ruke (ili bilo kog drugog predmeta) horizontalno ispod blica, što će svetlo usmeriti napred, a prednji plan fotografije neće biti dodatno osvetljen. U suprotnom, gubi se efekat svetlećih pahulja koje lebde u prostoru zimske noći.

Eromanichib

Marko RAGUZ, Stolac

Zaista nisam poklonik ovakvih fotografija iz jednog jednostavnog razloga. Tretiraju decu kao cirkusku atrakciju, a ne kao živa bića. Iako se deca ulice, koju mahom čine Romi, zaista vozaju i igraju u ovakvim napravama, ne znači da je to jedina situacija iz njihovog života. Kada fotografišete decu, zamislite samo da li biste želeli da vidite svoje dete na takav način. Još s apokaliptičnom vatom u pozadini stvar postaje gora jer autor nagoveštava kritičko viđenje ali, u isti mah, krajnje površno prilazi glavnom akteru scene, a to je dete. Ovde se neću baviti tehničkim aspektom fotografije jer mi je on manje važan od njenog sadržaja.

Kada fotografišete ekstremne situacije, važno je imati stav, a ne prostu stilu paparaca snimiti sve što se oko vas pokreće i onda izabrati one najuspelije. Ovakve fotografije ne doprinose vama kao stvaralocima, a još manje romskoj deci jer ih samo još jednom svrstavaju u priču o slatkoj, musavoj deci koja golišava trčkaraju po ulici ili dvorištu. Realnost je da žive u nehygienjskim uslovima, ne idu u školu, često oboljevaju i to smrtno, detinjstvo provode na ulici među auspusima automobila ne bi li im vozači udellili koji dinar, a vrlo brzo stignu i do droge, prostitucije i kriminala. Zaista, ne vidim ovde ništa slatko ni simpatično, već samo odsustvo svetlosti da fotografija ima veliku moć ako se pravilno upotrebi. U suprotnom, samo je još jedan škljoc.

kreativnost realizacija ☆☆☆☆☆ ☆☆☆☆☆

Senke

Aleksandar CVETKOVIĆ, Bor

Sasvim obična scena iz svakodnevnog života može biti odličan motiv ako pravilno izaberete način prezentacije, tj. estetske elemente. Ovdje su korišćeni oblik, linija i repeticija. Za to sve zaslužno je kontrastno svetlo koje je kreiralo siluete i od ljudi i od enterijera. Zanimljivo je to kako nas ta estetika uvlači u fotografiju, pre svega zbog svetlog kvadrata u sredini fotografije i perspektive koju naglašavaju dijagonale na plafonu i zidovima.

Autor je namerno suzio kadar da bi ovaj efekat bio što jači, pa je tako dobio i fotografiju neobičnog formata. Iako sama scena nije posebno uzbudljiva, smatram da je autor izvukao maksimum iz nje i napravio lepu crno-belu igru.

kreativnost
realizacija

Ulični svirači obično su vezani za jedno mesto i na fotografiju je da traga za pravom pozicijom s koje će napraviti snimak. U ovom slučaju to je korak ulevo, što bi dalo kadar u kojem gudačo ne ide preko lica, a i ruka koja ga drži ne bi bila nesretno odrezana. Što se obrade tiče, savetujem mali trik koji zamenjuje brojne filtre: podesite Shadows&Highlights tako da faktički dobijete HDR efekat i potom prema potrebi menjajte osvetljenost ili podižite kontrast.

kreativnost ☆☆☆
realizacija ☆☆☆☆

SAVET

Muzika života

Mina DELIĆ, Senta

Uz obradenu fotografiju autorka je poslala i sirov fajl (fotografija u koloru) gde se vidi da je tokom obrade razmišljala o tome kako bi nov izrez doprineo izgledu gotove fotografije. To je svakako za pohvalu, iako je to spasavanje onoga što je trebalo uraditi prilikom fotografisanja – napraviti seriju snimaka, ako ni zbog čega drugog, onda zbog maksimalnog kvaliteta fotografije. Meni nedostaje donji deo, tj. čivije violine, a malo mi smeta i jak kontrast koji je "pojeo" detalje u belinama. Neznatno drugačiji kadar i malo blaža obrada (bez korišćenja dodatnih filtera) daju sličan efekat, ali s kompletnim tonskim opsegom. Prva fotografija delo je autorka a druga je moj predlog.

SAVET

Nije dovoljno izabrati estetiku fotografije jer ona bez priče ne funkcioniše. Estetika kreativnog dela samo je način da se precizno prenese neka ideja.

kreativnost
realizacija

Nevinost

Jelena TODIĆ, Beograd

Već neko vreme u modi je hipsterska fotografija. Nisam baš sigurna da mogu da objasnim šta to tačno znači, ali svakako je bliska mladim ljudima, savremenoj generaciji koja se ne obazire mnogo na ustaljene društvene principe i ponašanje. Nešto poput savremenog hipi pokreta. Na tim fotografijama često su porteti (autoportreti) devojaka, nemarno obučeni, fotografisani uz postojeće svetlo ili blic na fotoaparatu. Staromodna pozadina, kao što su tapete s cvećem, odličan je dodatak opštoj atmosferi fotografije izvadene iz nekog davno prošlog doba. Loša ili osrednja tehnička izvedba takođe je deo stila. Ova fotografija skoro u potpunosti se uklapa u ovaj kliše, s tim da joj fali osnovna karakteristika, a to je psihološka težina. Devojka na snimku niti pozira, niti ne, ovo niti je modna fotografija, niti dokumentarni portret i to je njen osnovni problem. Sve je tu osim priče, pa tako i svi ostali nedostaci, koji u drugim slučajevima ne smetaju, sada postaju uočljiviji. ■

BEGRAD IN BETTY

ponovo

FREE!

YellowCab
PONOVO
BESPLATNO

Na više od 60
lokacija u Beogradu
i Novom Sadu

SVE INFORMACIJE NA:
WWW.YC.RS

Nikon D4

GRANICE POSTOJE DA BI SE POMERALE. A OVAJ SLR FOTOAPARAT JE UPRAVO ZA TO I NAPRAVLJEN.

D4 nudi moćnu kombinaciju 16,2 megapikselskog senzora FX formata brzine do 11 kadrova u sekundi i fenomenalno visoke ISO osetljivosti (povećanje do 204.800, ekvivalentna vrednost drugog standarda).

Uskoro u prodaji!

Nikon 1

JA SAM 1 KLIK ISPRED

Nikon1 J1 55.990 din
• 10.1 MegaPiksela • displej TFT LCD 3 inča (7,5 cm) • (ISO 100-6.400) • film 1.080p full HD

Nikon1 V1 81.990 din
• 10.1 MegaPiksela • displej TFT LCD 3 inča (7,5 cm) • (ISO 100-6.400) • film 1.080p full HD

J1 setovi

J1 + 10mm	61.990
J1 + 10-30mm	55.990
J1 + 10-30mm + 30-110mm	71.990
J1 + 10-30mm + 10mm	71.990

V1 setovi

V1 + 10mm	87.990
V1 + 10-30mm	81.990
V1 + 10-30mm + 30-110mm	97.990
V1 + 10-30mm + 10mm	97.990

Izbor izmenljivih 1 NIKKOR objektivu i dodatne opreme pomažu vam da ostvarite najbolje rezultate prilikom snimanja ne opterećujući svoju foto torbu.

Nikon D5100

TELO 57.990 din

- D5100 + 18-55mm 62.990 din
- D5100 + 18-55mm VR 68.990 din
- D5100 + 18-105mm VR 81.990 din
- D5100 + 18-55mm VR + 55-200mm VR 91.990 din
- D5100 + 18-55mm VR + 55-300mm VR 99.990 din

Nikon D90

TELO 64.990 din

- D90 + 18-105mm VR 84.990 din
- D90 + 16-85mm VR 119.990 din
- D90 + 18-200mm VR II 129.990 din
- D90 + 18-105mm + 50mm f/1.8D 94.990 din
- D90 + 18-105mm VR + 55-200mm VR 109.990 din
- D90 + 18-105mm VR + 70-300mm VR 129.990 din

Nikon D7000

TELO 99.990 din

- D7000 + 18-105mm VR 119.990 din
- D7000 + 16-85mm VR 154.990 din
- D7000 + 18-200mm VR II 165.990 din
- D7000 + 18-105mm VR + 55-200mm VR 146.990 din
- D7000 + 18-105mm VR + 55-300mm VR 154.990 din
- D7000 + 18-105mm VR + 70-300mm VR 168.990 din

Nikon D700

TELO 204.990 din

- D700 + MB-D10 229.990 din
- D700 + PDK-01 251.990 din
- D700 + 24-120mm f/4.0 304.990 din
- D700 + 28-300mm f/3.5-5.6 285.990 din
- D700 + 14-24mm f/2.8 359.990 din
- D700 + 24-70mm f/2.8 349.990 din

Nikon D300s

TELO 124.990 din

- D300S + 16-85mm VR 179.990 din
- D300S + 18-200mm VR II 189.990 din

AF 24 mm f/1.4G ED AF-S 195.990 din

AF-S 35mm f/1.4 G 170.990 din

AF-S 24-120 mm f/4 G ED VR 111.990 din

AF-S 28-300 mm f/3.5 - 5.6 G ED VR 89.990 din

AF-S DX 10-24 mm f/3.5 - 4.5 G ED 84.990 din

AF-S DX 16-85 mm f/3.5-4.5.6 G ED VR 61.990 din

NIKOR objektivu

- NIKON Obj 12-24mm F4G AF-S DX IF-ED 112.990 din
- NIKON Obj 16-35mm f/4G ED VR 113.990 din
- NIKON Obj 17-55mm F2.8G DX AF-S IF-ED 155.990 din
- NIKON Obj 18-35mm F3.5-4.5D AF IF-ED 59.990 din
- NIKON Obj 18-55mm F3.5-5.6G AF-S DX VR 19.990 din
- NIKON Obj 18-105mm F3.5-5.6G ED VR AF-S DX 27.990 din
- NIKON Obj 18-200mm F3.5-5.6G AF-S DX VR II 75.990 din
- NIKON Obj 24-85mm F3.5-4.5G AF-S 48.990 din
- NIKON Obj 24-85mm F2.8-4.0 D AF 74.990 din
- NIKON Obj 28-85mm 1/3.5-4.5 Manualni 85.990 din
- NIKON Obj 24-120mm F3.5-5.6G AF-S VR IF-ED 69.990 din
- NIKON Obj 14-24mm F2.8G AF-S ED 177.990 din
- NIKON Obj 24-70mm F2.8G AF-S 166.990 din
- NIKON Obj 70-200mm F2.8G AF-S ED VR II 229.990 din
- NIKON Obj 14mm F2.8D AF IF-ED 181.990 din
- NIKON Obj 16mm F2.8D AF Fisheye 85.990 din
- NIKON Obj 20mm F2.8D AF 60.990 din
- NIKON Obj 28mm F1.4 D AF 214.990 din
- NIKON Obj 50mm F1.4D AF 32.990 din
- NIKON Obj 50mm F1.4G AF-S 39.990 din
- NIKON Obj 50mm F1.8D 14.990 din
- NIKON Obj 85mm F1.4D AF 129.990 din
- NIKON Obj 60mm f/2.8G ED AF-S Micro 55.990 din
- NIKON Obj 105mm F2.8G AF-S IF-ED VR II Micro 85.990 din
- NIKON Obj 135mm F2.0 AF-DC 138.990 din
- NIKON Obj 24mm f/3.5 D ED PC 206.990 din
- NIKON Obj 45mm f/2.8D ED PC-E Micro 203.990 din
- NIKON Obj 85mm F2.8D ED PC-E Micro 192.990 din
- NIKON Obj 55-200mm f/4-5.6 AF-S DX VR IF-ED 30.990 din
- NIKON Obj 70-300mm F4.5-5.6G IF-ED VR 54.990 din
- NIKON Obj 80-400mm F4.5-5.6D AF VR 171.990 din
- NIKON Obj 180mm F2.8D AF IF-ED 92.990 din
- NIKON Obj 200mm F4.0 IF Micro 171.990 din
- NIKON Obj 300mm F4.0 AF-S IF-ED 135.990 din

AF DX 10.5 mm f/2.6 G ED Fisheye 74.990 din

AF-S DX Micro 85 mm f/3.5 G ED VR 51.990 din

AF 85 mm f/1.8 D 44.990 din

AF-S DX 55-300 mm f/4.5 - 5.6 G ED VR 39.990 din

AF 35 mm f/2.0 D 29.990 din

AF-S DX 35 mm f/1.8 G 21.990 din

Profoto

Profoto je priznati svetski lider u proizvodnji elektronske fleš rasvete. Profesionalnim fotografima danas je potrebna, izdržljiva, brza i pouzdana fleš rasveta specijalno dizajnirana za digitalnu fotografiju i zahtevne poslove.

- ComPact KIT 300/300: 2x Compact 300, torba, 2 stativa, 2 kišobrana, 2 zum reflektora, Sinhro kabl 5m 94.900 din
- D1 Studio KIT 500/500 Air: 2x D1 500 Air, torba, 2 stativa, 2 kišobrana, Profoto Air Remote (potpuna kontrola blic glave daljinskim upravljačem) 249.900 din
- D1 Studio KIT 500/500: 2x D1 500, torba, 2 stativa, 2 kišobrana 199.900 din
- Bat Pack 230V: siguran, pouzdan, prilagodljiv 104.900 din

CREATIVE LIGHT

Pribor vrhunskog kvaliteta za vašu rasvetu po odličnim cenama.

SoftBox: Različite dimenzije oktagonalnog, kvadratnog, pravougaonog i strip oblika. Cene od 9.690 din

Kišobrani: Različiti dimenzija i površina: beli, transparentni i srebrni. Cene od 2.590 din

lowepro

Preko 40 godina Lowepro proizvodi najkvalitetnije torbe i rančeve za foto i video opremu

- SlingShot od 6.990 din
- Flipside od 8.990 din
- Adventura od 2.190 din
- Toploader Zoom od 2.490 din
- Classified od 7.990 din

- Adventura (3 veličine/2 boje) od 2.190 din
- Classified 100 AW Kit (crna) 7.990 din
- Classified (4 veličine/2 boje) od 10.990 din
- Classified Sling 180 AW (crna) 13.990 din
- Classified Sling 220 AW (crna) 16.990 din
- Compact AW torba (crna) 13.990 din
- Compu Daypack (3 boje) 7.990 din
- Compu Primus AW (crna ili plava) 22.990 din
- Compu Rover AW 16.990 din
- Compu Trekker AW Rolling FastPack (4 veličine/3 boje) od 6.490 din
- FlipSide 200 (crna, crvena, plava) 8.490 din
- FlipSide 300 (crna, crvena, plava) 9.990 din
- Magnum AW (crna) 15.990 din
- Nova AW (6 veličine/4 boje) od 2.990 din
- Inverse 100 AW (3 boje) 5.990 din
- Inverse 200 AW (3 boje) 6.990 din
- Rolling Mini Trekker AW 15.990 din
- Photo Classic ranac (zeleni) 15.990 din
- Pro Roller 2 AW (crna) 28.990 din
- Pro Runner 200AW (crna) 7.990 din
- Pro Runner 300AW (crna) 10.990 din
- Primus AW 15.990 din
- Primus Minimus AW 13.990 din
- Stealth Reporter AW (6 veličine) od 7.990 din
- Sling Shot 102 AW 6.990 din
- Sling Shot 202 AW 7.990 din
- Sling Shot 302 AW 10.990 din
- Sling Shot 350 AW 12.490 din
- Super Trekker AW (crna) 39.990 din
- Toploader Pro 65 AW (crna) 7.490 din
- Toploader Pro 70 AW (crna) 8.290 din
- Toploader Pro 75 AW (crna) 8.990 din
- Toploader Zoom 45AW (2 boje) 2.490 din
- Toploader Zoom 50AW (2 boje) 2.990 din
- Toploader Zoom 55AW (2 boje) 3.790 din
- Vertex 100AW 17.990 din
- Vertex 200AW 22.990 din
- Vertex 300AW 24.990 din

lowepro S&F Serija

Modular Carrying System

Sloboda pokreta. Brz pristup. Fleksibilnost.

NATIONAL GEOGRAPHIC

TORBE I RANČEVI

SanDisk

SanDisk® USB 3.0 čitač 4.999 din

Extreme® CompactFlash® kartice

SanDisk® SD™ extreme HD video

eneloop

Ready to use Rechargeable Battery

Brzi punjač MOR06 sa 4 AA punjive baterije. Eneloop bateriju puni za 1 sat i 15 minuta! 3.399 din

Punjač MNQ04 sa 2 punjive baterije i sa 4 punjive baterije 1.499 / 2.149 din

Punjač MNQ09 sa 4 AA punjive baterije, vreme punjenja je 7 sati i 30 minuta 2.799 din

Punjač MNQ06-E-4-3UWX 3.599 din

JOBY Gorillapod

SLR-Hybrid 4.490 din

SLR-Zoom 5.490 din

SLR-Zoom + Ballhead 7.990 din

Focus + Ballhead 14.990 din

Original 2.190 din

Magnetic 2.490 din

Micro 1.990 din

GorillaTorch Touch Blue 2.990 din

GorillaTorch Touch Blade 5.990 din

Manfrotto

www.manfrotto.com

Stativi/tripod

- 055XPROB 17.490 din
- 190XPROB 14.990 din
- 190MF3 Mag Fiber 32.990 din

Tripod super pro

- 058B Triaut Camera 37.590 din
- 161MK2 Mark 2 49.990 din

Tripod Compact

- MKC3-H01 NOVO 5.990 din
- MKC3-P01 NOVO 5.990 din
- MK394-H NOVO 8.990 din
- MK394-PQ NOVO 8.990 din

Monopodi

- 679B 4.990 din
- 680B 6.190 din
- 681B HD Pro 5.990 din
- 682B Self Standing 11.190 din

Glave

- 222 9.990 din
- 494RC2 5.990 din
- 496RC2 7.490 din
- 804RC2 7.490 din
- 808RC4 13.590 din
- 327RC2 17.490 din
- 501HDV 19.290 din
- 054M0-Q2 19.990 din

MH055M8-Q5 31.990 din

ML 240 9.490 din

ML 360H 15.490 din

* cene su podložno promenama

* cene su podložno promenama

Profoto Performanse ... Vaša strast

Profesionalni fotografi danas zahtevaju izdržljive, dugotrajne, brze i dosledne bliceve dizajnirane za digitalne fotoaparate i zahtevne poslove. Profoto je svetski lider u proizvodnji elektronskih bliceva.

U novi Profoto D1 Air ukljuceno je preko 40 godina rada kompanije Profoto u razvoju vrhunske studijske opreme.

Profoto D1 Art dostupan je u sledecim verzijama: 250, 500 i 1000 Ws.

Profoto
The Light Shaping Company™

Za sve dodatne informacije posetite sajt www.refot.com ili pozovite na tel. 011/30-87-004

5.6
Profoto

ON

TEST

CHANNEL SET

D1
1000 Air

Oglasite se...
**PO SPECIJALNIM
CENAMA**
...na ovoj strani

Za više informacija
pozovite
marketing časopisa
011 / 344 - 9641

Prijatelj časopisa ReFoto

radio na frekvencijama

99,1MHz

100,8MHz

105,4 MHz

Pixel Plus
Servis Centar

Mihizova 22, Beograd
tel: 011/3392-844
email: servis@pixelplus.rs

Popravka i održavanje:

- Foto aparata
- Video kamera
- Objektiva
- Bliceva
- Video projektora
- Foto štampača

Autorizovani **Canon** servis za video i foto program

BLUR

M A G A Z I N E

Tamron 18-270mm

590€

f/3.5-6.3 Di II VC PZD

Canon 70-200mm
f/4 L USM

650€

GLOBAL
FOTO

www.foto-global.rs

Ivankovačka 20A, Beograd
011/334-11-66 011/33-70-877

ZOOMFOTO

Ako nešto nemamo,
javite nam pa da imamo...

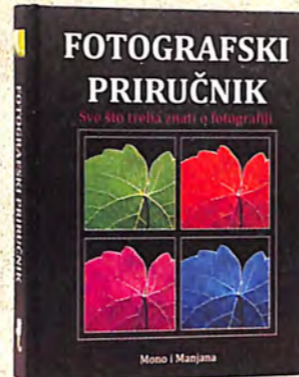
Beograd, Krušedolska 3; Tel: 011 / 414 6042;
E-mail: info@zoomfoto.rs; www.zoomfoto.rs

Preplatite se!

dobićete časopis na vašu kućnu adresu

+ poklon knjigu

Priručnik će vam pomoći pri izboru pravog fotoaparata i objektivu i naučiti vas da manipulišete slikom i postignete najbolje efekte. Urednik knjige i autor većine fotografija je Stiv Bavister, jedan od najuspešnijih i najiskusnijih britanskih fotografa.

• format: 215 x 280mm
• 256 strana • tvrd povez

Knjiga je podeljena na dva dela, o kojima možete da razmišljate kao o „fotografskom“ i „digitalnom“ delu. Autor David Pogue je kolumnista NewYork Times-a i jedan od najboljih predavača na svetu.

• format: 165 x 235mm
• 294 strana • tvrd povez

NAPOMENA:
PONUĐA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE! POKLON ŠALJEMO ODVOJENO OD ČASOPISA!

Specijalne ponude dvogodišnja pretplata

Za samo 5.950 dinara dobićete 22 broja vašeg omiljenog časopisa na kućnu adresu + poklon knjigu "Fotografski priručnik" (grupa autora, izdavač Mošo i Manjana, 2010, vrednost 3.780 dinara).

Pretplata

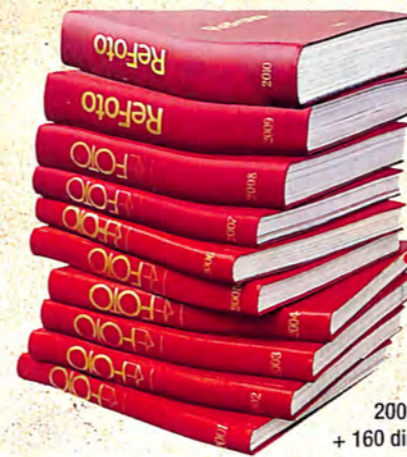
- Za 2.750 dinara, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 gratis dobićete ReFoto na kućnu adresu (bez poklona).
- Ukoliko želite, možete se pretplatiti na 6 brojeva + 1 gratis za samo 1.500 dinara (bez poklona).

Godišnja pretplata

Za samo 2.950 dinara dobićete 11 brojeva časopisa na kućnu adresu + poklon knjigu "Digitalna fotografija", priručnik koji nedostaje (David Pogue, izdavač Kompjuter biblioteka, 2011, vrednost 1.730 dinara).

- Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi 88 km (bez poklona). Poštarina je uključena u cenu.
- Za inostranstvo pretplata na 12 brojeva, s poštarinom, iznosi 80 evra.

Naručite povezane komplete ili naša druga izdanja

"DRAGOLJUB TOŠIĆ - FOTOGRAFIJE", Foto-monografija, 1.500 din. + 180 din. PTT

"ELEMEN TARNA TEHNIKA FOTOGRAFIJE" prof. Dragoljub Kažić, 450 din. + 140 din. PTT

"DEDAIZAM" Vladimir Bačlija, Foto-monografija, 5.000 din. + 400 din. PTT. Svaki kupac uz knjigu na poklon dobija 6 originalnih crno-belih negativa

"TOMISLAV PETERNEK - ŽIVOT S FOTOGRAFIJOM", Foto-monografija, 7.000 din. + 400 din. PTT

POVEZAN KOMPLET REFOTO ČASOPISA

za 2002, 2003, 2004, 2006. i 2007. godinu po 2.000 din. 2008. godina - 3.000 din. 2009 i 2010. godina - 3.490 din. + 160 din. PTT po kompletu

Kupite stare brojeve

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO (brojevi od 1 do 8, 29, 43 i 45 su rasprodati)

od 125 dinara

- od broja 9 do 54 cena po komadu je 125 din.
- od broja 55 do 65 cena po komadu je 175 din.
- od broja 66 iznosi 250 din. plus poštarina od 60 dinara po komadu

Učestvujte i vi u stvaranju časopisa... Kako?

Pošaljite vaše fotografije za sledeće rubrike:

- ✓ **PUTOPIS** Do dvadeset fotografija, kratak tekst u kojem ćete opisati vaše utiske i iskustvo koje ste stekli na putovanju. Fotografije minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.
- ✓ **U FOKUSU** Pošaljite do tri fotografije (po jednom broju časopisa) minimalne veličine 18 x 24 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.
- ✓ **FOTO-KOMENTAR** Do pet fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.
- ✓ **FOTO-AMATER** Do dvadeset fotografija minimalne veličine 13 x 18 cm u rezoluciji 300 dpi, RGB, JPEG.

INTERNET

Na našoj internet-prezentaciji odredili smo prostor za veb-galeriju za koju možete poslati do deset fotografija maksimalne veličine 13x18 cm (1.535x2.126 pix u 300 dpi), JPEG, RGB a veličina 2MB. Na ovoj adresi možete poslati vaše fotografije za sve konkurse: <http://www.refoto.rs/prijava.php>

Učestvujte na godišnjem konkursu časopisa MOJE MESTO, MOJI LJUDI

Kako da pošaljete fotografije e-poštom?

- prikačite fotografije uz vaš mejl i u file info napišite ime i prezime, adresu i eventualno tehničke podatke o fotografiji;
 - ograničite veličinu jedne fotografije na 1,5 MB;
 - maksimalna težina poruke je 10 MB.
- U FOKUSU**, citaoci@refoto.co.rs, subject: U fokusu
FOTO-KOMENTAR, citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-komentar
FOTO-AMATER, citaoci@refoto.co.rs, subject: Foto-amater
PUTOPIS, citaoci@refoto.co.rs, subject: Putopis

POŠTOM

Fotografije narezane na CD. Ako ih šaljete za više rubrika, nije potrebno da šaljete više kompak-diskova, već ih samo rasporedite u posebne foldere i imenujte ih nazivom rubrike ili teme. Obavezno napišite podatke u fajl info (ime, prezime, adresa, kontakt, naziv rada, eventualno tehnika rada).

Adresa za slanje:

ZA REFOTO, Studio One,
Pčinjska 15a, 11 000 Beograd.

PISMO MESECA

MLADI FOTOAMATER

Željko Nović, Beograd

Poštovana redakcijo, evo reših da vam se javim i da dam skroman doprinos na trenutno aktuelnu dilemu: Analogna versus digitalna fotografija. Imam pune 63 godine, i od kad znam za sebe, bio sam i ostao mladi foto-amater (aluzija na Pantića). Moj prvi gimnazijski fotoaparatus bila je Smena 8, a sledećih 35 godina, odnosno do pojave digitalnih fotoaparata, fenomenalni Zenit B (nikada se nije pokvario). U to vreme momkovanja, svojeručno sam razvijao crno-bele filmove i pravio fotografije, a gde drugo, nego u kupatilu. Kada uđem unutra, da se bavim kreativnim radom na izradi fotografija, bez pet sati nisam izlazio. U mom tadašnjem radu, pored skalamerije za uvećanje fotografija i raznih posuda, nesebični doprinos dali su: mašina za pranje veša, daska od veće šolje i, naravno, kada, uz obavezni crveni fenjer. I da ne zaboravim, pločice od kupatila, koje su bile izlepljene fotografijama, zbog prirodnog sušenja (ujutro sam ih lopatom skupljao s podnih pločica). Sa 56 godina, zbog potrebe posla, prvi put sam upotrebio kompjuter. Još mi je živ u sećanju događaj kada je profesor informatike rekao na času: "Koleginice, zatvorite taj prozor, a ona ustade i zatvori prozor – jer nas ubi promaja." Sada znam i da kućam.

U to vreme, a možda i ranije, neki pametan čovek konstruisao je digitalni fotoaparatus. Izmislio ga je kao da je mene pitao. Možeš da fotografiraš šta hoćeš, koliko hoćeš i kad hoćeš, odnosno kad možeš. Onda to ubaciš u komp i zanimaš se koliko hoćeš, bez razvijanja filma, bez umankanja fotografija u razređivač, pa u vodu, pa u fiksir, pa ponovo u vodu, a o sušenju i da ne govorimo, i to sve u mraku kupatila.

Digitalnom fotografijom bavim se više od pet godina. Moj poslednji digitalni fotoaparatus je Fuj FinePix S 200 (EXR Mrak II turbo injection king size). Fotografisem u 16 – 9 formatu, jer obožavam da mi fotografija ispuni ceo ekran LC televizora od 32 inča s punom HD rezolucijom, koji mi ujedno služi i kao monitor. Fotografije na navedenom televizoru, zbog prozračnosti boja, neodoljivo me podsećaju na nekadašnje fenomenalne slajdove.

U suštini, šta sam hteo da kažem. Obučem svoje "maxwalk" patike, uzmem digitalac u ruke, i pređem pešaka bar deset kilometara, i usput napravim dvestotinak fotografija. S medicinske tačke gledišta pešačenje je zdravo, a fotografisanje izuzetno volim. Obišao sam Beograd, Zemun i okolinu. Penjao se po mostovima, kako u izgrađnji (most na Adi), tako i na završene pre 40 godina. Prošao sam i železničkim mostom, umalo me voz nije odneo. Moje najmiljenije teme za fotografisanje jesu brodovi (teretni, putnički, jahte i čamci), dizalice i radni procesi u Luci Beograd, kao i sve ostalo što ima veze s rekama Savom i Dunavom. Radeći dugo godina kao direktor lučkih usluga u "Luci Beograd", imao sam priliku da fotografisem zaposlene kako rade. Moje fotografije korišćene su za razne prezentacije Luke, kao i za tehnološke elaborate svih vrsta robe, a sve u skladu s objedinjenim sistemima kvaliteta, zaštite radne sredine i bezbednosti na radu.

Na samim fotografijama ne radim puno. Koristim nekoliko funkcija (crop, rotate, shadows, contrast), u programu ACDSee 10 Photo Manager. Najviše sam "kropovao" fotografije 4 – 3 formata u 16 – 9, i izgledaju mi potpuno drugačije. Jesenas sam nabavio Hama Star 63 tripod

stativ. Preskočio sam prva 62 modela, i odmah kupio najbolji i najskuplji (2.700 dinara). Išao sam nekoliko puta u lov na noćne fotografije, ali je zahladnelo, pa sada čekam proleće.

Šaljem vam i CD s fotografijama, po navedenim temama (folderima), ali po mom izboru, uz napomenu da do sada nikom nisam slao svoje, a ni tuđe, fotografije, niti sam učestvovao na konkursima. Mislim da će biti tu nešto interesantno i za naše čitaoce (i ja kupujem ReFoto), pogotovo ono što ima veze s brodovima, radnim procesima i obalnom mehanizacijom u Luci Beograd, jer to nisu imali priliku da vide svi.

I, na kraju, iz svega sledi zaključak od 5 reči: "Pali brate, digitalna je zakon!" Nema potrebe da vam poželim sreću u daljem radu, niti da vas hvalim, jer 88 brojeva časopisa za kulturu fotografije govori sve.

Hvala na pismu koje svakako predstavlja stav većine autora. Najvrednija tekovina digitalne revolucije (a to nije bratstvo i jedinstvo između svih onih koji su zahvaljujući njoj počeli da fotografišu) oličena je u vraćanju fotografije među svet. Nekada je bavljenje fotografijom bilo komplikovano i skupo, a danas je sve mnogo jednostavnije i, kako kaže Sveta Dragović, ne košta ništa dok se ne stavi na papir. Na disku koji smo dobili nalazi se veliki broj fotografija, među kojima ima veoma zanimljivih, posebno s mesta koja nisu dostupna "običnim smrtnicima", pa je tako jedna od njih našla mesto u rubrici "U fokusu".

Kako bi ovog "mlađeg foto-amatera" naveli da se seti onoga što je nekada koristio, dobiće i digitalan negativ.

Siniša Džinić, Beograd

Poštovani gospodine Živkoviću, javljam Vam se povodom Vašeg komentara za fotografiju "Oblak" u januarском broju časopisa i obaveštavam Vas sledeće: 1. Fotografija je mojom greškom poslata bez file info i u neodgovarajućoj veličini. S obzirom na to da Foto-klinika i služi za ispravljanje grešaka, nadam se da su čitaoci nešto naučili na mom lošem primeru. 2. U prilogu ovog mejla dostavljam Vam ispravnu fotografiju iz koje se vidi da ona nije ukradena u šta ste Vi, makar i podsvesno, posumnjali. 3. Ako fotografija zasluđuje da bude objavljena u rubrici "Foto-komentar", bio bih zadovoljan kada biste je ponovo objavili i dali potpuni komentar i primedbe.

Kao što ste i sami naveli, mesto za ispravljanje grešaka jeste i prostor u kome loši primeri postaju uputstvo za bolje fotografije. Jedna od tih stavki jeste i File Info koji bi trebalo obavezno da sadrži podatke, ako ne o opremi, onda bar o autoru. Naš princip jeste da veoma retko ponavljamo fotografije, a komentar je ionako bio pozitivan, ako se ne računa greška s veličinom. Prema tome, očekujemo i još zanimljivije fotografije jer je sigurno da ih imate.

UTISCI POVODOM IZLOŽBE "MONOHROMATSKI SVET"

Mikica Andrejić, Niš

Poštovani, drago mi je što je moja fotografija deo izložbe, a krivo što nisam više puta slao svoje fotografije, te bi možda u izbor ušla neka još kvalitetnija. Sve najbolje u budućem radu i još bolji i veći odziv za ljubljenika u fotografiju na sledećem konkursu.

Anna Andrzejewska, Poljska

Thank you very much for your email about exhibition in Belgrad. Be chosen by Refoto and to this exhibition is very important for me. Unfortunately, I can't be with you on the opening exhibition, I am at work and trip to Belgrad from Poland it is too far. I wish you

many visitors and would like to congratulate the winners.

Darko Ričko, Sisak, Hrvatska

Poštovani, nemam riječi za ovo. Hvala vam puno i neizmerna mi je čast biti jedan od autora koji će izlagati na vašoj završnoj izložbi. Veoma bih se rado odazvao vašem pozivu, ali sam u nemogućnosti doći, što mi je naravno veoma žao, jer takva izložba se baš ne propušta. Refoto 88 je već u mom vlasništvu.

Almir Konjic, BiH

Veliki pozdrav i hvala na čestitkama i, naravno, hvala što je i moja fotografija odabrana za završnu izložbu, što meni kao

amateru puno znači.

Objavljene fotke sam vidio u novom izdanju, ali zbog velikih obaveza neću moći doći u Beograd, što mi je žao jer volio bih da pogledam izložbu i ujedno da mi primjerak časopisa potpiše urednik. Da li će izložba i otvaranje biti propraćeno fotkama, volio bih da imam fotke...

Vesna Đukić, Sesvete, Hrvatska

Svi djelatnici, dragi Refoto časopis, zbog neodgovornih obaveza ne mogu doći na otvorenje izložbe, ali se najtoplije zahvaljujem na pozivnicima, počašćena sam i sretna što ste odabrali moju fotografiju.

Epson Stylus Pro 7700
Profesionalni 24-inčni štampačEpson Stylus Pro 9700
Profesionalni 44-inčni štampač

Brzi i fleksibilni 24" i 44" štampači pružiće Vašoj štampi bolji kvalitet i veću profesionalnost u štampanju uz dodatak Vivid Magenta Epson UltraChrome Ink seta. Uz ovu poboljšanu tehnologiju Vaši POS i drugi štampani materijali dobijaju tačnu, dugotrajnu i živopisnu boju.

ewe comp

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

Beograd: LIST COMPUTERS 3535 555 * OFFICE 1 SUPERSTORE 34 60 600 * GRAPPOLO INTERNATIONAL 3091 421 * BIG BANG 2296 652 * BEL COMPUTERS 3544-007 * OT RETAIL 3120 866 * CARTRIDGE WORLD 3089 810 * COLORSYS 3573 533 * COMPUTER SHOP DOO 2688 104 * HELLAS 7440 300 * MICRO SYSTEMS 3283 007 * DESK COMPUTERS 3240 017 * MONITOR SYSTEM DOO 3449 322 * ATOM PARTNER 20 90 856 * COMPUTERLAND 30 99 595 * COMTRADE SHOP 344 63 57 * DC GRAFIČKI CENTAR 2030 866 * GIGATRON 24 11 479 * GOLIUM 24 50 779 * SOLUTION JM 30 89 500 * WIN WIN 26 88 933 * NOVI SAD: NOVEL 021/426 100 * INFOGRAF 021/551-311 * POSITIVE DOO 021/4720 388 * ASYS 021/402 420 * SH BIRO D.O.O. 021/751 310 * IO COMPUTERS 021/ 453 833 * WIN WIN 021/ 63 96 950 ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780 * MPA 023/ 565 414 ČAČAK: ALTI 032/340 140 * BOJAN KOMERC DOO 032/830 015 * DOBUS 032/310 080 * USPON 032/340 410 * WIN WIN 032/303 000 KRAGUJEVAC: MINE DOO 034/304 970 * WIN WIN 034/365 735 SUBOTICA: K-OFFICE DOO 024/670 820 * DG COMPUTERS 024/ 557 889 ROŽEVA: STEFAN DOO 031/893 323 * SKY COMPUTER CENTAR ŠTAR 031/8255 25 ŠABAC: PC MARKET 015 310 133 TUTIN: ANSOFT 020 810 160 LUŽICE: DATA COMM 031 512 122 * PETAR PAN 031 511 139 * WIN WIN 031 524 981 VALJEVO: URIDIUM TRADE 014 252 222 VRŠAC: AB KANON TEHNOBRO 013 838 884 ZAJEČAR: GENIUS SHOP 019 42 67 68 RAŠKA: USPON 036 736 060 SENTA: SABOTRONIC 024 815 307 SMEDEREVO: PLANINKA 026 643 021 STARA PAZOVA: ALF-COMPUTERS 022 316 419 KRALJEVO: USPON 036 235 749 * WIN WIN 036 235 875 KRŠEVAČ: LINKOM 037 44 33 71 LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01 * KATALOG 016 213 313 NOVA PAZOVA: BETATRON DOO 022 323 636 JAGODINA: LINK 035 245 245 KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102 NIŠ: COMTEL 018 530 353 * WIN WIN 018 517 477 ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077 GORNJI MILANOVAČ: USPON 032 714 552

EPSON
EXCEED YOUR VISION